VASILE ALECSANDRI

Doine
Pasteluri
Lăcrimioare

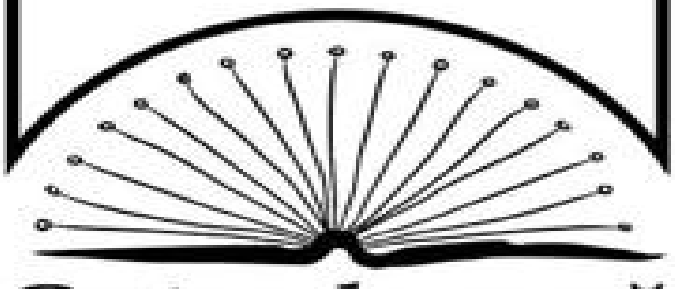

Cartea de acasă

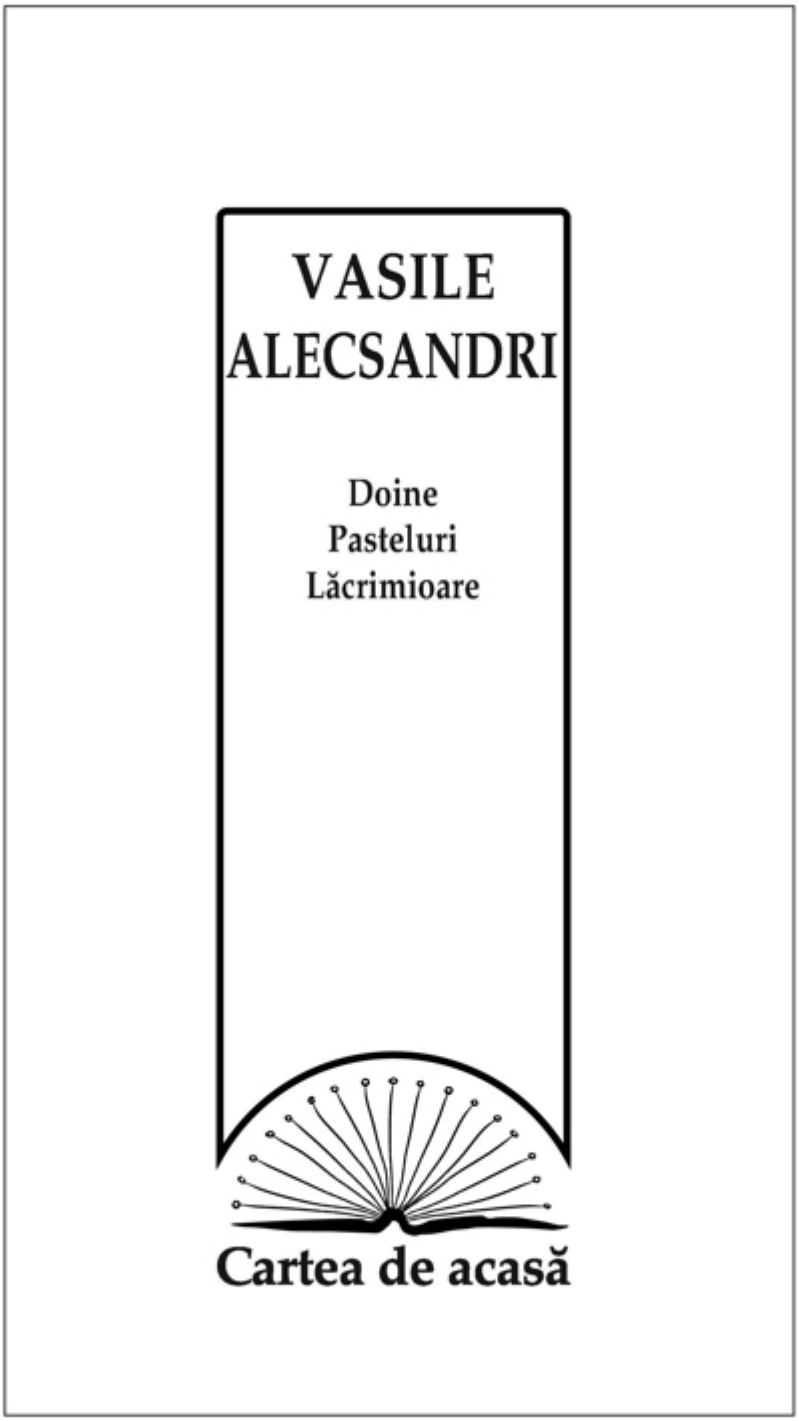

VASILE ALECSANDRI

DOINE, PASTELURI,

LĂCRIMIOARE

Prin colecţia **Cartea de acasă**, Editura Erc Press invită cititorii la o călătorie prin istoria literaturii române moderne şi contemporane, propunându-şi să le ofere unele dintre cele mai importante opere ale scriitorilor noştri.

Textele sunt însoţite de **tabele cronologice** detaliate, cuprinzând informaţii privitoare la momente importante din viaţa şi activitatea scriitorilor şi la evenimente care au marcat evoluţia şi creaţia lor.

Glosarele inserate la sfârşitul volumelor cuprind explicaţia cuvintelor şi formelor mai puţin sau deloc cunoscute cititorului de azi, ajutându-l să pătrundă sensul operelor respective.

VASILE

ALECSANDRI

Doine Pasteluri Lăcrimioare

*

*

ErcPress

Ediţie îngrijită de Georgeana Dumitru

Editura ERC PRESS

Piaţa Presei Libere, nr. 1

sectorul 1, Bucureşti

Tel./fax: +4021 318 70 28

e-mail: ercpress@rdsmail.ro

office@ercpress.ro

www.ercpress.ro

© Erc Press, 2009

Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate

Editurii Erc Press.

Director general: CIPRIAN ENE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a

României

ALECSANDRI, VASILE

Doine ; Lăcrimioare ; Pasteluri / Vasile

Alecsandri. –

Bucureşti : Erc Press, 2009

Glosar

Tab. cronologic

ISBN 978-973-157-653-4

821.135.1-1

Redactori: Ana Maria CHIVU

Daniel Adrian OLARU

DTP: Elena BĂLTEANU

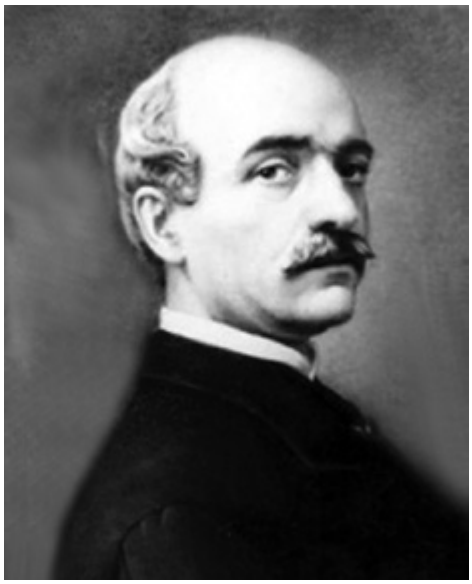

„ *Doinele* au fost scrise de la 1842
la 1845, poezii datorite împrejurării
că Alecsandri călătoreşte la ţară,
unde culege poezii populare. El le-a
intitulat doine, dar n-a imitat numai
doinele populare, din contră, a imitat
mai ales legende şi cântece de frunză.
Iată cum s-ar clasifica doinele: 1) Poezii bazate pe superstiţii
populare, care-l atrăgeau mai întâi ca ceva caracteristic pentru
psihologia poporului şi apoi pentru că Alecsandri era romantic

şi, ca toţi romanticii, a avut atracţie pentru un element ca superstiţiile. Aşa sunt poeziile: *Baba Cloanţa, Crai–nou, Ursiţii, Strigoiul* (scris la Mânjina, în tovărăşia lui C. Negri), *Ceasul rău, Sburătorul*; acestea sunt poezii scrise în formă populară, în care el a utilizat supranaturalul popular. 2) Are legende sau balade: nişte cântece cu subiecte fie populare, fie la fel cu acelea din baladele populare: *Maghiara*, cu subiect desigur inventat de Alecsandri. El spune că a găsit în Bucovina un pârâu Maghiara (care însă e Magherniţa) şi a aflat o legendă despre o fată de ungur care s-a înecat acolo. *Altarul monăstirei Putna, Andrii Popa* (un haiduc care a existat), *Groza*(pe care probabil o cunoaşte de la Al. Russo, dacă o bucată nesigură e în adevăr scrisă de Russo), *Strunga, Cântic haiducesc, Făt-Logofăt* şi *Tatarul*(cântic vechi). Toate acestea s-ar putea confunda cu poeziile populare întocmite de Alecsandri, aşa de mult samănă. 3) Subiecte din viaţa de la ţară, ca: *Sora şi hoţul*(o călugăriţă fuge cu un haiduc), *Cinel-Cinel, Mărioara Florioara*, o poezie celebră, foarte lungă şi despre care toată lumea spune că n-ai şti dacă e populară (adică populară „întocmită“ de Alecsandri). 4) Cântece: *Doina* (Doina, doiniţă), *Mândruliţa de la munte, Dorul, Doina iubirei*(ambele sunt cântece de lume).

(G. Ibrăileanu – *Opere,* 8. *Curs de istoria literaturii române,* Bucureşti, 1979, p. 111.)

6

Vasile Alecsandri

„Faptul că între 1840 – 1850 un poet român alcătuieşte un astfel de mănunchi de poezii lirice, balade şi momente de basm, cele mai multe în spiritul naţional, nu-şi are păreche în literaturile romantice. Este rodul conştient crescut într-o anumită temperatură morală care ne învăluia din toate direcţiile şi împlinirea unei îndelungate colaborări a tuturor provinciilor româneşti pentru descoperirea şi valorificarea substratului nostru poporan. Toată această largă incubaţie aştepta faptul liberator, dar el nu putea fi săvârşit de un filolog sau de un istoric, oricât de conştiincios. Se cerea cineva uns pe frunte cu har de sus. După cum diamantul are nevoie de lumină ca să strălucească, tot astfel această comoară care este poezia orală a poporului nu-şi putea atunci destăinui valoarea decât printr-un suflet de poet. Este cel mai mare titlu de glorie al lui Alecsandri că prin el se realizează nepieritor această cerinţă a vremii. Dacă poetul cult modelează îndeosebi

unele balade potrivit idealului social, etic şi estetic al epocii, în schimb scăderile sunt compensate printr-o surprinzătoare intuiţie. Acolo unde s-a aflat în faţa unui aspect esenţial de viaţă românească, el i-a simţit instinctiv originalitatea şi semnificaţia. Poezia vieţii păstoreşti rămâne pururea nedespărţită de *Mioriţa* lui.“

(D. Caracostea – *Scrieri alese*, Bucureşti, 1988, p. 243)

„[...]Cel mai frumos omagiu în versuri din câte i s-au adresat lui Alecsandri în timpul vieţii... sunt cele 3 strofe ce încheie întâia parte a *Epigonilor,* cunoscutul manifest literar ce Eminescu trimite din Viena.[...]

[...]Lunga procesiune a vechilor poeţi, a sfintelor firi vizionare, ce credeau în scrisul lor, în timp ce generaţia cu el contemporană, a epigonilor, nu mai crede în nimic, se încheie, spuneam, cu cele trei strofe închinate lui Alecsandri, şi ele reprezintă – şi ca extindere, şi ca frumuseţe – cea mai durabilă dintre cununile de laur ale bardului de la Mirceşti, pe care timpul, departe de a o fi veştejit, a înnobilat-o şi mai mult. Dovadă, versuri ca următoarele, în care atributele poeziei

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

lui Alecsandri sunt şlefuite ca tot atâtea diamante ce-şi joacă apele, pururi reînnoite, din acea fericită zi de 15 august 1870, de când au văzut lumina, ca într-o vitrină de onoare, a primei pagini a *Convorbirilor*:

Ş-acel rege-al poeziei, veşnic tânăr şi ferice,
Ce din frunză îţi doineşte, ce cu fluierul îţi zice,
Ce cu basmul povesteşte – veselul Alecsandri,
.....
Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte,
Visul apelor adânce şi a stâncelor cărunte,
Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
El deşteaptă-n sânul nostru dorul ţării cei străbune,
El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ştefan cel Mare, zimbrul sombru şi regal.
.....

Ce va fi zis Alecsandri faţă cu această închinare puţin comună şi turnată în forme magistrale e greu de spus, în lipsa documentelor, însă uşor de bănuit dacă ne gândim la raporturile de mai târziu dintre cei doi poeţi, la veneraţia ce

Eminescu a purtat totdeauna seniorului său, în care a văzut cea mai înaltă expresie a sufletului românesc, şi la afecţiunea pe care Alecsandri, ca şi fratele său, colonelul Iancu Alecsandri, au manifestat-o în forme din cele mai concrete, fie în pagini memorabile, fie în gesturi generoase.[...]“

(Perpessicius – *Elogiul Mirceştilor*, în vol. 2 din „Scriitori români“, pp. 162-164, Ed. Minerva, Bucureşti, 1986)

„S-a observat adeseori că odată cu apariţia lui Eminescu gloria literară a lui Vasile Alecsandri a intrat într-o perioadă critică din care până astăzi nu s-a putut reface. Vasile Alecsandri trece cu toate acestea drept unul din cei mai de seamă poeţi români […]

[...]Din comparaţia lui Alecsandri cu Mihail Eminescu vom putea trage unele concluzii în ce priveşte acea subită

schimbare de direcţie produsă în literele noastre, începând încă de pe la 1880, şi căreia i se datoreşte slăbirea gustului şi înţelegerei pentru opera *Bardului de la Mirceşti.* [...]

[...] Acum, ce fel de om este Vasile Alecsandri? Desigur,

un altul. Pentru a explica deosebirea dintre Eminescu şi Alecsandri s-a produs ipoteza că cel dintâi este un produs al nemulţumirii sociale, pe când cel de al doilea tocmai un reprezentant al claselor mulţumite şi prospere.“

(Tudor Vianu – *Alecsandri ca descriptiv*, în vol. 1 din „Scriitori români“, pp. 31-34, Ed.Minerva, Bucureşti, 1970)

[...] Faţă de exaltările romantice din comentariile sale la culegerea *Poezii populare*, *Balade (Cântece bătrâneşti) adunate şi îndreptate* (1852-1853), în ediţia de *Poezii populare ale românilor* (1866), consideraţiile capătă un aspect mai metodic (se vorbeşte, de pildă, despre circulaţia internaţională a unor subiecte şi motive). Piesele sunt recoltate din toate regiunile locuite de români, Alecsandri fiind cel dintâi care pune în evidenţă unitatea folclorului nostru. A încercat o clasificare pe specii: cântece bătrâneşti (balade), doine (cântece de dor), cântece haiduceşti (de codru), hore sau cântece de jale. El dă şi o versiune franceză a baladelor (1855), căreia Mérimée îi consacră o recenzie, comentată de Sainte-Beuve. Vrând să restituie „giuvaierurilor“ culese frumuseţea lor originară, găseşte de cuviinţă să intervină în texte: adaugă versuri sau chiar născoceşte „cântece“ întregi; fireşte, gestul stârneşte

iritarea unor comentatori mai vigilenţi (M. Schwartzfeld ş.a.).

Dar e un merit care nu i se poate trece cu vederea acela de a fi reconstituit, din variante dispersate, capodopere ca *Miorița* sau *Toma Alimoş*. După expresia lui D. Bolintineanu, odată cu publicarea acestor culegeri, poezia noastră „se români".

(Florin Faifer, *Vasile Alecsandri*, în „Dicţionarul general al literaturii române, Academia Română, Editura Univers enciclopedic, vol. A/B, pp. 78-88)

DOINE

(1842- 1852)

11

DOINA

Doina, doiniţă!

De-aş avea o puiculiţă

Cu flori galbine-n cosiţă,

Cu flori roşii pe guriţă!

De-aş avea o mândrulică

Cu-ochişori de porumbică

Şi cu suflet de voinică!

De-aş avea o bălăioară

Naltă, veselă, uşoară,

Ca un pui de căprioară!

Face-m-aş privighitoare

De-aş cânta noaptea-n răcoare

Doina cea dismierdătoare!

*

Doina, doiniţă!

De-aş avea o puşculiţă

Şi trei glonţi în punguliţă

Ş-o sorioară de bărdiţă!

De-aş avea, pe gândul meu,

Un cal aprig ca un leu,

Negru ca păcatul greu!

De-aş avea vro şepte fraţi,

Toţi ca mine de bărbaţi

Şi pe zmei încălecaţi!

Face-m-aş un vultur mare,

De-aş cânta ziua, la soare,

Doina cea de răzbunare !

*

Doina, doiniţă!

Şi i-aş zice: „Mândruliţă,

Mă jur p-astă cruciliţă

Să te ţin ca un bădiţă!“

Şi i-aş zice: „Voinicele,

Să te-ntreci cu rândunele

Peste dealuri şi vălcele!“

Şi le-aş zice: „Şepte fraţi,

Faceţi cruce şi juraţi

Vii în veci să nu vă daţi!“

Hai, copii, cu voinicie,

Să scăpăm biata moşie

De păgâni şi de robie!

13

BABA CLOANŢA

Baba-i calul dracului

(Vorbă veche)

Şede baba pe călcaie

În tufarul cel uscat,

Şi tot cată nencetat

Când la luna cea bălaie,

Când la focul cel din sat.

Şi tot toarce, cloanţa toarce,

Din măsele clănţănind

Şi din degite plesnind.

Fusu-i răpide se-ntoarce,

Iute-n aer sfârâind.

„Fugi, Urâte! baba zice,

Peste codrul cel frunzos,

În pustiu întunecos!

Fugi, s-alerge-acum aice

Dragul mândrei, Făt-Frumos.

De-a veni el după mine

Să-l iubesc eu, numai eu,

Dare-ar Domnul-Dumnezeu

Să-i se-ntoarcă tot în bine,

Cum se-ntoarce fusul meu!

Iar de n-a vrea ca să vie,

Dare-ar Duhul necurat

Să fie-n veci fărmecat

Şi de-a Iadului urgie

Vecinic să fie-alungat!

14

Vasile Alecsandri

În cap ochii să-i se-ntoarcă

Şi să-i fie graiul prins,

Iar Satan, c-un fer aprins,

Din pept inima să-i stoarcă

Şi s-o ardă-n foc nestins!

Fiară-Verde să-l gonească

Cât va fi câmp de gonit

Şi lumină de zărit.

Noaptea încă să-l muncească

Sânge-Roş şi Hraconit!“1

Toarce baba, mai turbată!

Fusu-i zboară nevăzut,

Căci o stea lungă-au căzut,

Pe lună s-au pus o pată

Ş-în sat focul au scăzut:

„Dragă puiule, băiete,

Trage-ţi mâna din cel joc

Ce se-ntoarce lângă foc,

Ş-ochii de la cele fete,

Cu ochi mari, făr’ de noroc.

Vin’ la mine, voinicele,

Că eu noaptea ţi-oi cânta,

Ca pe-o floare te-oi căta,

De diochi, de soarte rele,

Şi de şerpi te-oi descânta.

Vai! din ziua cea de vară

Când, prin luncă rătăcit,

Cântai Doina de iubit,

Cu-a mea inimă amară

Sufletu-mi s-au învrăjbit!

Adă-mi faţa ta voioasă

Ş-ai tăi ochi de dismierdat,

Că mă jur în ceas curat

Să-ţi torc haine de matasă,

Haine mândre de-mpărat.

Vârcolaciul se lăţeşte

Sus, pe lună, ca un nor,

Vin’ ca paserea-ntr-un zbor

Păn’ ce viaţa-mi se sfârşeşte

Ca şi lâna din fuior.“

Baba Cloanţa geme, plânge,

Căci fuiorul s-au sfârşit,

Iar voinicul n-au venit!

Mânele cumplit îşi frânge,

Crunt strigând spre răsărit:

„Sai din hău făr’ de lumină

Tu, al cerului duşman!

Tu, ce-n veacuri schimbi un an

Pentru-un suflet ce suspină,

Duhul răului, Satan!

Tu, ce stingi cu-a ta aripă

Candela de pe mormânt,

Unde zac moaşte de sfânt,

Când încungiuri într-o clipă

De trei ori acest pământ!

Vin’ ca-n ceasul de urgie

Când zbori noaptea blăstemând,

Ca să-mi faci tu pe-al meu gând,

Că de-acum pe vecinicie

Ţie sufletul îmi vând !“

Abie zice, şi deodată

Valea, muntele vuiesc,

În nori corbii croncăiesc,

Şi pe-o creangă ridicată

Doi ochi duşmani strălucesc!

„Eu pe mândru-ţi l-oi aduce

(Zbeară-un glas ce dă fiori),

Pintre şerpi şi pintre flori,

La cea baltă de mă-i duce

Şi-mpregiuru-i de trei ori!“

Baba Cloanţa se porneşte

Fără grijă de păcat,

Cu Satan încălecat,

Ce din dinţi grozav scrâşneşte

Şi tot blastemă turbat.

Saltă baba, fuge, zboară

Cu sufletul după dor,

Ca o buhnă la izvor,

Şi-n urmă-i se desfăşoară

Toată lâna din fuior.

Fuge baba despletită,

Ca vârtejul fioros,

Sus, pe malul lunecos,

Şi-n tăcerea adâncită

Satan urlă furios.

Mii de duhuri ies la lună,

Pintre papură zburând,

Şi urmează şuierând,

Baba Cloanţa cea nebună

Care-aleargă descântând.

17

Codrul sună, clocoteşte

De-un lung hohot păn’ în fund.

Valea, dealul îi răspund

Prin alt hohot ce-ngrozeşte,

Dar pe dânsa n-o pătrund!

Ea n-aude, nici nu vede,

Ci tot fuge nencetat,

Ca un duh înspăimântat,

Căci Satana o răpede

Cătră ţelul depărtat.

Zece pasuri încă grele...

Mândrul că şi-a dismierda,

Ca pe-o floare l-a căta,

De diochi, de soarte rele

Şi de şerpi l-a descânta.

Doi paşi încă... Vai! în luncă

Ţipă cucoşul trezit;

Iar Satan afurisit

Cu-a sa jertfă se aruncă

În băltoiul mucezit!

Zbucnind apa-n nalte valuri,

Mult în urmă clocoti,

În mari cercuri se-nvârti,

Şi de trestii, şi de maluri

Mult cu vuiet se izbi.

Iară-n urmă liniştită

Dulce unda-şi alina,

Şi în taină legăna

Faţa lunei înălbită

Ce cu ziua se-ngâna...

Când pe malu-i trece noaptea

Călătorul şuierând,

Pintre papuri când şi când

El aude triste şoapte

Ş-un glas jalnic suspinând:

„Vin’ la mine, voinicele,

Că eu noaptea ţi-oi cânta,

Ca pe-o floare te-oi căta,

De diochi, de soarte rele,

Şi de şerpi te-oi descânta!“

19

SORA ŞI HOŢUL

Sus, în deal, la monăstire,

Plânge sora-ntr-o grădină,

Plânge noaptea şi suspină

Dup-a lumei fericire:

„De când eu eram copilă

Sunt de toţi ai mei uitată

Şi de rude fără milă

În pustiuri lepădată!

Fără vină, din născare

Mă văzui eu pedepsită,

Şi de-a lumei dismierdare

Mă simţii în veci lipsită!

În amar trăind de mică,

Ochii-mi plâng, sufletu-mi geme,

Şi, ca pomul ce jos pică,

Viaţa-mi cade fără vreme!

Ah! sfârşească-se îndată

Astă viaţă de durere!

Vie moartea aşteptată

Ca o dulce mângâiere!“

„Ce spui, dragă surioară?

(Zise hoţul din pădure)

Cu-ai tăi ochi ca două mure,

Tu, frumoasă lăcrimioară,

Tu să mori, dulce minune!

Şi de Domnul nu-ţi e frică?

Dragă soră tinerică,

Fă trei cruci ş-o rugăciune.

De vrei ochii să-ţi lucească

Într-un rai de veselie,

Şi ca floarea din câmpie

În pept inima să-ţi crească,

Hai cu mine-n codrul verde

S-auzi Doina cea de jale,

Când plăieşii trec în vale

Pe cărarea ce se perde.

Să vezi şoimul de pe stâncă

Cum se-nalţă, se izbeşte

Peste corbul ce zăreşte

În prăpastia adâncă.

Iar ciocoiul cum se pleacă

De mă vede la potică!

Cum, smerit, în genunchi pică

Şi de fală se dezbracă!

Am doi zmei de bună cale,

Doi!... nici vântul nu-i întrece!

Am tovarăşi doisprezece,

Şi la brâu patru pistoale.

Am la pept o cruciliţă

Cu lemn sfânt, cu moaşte sfinte,

Şi-n pept inimă ferbinte,

Ca ferbintea ta guriţă.

21

Am o peatră nestimată

Care noaptea viu luceşte,

Precum ochiu-ţi ce pândeşte

Fericirea depărtată.

Lasă tot, neagră chilie,

Comanac, metanii, rasă;

Şi de vrei a fi voioasă

Ca o zi de voinicie,

Vin' în lumea fericită

Cu voinicul ce te cheamă,

Căci cu dânsul nu e teamă

De-a mai fi călugărită!"

De-au mers sora, nu e ştire;

Iar de-atunce pin grădină

Nici nu plânge, nici suspină

Nime-n deal la mănăstire.

22

CRAI-NOU

Pe când la cuibu-i paserea zboară

C-un ţipet jalnic ca un suspin

Şi, plecând capul sub aripioară,

Pe creanga mică adoarme lin,

Zamfira tristă din cort ieşise

Şi cu ochi umezi lung se uita

La cornul lunii ce se ivise,

Vărsând pe frunte-i lumina sa.

De când în lume gingaşa fată

Zâmbea ca floarea de pe câmpii,

Numai de soare fu sărutată

Pe sânu-i fraged, pe-ai săi ochi vii.

Părul său negru ca nori de ploaie

De-a lung pe umeri neted cădea.

Ades copila mândră, vioaie,

De soare-n păru-i se ascundea.

Iar când pe frunte-i ducea cofiţă

Cu apă rece de la izvor,

Când era umedă-a sa guriţă

Şi-i sălta floarea pe sânişor,

Toţi trecătorii simţeau deodată

O sete mare în peptul lor;

Beau multă apă, cătând la fată,

Şi urmau drumul oftând de dor.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

23

Ea cânta dulce ca ciocârlia

Ce ciripeşte vesel în ziori,

Şi suna gingaş atunci câmpia

Ca de un freamăt de Sburători.

Ades bătrânii, stând împreună

Şi ascultând-o pe lângă foc,

Trăgeau cu sorţii, noaptea, la lună,

Şi vesteau fetei mare noroc.

Dar într-o seară, sus, pe movilă,

O Babă Cloanţă, din bobi trăgând,

I-au zis cu spaimă: „Să fugi, copilă,

De străin mândru, cu glasul blând!“

De-atunci Zamfira în multe rânduri

Videa o umbră zburând pin nori,

Şi toată noaptea sta ea pe gânduri

În doruri tainici, în dulci fiori.

Acum ea, tristă, din cort ieşise

Şi cu ochi umezi lung se uita

La cornul lunii ce se ivise,

Iar glasu-i jalnic aşa cânta:

„Crai-nou, străluciteˆ!

Plânsă m-ai găsit,

Cu gânduri mâhnite,

Cu chipul cernit.

Inima-mi jăleşte,

Dar nu ştiu ce vrea;

Nu ştiu ce doreşte

Inimioara mea.

Căci aude noapte

Freamăte de zbor,

Ş-apoi blânde şoapte

Ce-i şoptesc din nor.

Iar a zilei rază

Când luceşte sus,

Mult apoi visează

Visul ce s-au dus.

Crai-nou! vin’ cu bine,

Cu bine te du,

Dar jalea din mine

Să nu mi-o laşi, nu!

Să mă laşi cu salbă

De galbini frumoşi,

Cu năframă albă

Şi iminii roşi.

Să mă laşi ferice,

Cu doru-mplinit,

Zburând tu de-aice,

Crai-nou mult iubit!“

Iată că-n valea cea-ntunecată

Un străin mândru atunci trecu,

Auzi glasul, veni îndată

Şi-n calea fetei pe loc stătu.

Blânzi erau ochii, blândă-era faţa,

Blând era glasul celui străin!

Căci trecu noaptea, şi dimineaţa

Găsi copila fără suspin.

Trei zile-n urmă ea avea salbă,

Salbă de galbini pe-al său grumaz,

Avea pe frunte năframă albă,

Iar flori niciuna pe-al său obraz!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

25

Trei zile-n urmă Crai-nou se duse,

Şi cu el, mândrul străin peri,

Sărmana fată în drum se puse

Şi mult îl plânse, mult îl dori!

Trei zile-n urmă, colo, pe vale,

Rămase singur un biet mormânt!

Ş-ades de-atunce un glas de jale

Şoptind s-aude astfel prin vânt:

„Tu, ce spui vesel, sus, pe movilă,

La cornul lunii tainicu-ţi gând,

Când vine noaptea, fugi, fugi, copilă,

De străin mândru, cu glasul blând !“

26

MAGHIARA

Cu ce jale, ce amar

Plâng doi ochi peste hotar!

Cât se bate, cât suspină

O inimă de dor plină

Colo-n ţara cea vecină!

Mândri-s ochii ca din rai,

Dulci ca soarele din mai.

Inima e mândră iară,

Căci ea saltă ca o fiară

În sân falnic de maghiară.

De-ai fi pasere sau vânt,

S-alergi lumea pe pământ,

Ca maghiara scumpă floare

N-ai videa lucind la soare,

Nici în luncă, la răcoare!

Alb i-e sânul, dulce crin,

Dar hrăneşte-amar suspin!

Negri-s ochii, cu văpaie,

Dar pe faţa ei bălaie

Se topesc ca nori de ploaie,

Căci un domn român vestit

Peste munţi au năvălit

Ş-au luat cu vitejie

Multe suflete-n robie

Şi maghiari nemeşi o mie!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

27

Au plecat domnul român!

Robii după-al lor stăpân

Au ieşit plângând din ţară,

Ş-au rămas trista maghiară

Cu ochi plânşi, cu jale-amară!

De trei zile plânge-acum!

De trei zile cată-n drum,

Dar nimica nu zăreşte,

Căci iubitul ce jăleşte

Pe drum nici că se iveşte!

Unde-i mândrul tău iubit?

În ce cale-i rătăcit?

Unde-i, Doamne! de nu vine

De trei zile lângă tine?

Cine-a spune unde-i, cine?

Vai! cu jale, cu amar

Plânge el peste hotar!

Ca şi tine el suspină

Cu inima de dor plină

Colo-n ţara cea vecină!

Iar de vrei tu să-l mai vezi,

Peste munţi să te răpezi

Într-a Zimbrului domnie,

Unde zac mulţi în robie

Şi maghiari nemeşi o mie.

Peste codri, peste munţi,

Peste ape fără punţi,

Unde-s florile frumoase,

Unde-s fetele voioase,

Unde-s doinele duioase.

28

Vasile Alecsandri

Să te duci spre răsărit,

La cel loc nebiruit

Unde-s paloşele crunte,

Unde cresc stejari la munte,

Unde nasc voinici de frunte!...

Iată-n zori c-au şi plecat

Pe-un cal alb ne-ncălecat

Maghiarina, mândra fată,

În bărbat mândru schimbată

Şi cu paloş înarmată.

De-ai fi pasere sau vânt

N-ai ajunge-o pe pământ,

Căci ca vântul ea nu zboară,

Nici ca paserea uşoară,

Dar ca dorul ce omoară!

Şesuri, văi, norii din cer

În urmă-i departe per.

Cine-o vede, o zăreşte

Ca o stea care luceşte

Şi-n văzduh se mistuieşte.

În codri merei pustii

Unde urlă fiare mii,

Au intrat fata voinică

Şi se duce fără frică

Pe-o strimtoare de potică.

Umbra nopţei s-au lăţit,

Groaza-n lume s-au pornit,

Vântul suflă, vâjâieşte,

Codrul urlă, clocoteşte,

Tunetul în cer vuieşte.

Dar ea-ndeamnă tot mereu

Calul ce răsuflă greu

Şi mult drum în urmă-i lasă;

Că cine doru-l apasă,

De furtuni cereşti nu-i pasă!

Iată-au sosit în ceas rău

Pe malul unui pârău,

Pârău mic şi fără nume

Ce curgea tainic în lume,

Pintre flori revărsând spume.

„Hai, voinice, la cel mal,“

(Zis-au fata către cal.)

Dar pe loc calul s-opreşte,

În pământ ochii ţinteşte

Şi cu groază sforăieşte.

„Haideţi, hai cu Dumnezeu

Să găsim pe dragul meu,

Că de mult amar de vreme

După el sufletu-mi geme!

Hai, voinice, nu te teme...“

Calul trist au rănchezat

Şi-n pârău năvală-au dat.

Apa-i crudă ca o fiară!...

Iar pe mal din unde-afară

N-au ieşit biata maghiară!

Când luci lumina-n ziori,

Zăcea trupu-i pintre flori,

Lângă malul alb de spume...

Şi de-atunci pârău-n lume

Poartă-a Maghiarinei nume.

30

ALTARUL MONASTIREI PUTNA

Domnul Ştefan, viteaz mare, care-au dat groaza prin păgâni,

Locaş sfânt creştinătăţei astăzi vrea să facă dar,

Şi pe malurile Putnei, cu vitejii săi români,

Însuşi merge să aleagă locul sfântului altar.

Mare obştie-l urmează şi pe culme se lăţeşte,

Precum aburii pe baltă când lumina asfinţeşte.

Căpitani, ostaşi cu zale şi cu platoşe de fer

Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de război.

A Moldovei steag de fală fâlfâie falnic în cer;

Buciumul vuieşte-n munte, sună valea de cimpoi.

Iată că lângă-o movilă domnul Ştefan s-au oprit!

Totul tace!... ochii ţintă, stă poporul neclintit.

Trei ostaşi cu arce-n mână pe movilă-acum se urcă;

Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nalţi ca bradul de la munte,

Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloş, şi pe frunte

Cu-a lor lungi şi negre plete se coboară-o neagră ţurcă.

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,

Pintre-a fulgerilor focuri au oprit vulturu-n zbor.

Multe fiare din cei codri, mulţi duşmani tineri, semeţi,

Drept în inimi, drept în frunte au simţit a lor săgeţi,

Căci ei sunt arcaşii vrednici a lui Ştefan domn cel mare,

Ce-şi găteşte-acum săgeata s-o izbească-n depărtare.

„Copii, trageţi... eu vreu astăzi să mă-ntrec în arc cu voi.“

Astfel zice domnul Ştefan!... iar voinicii amândoi

Se plec, arcele-şi încoardă, trag... săgeţile lor zboară,

Spintecă răpide vântul ce dă foc şi vâjâieşte,

Se tot duc, se duc ca gândul, şi de-abia ochiul zăreşte

Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.

„Ura!“-n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocoteşte!

„Să trăiţi, copii!“ le zice Ştefan, ce-acum se găteşte.

Zbârnâie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt,

Pere, trece mai departe, ş-într-un paltin vechi s-au frânt.

„Acolo fi-va altarul!“ zice falnicul monarc,

Ce se-nchină şi se pleacă pe războinicul său arc.

„Să trăiască domnul Ştefan!“ mii de glasuri îl urează,

Şi poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

32

ANDRII-POPA

Cine trece-n Valea-Seacă

Cu hamgerul fără teacă

Şi cu peptul dezvălit?

Andrii-Popa2 cel vestit!

Şepte ani cu voinicie

Şi-au bătut joc de domnie

Şi tot pradă nencetat,

Andrii-Popa, hoţ bărbat!

Zi şi noapte, de călare,

Trage bir din drumul mare,

Şi din ţară peste tot!

Fug neferii cât ce pot,

Căci el are-o puşcă plină

Cu trei glonţi la rădăcină,

Ş-are-un murg de patru ani,

Care muşcă din duşmani,

Ş-are fraţi de cruce şapte,

Care-au supt sânge cu lapte.

Şi nu-i pasă de nimic,

Andrii-Popa cel voinic!

Căpitane, frăţioare,

Ce se vede despre soare?

Să zăresc vro patru cai!...

N-auzişi tu de-un Mihai?

Căpitane, te găteşte,

Mihai mândrul te goneşte.

Iată-l, vine ca un zmeu!

Fă trei cruci la Dumnezeu.

Cum îi vede-n depărtare,

Popa strigă-n gura mare:

„Hai la goană de neferi!

Hai la horă de muieri!“

Au zis! ţipă, se aruncă,

Trece şes, pâraie, luncă

Cu fugarul sprintinel

Şi cu hoţii după el.

Mihai mândrul vine iară,

Falnic ca un stâlp de pară,

Pe-un cal alb ce n-are loc

Şi din ochi aruncă foc.

Fug cum fuge-o rândunică,

Fug ca fulgerul când pică,

Şi se duc voinicii, duc,

Cu urgie de haiduc!

Pept în pept!... câmpul răsună,

Toţi de tot dau împreună.

Toţi la luptă-s încleştaţi,

Toţi în sânge încruntaţi.

„Ura, fraţi!“ caii nechează,

Sus văzduhul scânteiază.

„Ura!“ moartea s-au ivit!

Vulturu-n zbor s-au oprit!

Zi de vară păn-în seară

Dau voinicii să se peară,

Şi cu ferul ascuţit,

Şi cu pumnul amorţit.

Sângele-n răni gâlgâieşte,

Glasu-n gură se sfârşeşte.

Zece-s morţi! doi încă vii,

Mihai mândrul şi Andrii.

Andrii fuge făr’ de-o mână,

Prinde murgul la fântână,

Dă peptiş, sare pe şa

Şi din gură zice-aşa:

„Zbori, copile sprintinele,

Să mă scapi de chinuri grele,

Că mă jur, de mă-i scapă,

Ca pe-un frate te-oi cata.“

Murgul sprinten se răpede.

În zadar! Mihai mi-l vede!

„Stăi, hoţ-popă, dragul meu,

Să-ţi arăt cine sunt eu!“

Şi cum zice, mi-l chiteşte,

Drept în frunte mi-l loveşte!

„Ura!“ Vulturul din nori

Răcni falnic de trei ori.

35

GROZA

Galbân ca făclia de galbână ceară

Ce-aproape-i ardea,

Pe-o scândură veche, aruncat afară,

De somnul cel vecinic Groz-acum zăcea;

Iar după el nime, nime nu plângea!

Poporu-mpregiuru-i trist, cu-nfiorare,

La el se uita.

Unii făceau cruce; alţii, de mirare,

Cu mâna la gură capul clătina

Ş-încet, lângă dânsul îşi şopteau aşa:

„El să fie Groza cel vestit în ţară

Şi-n sânge-ncruntat!

El să fie Groza, cel ce ca o fiară,

Fără nicio grijă de negrul păcat,

Au stins zile multe şi lege-au călcat!“

Un moşneag atunce, cu o barbă lungă,

La Groza mergând,

Scoase doi bani netezi din vechea sa pungă,

Lângă mort îi puse, mâna-i sărutând,

Mai făcu o cruce şi zise plângând:

„Oameni buni! an iarnă bordeiu-mi arsese,

Şi pe-un ger cumplit

Nevasta-mi cu pruncii pe câmp rămăsese.

N-aveam nici de hrană, nici ţol de-nvălit,

Şi nicio putere!... eram prăpădit!

Nu aşteptam altă din mila cerească

Decât a muri,

Când creştinul ista, Domnu-l odihnească!

Pe-un cal alb ca iarna în deal se ivi

Ş-aproape de mine calul îşi opri.

«Nu plânge, îmi zise, n-ai grijă, române,

Fă pept bărbătesc;

Na, să-ţi cumperi haine, şi casă, şi pâne...»

Şi de-atunci copiii-mi ce-l tot pomenesc,

Oameni buni! de-atunce în tihnă trăiesc.“

Şi, sărutând mortul, bătrânul moşneag

Oftă şi se duse cu-al său vechi toiag.

Iar poporu-n zgomot strigă, plin de jale:

„Dumnezeu să ierte păcatele sale!“

37

URSIŢII

Ici în vale, la fântână,

Două fete spală lână...

(Cânticul lui Bujor)

Colo-n vale, la fântână,

Două fete spălau lână,

Spălau lână şi râdeau,

Iar din gură-aşa grăiau:

„Când a bate vânt de seară

Prin ogorul de săcară,

De trei ori să discântăm

Ş-în fântână să cătăm.

Dacă-a fi să ni se prindă,

Om vedea ca-ntr-o oglindă

De-om avea sorţi cu noroc

Şi ursiţi cu ochi de foc.“

Cum bătu vântul de seară

Prin ogorul de săcară,

De trei ori au discântat,

În fântână au cătat,

Şi pe-a sa limpede faţă,

Ca prin vis de dimineaţă,

Au văzut ele, zâmbind,

Două chipuri strălucind.

Cele umbre bălăioare,

Cu guriţe zâmbitoare,

Pluteau lin, se legănau

Şi pe fete le-ngânau...

*

Iată că pe apă-n faţă,

Ca prin vis de dimineaţă,

Alte două s-au ivit,

Chipuri mândre la privit.

Iar aceste umbre nouă

Nu erau ca cele două,

Albe ca floarea de crin,

Blânde ca cerul senin,

Ci erau de vânt pişcate,

Cu păr negru, sprinceni late

Şi cu ochii şoimuleţi,

La ochire mult semeţi.

„Ian vezi, soro, ce minune!

(Zis-au fetele nebune)

Dorul nostru-i împlinit...

Mult e mândru la privit!

Vezi tu cele umbre mute?

Parcă vrea să ne sărute.

Vezi cum braţele-şi întind?

Parcă vreu să ne cuprind!“

N-au sfârşit bietele fete,

Şi pe frunte, şi pe plete

Nu ştiu cine le-au furat

Câte-un dulce sărutat!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

39

*

Cele fete, la fântână,

De-atunci nu mai spală lână;

Căci în codri şi la drum

Îşi petrec zilele-acum.

Acum ştiu ce fel s-aruncă

În duşmani glonţii din luncă,

Ş-ades ele au văzut

Ce-i fuga de arnăut,

Că de când pe frunţi, pe plete,

Au simţit mândrele fete

Câte-un dulce sărutat,

Ele-n codri au urmat

Doi voinici cu sprinceni late,

Cu feţe de vânt pişcate

Şi cu ochii şoimuleţi,

La ochire mult semeţi.

40

STRIGOIUL

În prăpastia cea mare,

Unde vântul cu turbare

Suflă trist, înfricoşat,

Vezi o cruce dărâmată

Ce de vânt e clătinată,

Clătinată nencetat?

Împregiur iarba nu creşte

Şi pe dânsa nu-şi opreşte

Nicio pasere-al ei zbor;

Că sub dânsa-n orice vreme

Cu durere jalnic geme,

Geme-un glas îngrozitor.

Când e noapte fără stele,

Mii de flăcări albăstrele

Se văd tainic fluturând,

Şi prin ele crunt deodată

O fantasmă se arată,

Se arată blăstămând.

Călător nenorocite,

Fugi de-acele căi pocite

De ţi-e calul de bun soi,

Că-n mormântul fără pace

Şi sub cruce-acolo zace,

Zace singur un strigoi!

Într-o noapte-ntunecată,

Dulce şoaptă-namorată

Prin văzduh încet zbura.

Două umbre sta în vale,

Ce, cuprinse-n dulce jale,

Amor vecinic îşi jura.

Iar pe-o culme-n depărtare

Se videa mişcând la zare

Un cal alb, copil de vânt;

Coamele-i erau zburlite,

Ş-a lui sprintene copite

Săpau urme pe pământ.

„Nu te duce, nu, bădiţă

(Zicea blânda copiliţă

Cu ochi plânşi, cu glas pătruns).

Ah! te jur pe sfânta cruce!

Stăi cu mine, nu te duce...“

Dar voinicul n-au răspuns;

Ci, strângând-o cu-nfocare,

După-o dulce sărutare,

Răpide s-au depărtat

Şi, sărind cu veselie

Pe-al său cal de voinicie,

În văzduh s-au afundat.

Cine-aleargă pe câmpie

Ca un duh de vijelie

Într-al nopţii negru sân?

Cine fuge, cine trece

Pe la ceasul doisprezece?...

Un cal alb, cu-al său stăpân!

42

Vasile Alecsandri

Vântul bate, vâjâieşte,

Falnic calul se izbeşte,

De se-ntrec ca doi voinici.

Dar prin neguri iată, iată

Că lucesc pe câmp deodată

Mii de focurele mici.

Ele zbor, se depărtează.

Zboară calul, le urmează,

Păşind iute către mal.

Stăi, opreşte!... de pe stâncă,

În prăpastia adâncă

Au picat stăpân şi cal!

Şi de-atunci în fund s-aude

Gemete, blăstemuri crude

Care trec pe-al nopţii vânt.

Şi de-atunci ades s-arată

O fantasmă-nfricoşată

Care iese din mormânt!

43

CEASUL RĂU

Pe cel deal, pe coaste,

Trece-o mândră oaste,

Oaste de români!

Toţi voinici de frunte

Care merg să-nfrunte

Oarde de păgâni.

Iar pe-o culme verde

Ce-ntre munţi se perde

Stau de mi-i privesc

Două sorioare,

Albe lăcrimioare,

Care mi-i jălesc:

„Vezi tu, sorioară,

Oastea se coboară

Colo pe costiş.

Vezi-o cum pătrunde

Pe rând şi s-ascunde

Colo-n stejăriş.

Vai! nu se mai vede!

Cine, cine-a crede

Grija ce duc eu,

Oastea că-i purtată

De bătrânul tată

Şi de dragul meu?

Ei se duc în vale

Unde ţara-n jale

Geme cu amar,

Căci au întrat iară

Sabie în ţară,

Paloş de tătar.

De pe munţi în poale,

Cu armele goale,

Ei mi se cobor,

Şi pin cea urdie,

Dragă, a să fie

Mare, mult omor!

Căci tata bătrânul

Nu cruţă păgânul

Când s-aruncă-n foc.

El e român tare,

Ca Ştefan cel Mare,

Şi om cu noroc.

Pentru el n-am teamă..

Dar îmi fac de seamă

Când stau de gândesc

La dragul Lisandru,

Că-i un copilandru,

Şi mult îl iubesc!

El n-au vânat încă

Decât şoimi de stâncă,

Cerbi cu coarne mari;

Ş-acu-ntâia oară

Face, sorioară,

Goană de tătari.

Ş-aşa mult mi-e frică

Ş-inima-mi se strică

Când gândesc la el,

Că mult, mult îi place

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

Vitejii a face,

Scumpul tinerel!“

„Taci, biată copilă!

Nu-i plânge de milă

Iubitului tău,

Căci ferească sfântul

Să-ţi fie cuvântul

Zis într-un ceas rău!

Hai la mănăstire

Ca să dăm de ştire

Pustnicului sfânt

Să ardă tămâie

Ca să nu rămâie

Tătar pe pământ.“

Oastea-nvingătoare

Au stins de la soare

Aprigul duşman;

Ea se-ntoarce-n munte

Având chiar în frunte

Vechiu-i căpitan.

Iar sărmana fată

În zădar, vai! cată

Pe iubitul său!

El în foc căzuse,

După ce făcuse

Vitejii de zmeu!...

Din bătrâni se spune

Că sunt ceasuri bune

Şi că rele sunt.

Vai de-acei ş-acele

Care-n ceasuri rele

Zic vreun cuvânt!

STRUNGA

În pădurea de la Strungă3

Sunt de cei cu puşca lungă

Care dau chiorâş la pungă!

Sunt de cei ce-mpuşcă-n lună,

Care noaptea-n frunze sună,

Feciori de lele nebună!

Fă-te-n laturi, măi creştine,

Dacă vrei să mergi cu bine,

Să rămâi cu viaţă-n tine!

În potica fără soare

Ei te-aşteaptă la strimtoare

Să te prade, să te-omoare!...

În dumbrava cea vecină,

Unde buhna greu suspină,

Vezi cea zare de lumină?

Opt voinici cu spete late

Şi cu mânici suflecate,

Stau cu puştele-ncărcate.

Trei sărută crucea sfântă,

Trei se luptă greu la trântă,

Unul drege, unul cântă:

„Oliolio, ciocoi bogate!

Ici de-ai trece, din păcate,

Să-ţi arunc doi glonţi în spate.

Oliolio, mândră fetică!

De-ai veni cole-n potică,

Să te fac mai frumuşică.

Că mi-i puşca hultuită,

Şi mi-i ghioaga ţintuită,

Şi mi-i inima-ncolţită.

Oliolio, măi Taie-Babă!

Căci nu şuieri mai degrabă,

Să sărim, voinici, la treabă!

Puşculiţa-mi rugineşte,

Ţinta-n ghioagă se toceşte,

Murgul sare, nechezeşte!...

În pădurea de la Strungă

Ce slujeşte puşca lungă

Fără luptă, fără pungă?“

48

CÂNTIC HAIDUCESC

Iarna vine, vara trece

Şi pădurea s-au rărit!

Ziua-i viscol, noaptea-i rece,

Greul vieţii au sosit!

Cât mi-a fi iarna de mare,

Ce-o să facem, vai de noi!

Fără codru, fără soare,

Făr’ de bani, făr’ de ciocoi?

Sai pe creanga cea uscată,

Dragă corbi, corbişor.

Vezi, în calea depărtată

Nu-i zări vrun călător?

Călător cu punga plină

Şi cu şal la cap legat,

Să-mi mai cerc astă rugină

Şi să-mi fac bani de iernat.

Daleu! codre, frăţioare,

Ce-ţi făcuşi frunzişul des,

Unde-n pândă, la răcoare,

Stam sunând din frunzi ades?

Vara trece, iarna vine,

Şi tu, codre, te-ai uscat!

Trece vara, şi ca tine

Florile mi-am scuturat!

Ne-au ajuns vremea de muncă.

De scos arma de la brâu,

De lăsat potica-n luncă

Şi de dat capul sub frâu!

Daleu! dragă primăvară,

De-ai veni când aş vrea eu,

Să mai ies voinic prin ţară,

Să fiu iar la largul meu!

Să-mi pun cuşma pe-o ureche

Şi să-mi las pletele-n vânt,

Şi-n potica mea cea veche

Să mă-ntind iar la pământ.

Să simt iar durda pe spate

Şi să-mi văd ici că lucesc

Cinci pistoale ferecate,

Cu hamgerul haiducesc.

Şi pe coarda-i cea pletoasă

Să-mi dismierd murgul voinic,

Şi pe zarea luminoasă

El să zboare, eu să-i zic:

„Fugi ca vântul, fugi ca gândul,

Măi, voinice năzdrăvan!

Căci acum ne-au venit rândul,

Au sosit vremea de an,

Să ţinem codrii şi valea

Noi, vitejii amândoi.

La neferi să-nchidem calea,

Să dăm groaza prin ciocoi.“

„O! Făt-Logofete4,

Cu netede plete,

Cu părul de aur!

Stăi, te odihneşte,

Că-n deal te pândeşte

Un negru balaur.“

„Frumoasă fetiţă,

Cu lungă cosiţă,

Cu mândru colan!

De dânsul n-am teamă,

Căci am pe-a lui seamă

Al meu buzdugan.“

„O! tânăr semeţe,

Cu blânde mândreţe,

Cu ochii de foc!

Balauru-i mare

Şi milă nu are...

Stăi, ah! stăi pe loc.“

„Luceafăr din stele,

Cu dulci porumbele

Pe faţă de crin!

Toţi zmeii din lume

Se-nchin l-al meu nume,

Tremur şi se-nchin.“

„Viteze vestite,

Cu arme-aurite,

Cu dulce cuvânt!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

51

El peste munţi calcă

Şi-n cer are-o falcă,

Ş-una pe pământ.“

„Păsărea de munte

Cu salbă pe frunte,

Cu salbă de flori!

Murgul meu, când sare,

Trece peste mare

Şi zboară prin nori.“

„O! Făt-Logofete.

Cu netede plete,

Cu glasul ceresc!

Nu te du de-aice.

Nu te du, voinice,

Că eu te iubesc!“

„Frumoasă fetiţă,

Cu lungă cosiţă,

Cu sân fecioresc!

Pentru-a ta iubire

Fală sau peire

Vreu să dobândesc!“

52

HORA

Iată! hora se porneşte

Sub stejar, la rădăcină.

Iată! hora se-nvârteşte...

Vină, puico, vină.

Lângă mine vin’, drăguţă,

Să te pot strânge de mână

Ca ieri seara, la fântână;

Mărio, Măriuţă!

Duh-de-Spaimă! Pei-Nălucă!

Sună bine-n cobză, sună,

Să nu-ţi fac spetele strună

Şi chica măciucă.

Tu, Fes-Roş cu giubea lungă!

Din arcuş trage mai tare,

Căci în gard am un par mare

Şi mulţi bani în pungă!

Tot aşa păn-în deseară!

Mult frumoasă-mi e puicuţa,

Ca o zi de primăvară,

Maria, Măriuţa!

Tot aşa, tot voiniceşte!

Nu mă daţi, măi, de ruşine,

Căci guriţa ce-mi zâmbeşte

Vâră dracu-n mine.

Mi-am pus flori la pălărie,

Mi-am pus flori, mi-am pus mărgele,

Să se uite cu mândrie

Puicuţa la ele.

Am cămeşă cu altiţă,

Tot de fir şi de mătasă,

Am pe spate-o durduliţă...

De nime nu-mi pasă!

Nici de vornic, nici de dracul,

Nici de vrajă ciocoiască,

Nici de turc, nici de cazacul...

Ţara să trăiască!

Bateţi toţi într-o lovire

Să vuiască-n fund pământul;

Lumea-ntreagă să se mire,

Şi Dumnezeu sfântul!

Sunt sătul de biruri grele

Şi de plug, şi de lopată,

De ciocoi, de zapciele

Şi de sapă lată.

Astăzi horele sunt pline!

Crape-mi sura opincuţă,

Şi să mor în joc cu tine,

Mario, Măriuţă!

54

SBURĂTORUL

„Dragă, dragă sorioară,

Nu ştii cânticul ce spune

Că prin frunzi când se strecoară

Raza zilei ce apune,

Sburătorul5 se aruncă

La copila care vine

Să culeagă fragi în luncă

Purtând flori la sân ca tine?

Fragii el din poală-i fură

Cu-a sa mână nevăzută,

Şi pe frunte şi pe gură

El o muşcă ş-o sărută.

Soro, buza-ţi e muşcată!

Fragii, poţi să le duci dorul.

Spune,-n lunca-ntunecată

Nu-ntâlneşti pe Sburătorul?“

„Dragă sorioară, dragă,

Cânticul mai spune încă

De-acel duh c-ades se leagă,

Când e umbra mai adâncă,

De copila mândră, albă,

Ce culege viorele,

Purtând pe ea scumpă salbă,

Scumpă salbă de mărgele.

Salba el râzând i-o strică

Cu-o plăcută dismierdare

Şi de fieşce mărgică

Lasă-o dulce sărutare.

Pe sân, dragă, eşti muşcată!

Salba, poţi ca să-i duci dorul.

Spune,-n lunca-ntunecată

Nu-ntâlnişi pe Sburătorul?“

Astfel vesel pe-o cărare

Glumeau gingaşele fete.

Iar în luncă sta la zare

Doi voinici cu negre plete,

Şi, cântând în poieniţă,

Aninau cu veselie

Unu-o salbă-n chinguliţă,

Altul flori la pălărie.

56

TATARUL

Cântic vechi

Măi tatare, ţine-ţi calul,

Măi tatare, strânge-i frâul,

Măi tatare, lasă malul,

Nu cerca a trece râul,

Că, pe crucea sfintei lege!

De voi doi, peste hotare,

Nimic, zău, nu s-a alege,

Măi tatare, măi tatare!

Măi tatare, dă-ne pace,

Măi tatare, stăi, nu trece,

Măi tatare, nu mă face

Să-ţi fărâm capul în zece!

Că de sus, de pe movilă,

De-oi zvârli ghioaga cea mare,

Zău, ţi-oi plânge chiar de milă,

Măi tatare, măi tatare!

Măi tatare,-unde-ţi e pala?

Măi tatare,-unde-ţi e calul?

Măi tatare,-unde-ţi e fala?...

Nu spusei să nu treci malul?

Nu ştiai tu, măi vecine,

Ce-i românul în turbare?

Corbii muşcă-acum din tine,

Măi tatare, măi tatare!

57

CINEL-CINEL

Păstorul zise: „Cinel-cinel,

Copilei june de lângă el.

Două steluţe cu raze line

Lasat-au ceriul plin de lumine

Şi pe-a ta frunte ele-au căzut.

Gâci, drăguliţă, că le sărut.“

Nu gâci-ndată

Gingaşa fată,

Şi pe ochi dulce fu sărutată.

Păstorul zise încă: „Cinel,

Copilei blânde de lângă el.

O vezi închisă, rumenă floare,

Cum se deschide, vezi lăcrimioare,

Şi pe-a ta faţă ea s-au născut.

Gâci, drăguliţă, că o sărut.“

Nu gâci-ndată

Vesela fată,

Şi pe guriţă fu sărutată.

Păstorul zise iară: „Cinel,

Copilei mândre de lângă el.

Albe, rotunde, două-aripioare

Nencetat saltă, la cer să zboare,

Şi tu-n robie le-ai tot ţinut.

Gâci, drăguliţă, că le sărut.“

Nu gâci-ndată

Rumena fată,

Şi pe sân fraged fu sărutată.

58

MÂNDRULIŢA DE LA MUNTE

Mândruliţă de la munte,

Ce nu treci cole, pe punte,

Să te strâng la peptul meu?

Că te-aş face, zău, puicuţă,

Să ureşti a ta căsuţă

Şi să uiţi pe Dumnezeu.

De-a tot toarce nu-ţi e lene?

Lasă-ţi furca-n buruiene

Şi-mi sai iute cel pârău.

Să culegem împreună,

Tu, fragi roşi de prin păşună,

Eu, crini albi pe sânul tău.

Ici, în lunca înverzită,

Este-o iarbă înflorită

Ce se-ngână c-un izvor.

Vină-n iarbă, mândruliţă,

Eu, să-ţi cânt doina, doiniţă,

Tu, să plângi de dulce dor!

59

DORUL ROMÂNCEI

De-ar vrea bunul Dumnezeu

Să-mi asculte dorul meu!

De-aş avea un copilaş,

Dragul mamei îngeraş!

Cât e ziuă, cât e noapte,

I-aş şopti cu blânde şoapte.

Cât e noapte, cât e zi,

Tot la sânu-mi l-aş păzi!

L-aş păzi, l-aş dismierda,

Mii de sărutări i-aş da,

Şi i-aş zice-ncetişor:

Nani, nani, puişor!

De-ar fi cerul cu priinţă

Să-mplinească-a mea dorinţă!

De mi-ar da un băieţel,

Dragul mamei voinicel!

N-ar fi prunc mai fericit

Şi pe lume mai iubit!

Alt copil n-ar fi ca el,

Mititel şi frumuşel!

Obrăjelu-i ca de spume

N-ar avea seamăn pe lume!

N-ar fi ochii nimărui

Dulci ca ochişorii lui!

Iar eu, mândră măiculiţă,

Pe-ai săi ochi, pe-a sa guriţă

Nencetat l-aş săruta,

Săruta şi i-aş cânta.

Şi i-aş face-o descântare

Să ajungă-un viteaz mare,

Un viteaz ce-ar străluci,

Cum n-au fost, nici n-ar mai fi!

Şi l-aş pune să se culce

Pe-al meu sân, legănat dulce,

Şi i-aş zice-ncetişor:

Nani, nani, puişor!

61

CÂNTIC OSTĂŞESC

Român verde ca stejarul,

Râd de duşmani şi de moarte!

Să-mi trăiască armăsarul

Şi prin glonţi să mă tot poarte!

Sai, voinice, şi nechează

Ager, falnic ca un zmeu,

Căci am inimă vitează

Şi credinţă-n Dumnezeu!

Cât mi-a sta mâna voinică

Pe-a mea pală ostăşească,

N-aibă grijă de nimică

Ţara mea cea românească!

Sai, voinice, şi nechează

Ager, falnic ca un zmeu,

Căci am inimă vitează

Şi credinţă-n Dumnezeu!

Cu-al meu suflet, cu-a mea pală,

Cu-al meu şoim albit de spume,

În duşmani vom da năvală,

De s-a duce vestea-n lume!

Sai, voinice, şi nechează

Ager, falnic ca un zmeu,

Căci am inimă vitează

Şi credinţă-n Dumnezeu!

62

DORUL

Cântic de lume

Ah! mi-e dor, mi-e dor de tine,

Îngeraş cu dulci lumine!

Ah! mi-e dor şi plâng de jale

Tot privind în a ta cale.

Zi şi noapte cu durere

Duios sufletu-mi te cere

Şi cu dulci, cu blânde şoapte,

Te chem vecinic zi şi noapte!

Scump odor, dulce iubită,

Unde-i faţa ta slăvită?

Unde-i glasu-ţi ce pătrunde?

Unde eşti, draga mea, unde?

De-ar fi cerul cu iubire,

Mi-ar aduce-a ta zâmbire.

De-ar fi cerul cu-ndurare,

Mi-ar aduce-o sărutare.

Dar, vai mie! vremea zboară,

Zile, veacuri se strecoară,

Ş-ai mei ochi nu văd lumină

Şi durerea-mi nu s-alină!

Dorul arde ca un soare

A juniei dulce floare!

Dorul stinge, vestejeşte

Inima care iubeşte!

63

DOINA IUBIREl

Trece vara cea-nflorită

Trece vara cea iubită,

Şi cu dânsa-n altă lume

Se duc florile din lume,

Se duc toate-n pribegie..,

Rămâne ţara pustie!

Numai două nu se duc,

Nici se duc, nici se usuc,

Una-i floare de zăpadă,

Una-i floare de livadă,

Una-i floarea crinilor,

Un-a trandafirilor;

Ş-amândouă-s răsădite,

Ş-amândouă-s înflorite,

Una-n câmpul raiului,

Alta-n cuibul graiului!

Mândruliţo, draga mea,

Au căzut din cer o stea

Şi mi-au zis într-un ceas rău

C-am să mor de dorul tău!

Şi mi-au zis într-un ceas blând

Că de-i face pe-al meu gând,

Să mă laşi a săruta

Două flori pe faţa ta,

Una-n câmpul raiului,

Alta-n cuibul graiului,

De murit, eu n-oi muri,

Ci cu tine m-oi iubi

Cât o creşte flori în lume

Şi s-or duce-n ceea lume!

65

MĂRIOARA, FLORIOARA

Legendă

dedicată princesei M. Cantacuzin

I

La Moldova cea frumoasă

Viaţa-i dulce şi voioasă!

L-a Moldovei dulce soare

Creşte floare lângă floare!

Multe păsărele-n zbor

Fură minţi cu glasul lor!

Multe fete şi neveste

Fură inimi făr’ de veste!

Dar umblare-ai, frăţioare,

Nouă ani întregi cu soare,

Sus în munte, la munteni,

Jos în vale, la văleni,

Şi de-ai călca nouă ţări

Şi de-ai trece nouă mări,

Floricică n-ai găsi,

Păsărică n-ai zări,

Nici nevastă mândruliţă,

Nici copilă drăguliţă,

Ca Mărioara,

Florioara,

Zânişoara munţilor,

Sorioara florilor!

Albă ca o lăcrimioară,

Dulce ca o primăvară,

Era sprintenă, uşoară

Vasile Alecsandri

Ca un pui de căprioară,

Trupuşoru-i gingăşel

Părea tras printr-un inel!

Nici micuţă, nici năltuţă,

Numai bună de drăguţă,

S-o tot strângi le pept cu foc

Şi să-ţi fie de noroc!

Ochişorii săi căprii

Trezea lumea-n veselii.

Perişoru-i aurel,

Ca mătasa subţirel,

Trăgea ochii tot la el,

Şi pe frunte-i strălucea,

Şi-n mici valuri se-ncreţea,

Ca valuri de-a grâului

La suflarea vântului!

Ş-apoi, frate, mai avea

Pe guriţă-o floricea,

Şi-n guriţă mărgărele,

Şi pe faţă-i drăgănele,

Şi la sân doi crinişori,

Şi pe crini doi frăguşori...

Să-i dismierzi ş-apoi să mori!

Ea pe câmp de se ivea,

Florile se-nveselea,

Inimile-şi deschidea,

Sufletele-şi răspândea

Şi voios i le-nchina,

Şi voios se legăna,

Şi din cale-o întorcea,

Şi cu toate-aşa-i zicea:

„Bună ziua, sorioară,

Mărioară, Florioară!

Spune nouă, ce voieşti?

De la noi ce mai doreşti?

Vrei tu miros de sulcină

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

Care patimele-alină?

Vrei miros de busuioc

Ce opreşte mândru-n loc?

Vrei miros de lăcrimioare

Ce dă visuri iubitoare?

Vină, dragă,-n veselie

Să ne-aduni de pe câmpie

Şi ne-ascunde-n sânul tău,

Să-l ferim de diochi rău.

Sânul tău să-l răcorim,

Şi de este să murim,

Lângă tine să perim!“

Mărioara le-asculta,

Şi pe rând le săruta,

Şi cu ele se-ngâna,

Şi în plete le-anina,

Şi pe sân le legăna,

Încât oricine-o videa

De dor mare s-aprindea

Şi din cale-i se-ntorcea

Şi cu glas uimit zicea:

„Iată zâna florilor,

Florilor, surorilor!“

Iar la munţi când răsărea,

Munţii vechi întinerea

Şi cu muşchi s-acoperea

Şi copacii-şi înverzea,

Şi apele-şi limpezea,

Şi păsările-şi trezea,

Ş-apoi astfel îi grăia:

„Buna ziua, zânişoară,

Mărioară, Florioară!

Spune nouă, ce voieşti?

De la noi ce mai doreşti?

Vrei tu apă nencepută

Pentru faţa ta plăcută?

Vrei tu pui de căprioare,

Păsărele cântătoare,

Fag de miere-ndulcitoare

Şi vro doină jălitoare?“

Mărioara-i asculta,

La izvoare se culca,

Faţa albă îşi spăla,

Fag de miere ea gusta,

Căprioare dismierda

Şi cu drag ea asculta

Cânticul păsărilor

De pe vârful crengilor,

Şi sunetul doinelor

De pin fundul codrilor;

Încât oricine-o videa

De dor mare s-aprindea,

Şi din cale-i se-ntorcea

Şi cu glas uimit zicea:

„Iată zâna munţilor,

Munţilor, cărunţilor!“

Orişiunde s-arăta,

Vorbe dulci întâmpina,

Şi trăia în veselie

Ca albina pe câmpie.

Numai însă câteodată

Sta pe gânduri, tulburată,

Că-i părea că auzea

O şoaptă care-i zicea:

„Alei! dragă zânişoară,

Mărioară, Florioară!

Mult eşti dalbă şi frumoasă

Şi la inimă voioasă!

Multe minţi ai fărmăcat,

Inimi multe-ai tulburat!

Dar gândit-ai, n-ai gândit,

Că ţi-e vremea de iubit?

Că ţi-au dat Dumnezeu sfântul

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

69

Ochi să luminezi pământul,

Sân rotund de dismierdat,

Buze dulci de sărutat?

Şi ştii, dragă, ori nu ştii,

C-ai să mori, ş-ai să învii,

Ş-o să ai în cer a da

Seamă de inima ta?...

Câte flori pe-acest pământ,

Se duc toate la mormânt!

Numai floarea lacului

Stă la poarta raiului

De judecă florile

Ce-au făcut miroasele!“

II

Iată, frate, frăţioare,

Că-ntr-o zi cu dulce soare,

Mărioara se-ntâlnea

C-un străin care venea

Pe-un fugar sirep de munte,

Cu steluţă albă-n frunte,

Şi pe loc, cât îl zărea,

Făr’ de voie se oprea,

Ochii la pământ ţintea,

Inimioara-i se bătea.

Cel străin în cale-i sta

Şi din gură cuvânta:

„Cale bună, mândruliţă!“

„Mulţămim ţie, bădiţă!“

„Mândruliţă, drăguliţă,

Spune mie-adevărat,

Eşti tu fată de-mpărat,

Sau vrun vis ce am visat?

Că de când mă simt bărbat,

Multe ţări eu am călcat,

Fete multe-am dismierdat,

Dar ca tine, chip şi stat,

Alta-n lume n-am aflat!“

„Străinel, bădiţul meu,

De vrei să ştii ce sunt eu,

Întreabă tu florile,

Florile, surorile.“

„Eşti tu fată de muntean,

Sau copilă de vălean?

Viţă de om pământean,

Sau de vrun zmeu năzdrăvan?“

„Străinel, bădiţul meu,

De vrei să ştii ce sunt eu,

Întreabă cei munţi cărunţi.

Izvoarele fără punţi,

Pasările cântătoare

Şi puii de căprioare.“

„Alei! mândra mândrilor!

Tu eşti zâna munţilor,

Surioara florilor,

Vestitoarea ziorilor!

Şi tu eşti ursita mea,

Care, spusu-mi-au o stea,

C-am să mă iubesc cu ea!“

Mărioara se uimea,

Feţile-i se rumenea!

Iar străinul, ca şi ea,

Sta pe gânduri şi tăcea.

Numai calul nechezea,

Glasul văilor trezea.

Când deodată se ivea

Şi la ei uşor venea

Un bujor de copilită

Cu râs vesel pe guriţă,

În cămeşă cu altiţă

Şi cu fluturi în cosiţă.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

71

Ea venea dintr-o livadă

Şi la sânu-i de zăpadă

Purta snopi de floricele

Şi crenguţi cu vişinele.

Şi pe iarbă cum sălta,

Ea din gură-aşa cânta:

„Frunză verde de sulcină!

Am la sânu-mi o grădină

Cu flori albe, drăgăstoase,

Cine-a vrea să le miroase,

Să-l pătrundă doru-n oase!

Am fragi dulci şi vişinele.

Cine va gusta din ele,

Să-i fie zilele-a mele.

Măi bădiţă, nu doreşti

Vişinele rădăşeşti,

Sufletul să-ţi răcoreşti?

Ian priveşte, frăţioare,

Mai văzut-ai tu la soare

Aşa poame-ndulcitoare?“

Şi cum sta, şi cum cânta,

Cămeşuica-şi depărta,

Sânişoru-i arăta,

Sânu-i plin de floricele

Şi de roşii vişinele.

Cât străinul le videa,

Iute mâna-şi întindea;

Dar Mărioara mi-l oprea

Şi cu glas uimit grăia:

„Nu culege de la ea,

Că-ţi dau grădinuţa mea,

Grădinuţa sânului,

Cu floarea sufletului!“

Mult străinul s-aprindea

Şi în braţe-o cuprindea,

Şi cu drag îi tot zicea:

„Zâna mea, ursita mea!

De azi calea-mi părăsesc,

Murguşoru-mi priponesc,

Şi la tine mă opresc,

Cu tine să mă iubesc!“

Mărioara-l asculta,

Sânul gingaş îi sălta,

Faţa i se lumina,

Ocliii-n lacrimi îşi scălda!

Iar fugariu-n loc zburda,

Falnic coama-şi încorda

Şi stăpânei lui o da

Gingaş de o dismierda.

III

Umbra nopţii se-ntindea,

Peste munţi se răspândea

Şi prin văi se adâncea,

Când deodată se ivea

Sus, pe munte, strălucea

Ţintă mică de lumină

Ce creştea mereu şi lină

Păn’ se făcea lună plină,

Lună plină şi voioasă

Ca o frunte de mireasă!

Ea pe deal mi se oprea

Şi cu drag, de sus, privea

Jos, în valea tăinuită,

Pe o prispă-acoperită,

Două umbre adunate

Şi cu drag îmbrăţoşate.

Care lung se sărutau

Şi cu gura se-mbătau

Şi lumea-ntreagă-o uitau!

Iar cât luna le videa,

De foc dulce s-aprindea

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

Şi la stele sămn făcea.

Stelele viu străluceau,

Pe rând toate se iveau

Şi de sus voios priveau

Cele umbre adunate

Cum sta dulce-mbrăţoşate,

Şi cu drag se sărutau,

Şi cu gura se-mbătau,

Şi lumea-ntreagă-o uitau!...

Dar târziu în mez de noapte,

Umbrele, cu blânde şoapte,

Nevăzute se făcea.

Atunci luna se ducea,

Peste munţii nalţi trecea,

Ş-apoi lin, încet scădea,

După munţi se ascundea!

Iar steluţele sclipeau

Şi-ntre ele-aşa grăiau:

„Surioare călătoare,

Floricele arzătoare!

Cu văzutul aţi văzut

Pe pământul cel tăcut

Zânişoara munţilor,

Surioara florilor,

Cât de gingaş suspina,

Cât de drag se săruta

Cu ursitul ei iubit,

Încât nici că ne-au zărit?

Ş-acum ei s-au tăinuit

Şi din faţă ne-au perit!

Surioare călătoare,

Unde s-au ascuns ei oare?

Floricele lucitoare,

De vreţi să fim aflătoare,

Hai să trecem mai în sus,

Drept fereasta din apus,

Şi pintr-însa să privim,

Taina s-o descoperim.“

Stelele curând plecau,

Spre apus ele-apucau

Şi drept ferestuică stau

Şi-nlăuntru se uitau.

Şi cum stau şi cum cătau,

De foc dulce s-aprindeau

Şi pe cer se răspândeau

Cu-a lor suflete curate,

Cu-a lor raze-mpreunate.

Iar la urmă, despre ziori,

La glas viu de cântători,

Mărioara se trezea,

Ca din vis se dismeţea.

Şi trezindu-se videa

Pe ursitu-i lângă ea,

Care-n braţe-i o strângea

Şi cu drag o dismierda,

Mii de sărutări îi da

Când pe feţe rumioare,

Când pe buze-ndulcitoare,

Când pe unda părului,

Când pe valul peptului,

Ş-apoi sta de mi-o privea

Şi din inimă-i zicea:

„Alei! dragă zânişoară,

Mărioară, Florioară!

Mult eşti mândră, mult eşti dalbă

Ca o porumbiţă albă!

Mult eşti dulce şi frumoasă

În beţia drăgăstoasă!

Ochişorii-ţi strălucesc,

Obrăjeii-ţi ruminesc,

Crinişorii-ţi înfloresc,

De mă-mbăt şi mă uimesc!

Stăi, ah! stăi să te privesc,

Părul tău să-l netezesc,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

75

Şi pe sânu-ţi fecioresc

De zile să mă sfârşesc!“

Mărioara-l asculta,

Sta puţin şi iar nu sta,

Şi cu lacrimi ea râdea,

Şi-n cosiţe-i s-ascundea.

Ş-apoi iar le depărta,

Chipu-i vesel arăta

Şi zicea vorbe din rai

Cu voiosu-i dulce grai.

Mărioara-apoi tăcea,

În văzduh un sămn făcea,

Şi le s-arăta deodată

O măsuţă mult bogată,

Tot cu poame-mpodobită,

Cu năframă-acoperită.

Amândoi cât o zăreau,

Lângă ea voios săreau,

Şi mâncau şi veseleau,

Cu paharele-nchinând

Şi cu dragoste zicând:

„Să trăim, să ne iubim,

C-amândoi ne potrivim

Şi la dalbe tinereţe,

Şi la suflete măreţe,

Şi la gânduri trecătoare,

Şi la inimi iubitoare!“

IV

A doua zi se scula,

Faţa palidă-şi spăla,

Păr de aur peptăna,

Şi frumos se oglindea,

Şi la soare-apoi ieşea,

Spre răsărit se-ntorcea,

Un sămn tainic de făcea,

Şi de-ndată s-arăta

Şi spre ei înainta

O teleagă sprintioară,

Aurită, dălbioară,

Ca un cuib de zânişoară.

Iar cât zâna o zărea,

În cuib rapide sărea,

Cu străinu-alăturea,

Ş-apoi murgului zicea:

„Murguleţ cu părul creţ,

De-a Mărioarei drăguleţ!

Lasă-ţi coama vântului

Şi umbra pământului,

Şi pe faţa câmpului

Să zbori zborul gândului!“

Murguşorul nechezea,

La fugă se răpezea

Şi fugea, mări, fugea...

Nici umbra nu-l ajungea!

Şi trecea, mări, trecea

De-a lungişul munţilor,

Curmezişul câmpilor,

Prin mijlocul florilor.

Iar cât munţii o zărea

Cu străinu-alăturea,

De verziş se despoiau,

Cu nori negri se-nvăleau,

Frunzele-şi îngălbineau,

Şi apele-şi tulburau,

Şi de frunzi se scuturau!

Florile încă-o videa

Cu străinu-alăturea,

Şi capetele-şi plecau

Şi de jale se uscau!

Iar cea mândră zânişoară,

Mărioară, Florioară,

Nici la munţi se mai uita,

Nici la flori nu mai căta!

Căci de-avea ochi de privit,

De-avea suflet de iubit,

Sufletu-i şi ochii săi

Erau pentru dragul ei!

Fugea murgul sprintior,

Cu aripi de dulce dor,

Şi-i ducea numa-ntr-un zbor

Pe malul unui izvor.

Mărioara mi-l oprea,

Şi pe mal uşor sărea,

Şi-n izvor se cufunda

Şi voios mi se scălda.

Apa lin o dismierda,

Ca pe-o floare-o legăna,

Şi pe plete-i se juca,

Şi cu drag îi anina

De tot firul câte-o rouă,

Şi pe sânu-i câte două.

Iar din apă când sălta

Şi la soare s-arăta,

Soarele în cale-i sta,

Trupuşoru-i săruta,

Şi cea rouă de pe ea

Cu-a lui raze o sorbea,

Nouraş o prefăcea

Şi la ceruri o trăgea.

Apoi el o-ncununa,

Ş-astfel dulce-i cuvânta:

„Alei! dragă zânişoară,

Mărioară, Florioară!

Mult eşti mândră, iubitoare.

Şi de lume uitătoare!

Dar gândit-ai, n-ai gândit

Că norocu-i mărginit

Şi că visul fericit

Are-ades amar sfârşit?

Şi ştii, dragă, ori nu ştii

Că la munţi şi la câmpii

Florile s-au veştezit

De când tu le-ai părăsit?

Ştii că toate, într-un gând,

S-au întors în cer pe rând,

Şi la Domn s-au jăluit

Că tu viaţa le-ai răpit?

Mărioară, draga mea,

Facă Domnul orice-a vrea!

Deie-ţi bine, deie-ţi rău...

Tu ascultă dorul tău,

Căci în viaţa trecătoare

Şi în lumea peritoare

O zi dulce de iubire

E un veac de fericire!“

V

Când norocu-şi schimbă pasul,

N-aduc ani ce-aduce ceasul!...

A treia zi Mărioara

Îşi tulbura inimioara

Şi pe gânduri se punea

Şi-n tăcere lin plângea,

Ce plângea şi ce jălea

Cu iubitu-alăturea?

Plângea cum plâng florile,

Plângea cum plâng ziorile!..

Era ziua mult senină,

Munţii pluteau în lumină,

Văile-n tăcere lină.

Paserile-n umbră sta,

Nici zbura, nici nu cânta,

Numai umbra se mişca,

Cu lumina se lupta

Şi-n păduri se cufunda.

Iar Mărioara-ncet ofta

Ş-astfel blând ea cuvânta:

„Cântă-ţi, frate, cânticul,

Să-mi mai dreagă sufletul.“

El de sânu-i o lipea

Ş-apoi astfel începea:

„Frunză verde viorele!

Scumpe-mi sunt zilele mele

De când mândra, ca o stea,

S-au ivit în calea mea!

Dalb luceafăr aurit,

Crin ceresc şi mult iubit!

Uită cerul pentru mine,

Să uit lumea pentru tine!..“

Iată, mări, cum cânta,

Mândra cum îl asculta,

Că din sat se râdica

Glas de mumă plângător,

Bocet lung pătrunzător

Ce prin văi amar suna

Şi-n văzduh se-mpreuna

Cu alt glas răsunător,

Glas de clopot jălitor...

Lumea se înfiora!

Mărioara tremura,

Împrejuru-i se uita

Şi spre munţi în vârf căta.

Când, deodată, vai de ea!

Sus la munte ce videa?

Un nor negru ca un zmeu

Ce venea, venea mereu,

Aripi negre întinzând

Şi tot cerul cuprinzând.

Mărioara-ngălbinea,

De ursitu-i se lipea,

Braţele-şi încolăcea

Şi cu groază-ncet zicea:

„Dragul meu, ursitul meu!

Iată, vine, vine-un zmeu

De la sfântul Dumnezeu.

Frăţioare, iată-l vine

De la munte drept la mine

Să mă ia de lângă tine,

Căci de când noi ne-am iubit,

Florile s-au vestezit

Şi la Domn s-au jăluit

Că de tot le-am părăsit! “

Şi cum sta, şi cum vorbea,

Lacrimile-o-mpodobea,

Însă norul sus vuia

Şi pe cer se tot suia.

Tunetul grozav tuna,

Munţi şi văi se răsuna.

Fulgerile s-aprindeau,

Ploile potop cădeau,

Iar Mărioară, vai de ea!

Ochişorii-şi ascundea,

Căci deodată negrul zmeu

O cuprinse-n braţul său

Şi cu ea zburând s-au dus

În cei munţi despre apus.

Şi curând în urma lor

Se topea grozavul nor,

Aerul se-nsenina

Şi cerul se lumina.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

VI

Unde-i, unde-i zânişoara,

Mărioara, Florioara,

Vestitoarea ziorilor,

Surioara florilor?

În ce ţară-au pribejit,

Pe ce ţărm ea s-au oprit?

Mers-au peste nouă ţări,

Nouă ţări şi nouă mări?

Ori s-au dus în nalte plaiuri,

Colo, sus, pe câmpi de raiuri,

În grădina zânelor,

În locaşul stelelor?...

Nu se ştie, nu se spune

Unde-i gingaşa minune.

Dar pe când e luna plină,

Când e noaptea mult sănină,

Se aude-n miez de noapte

Despre munţi duioase şoapte

Ş-un glas blând ca un suspin

Care cântă-ncet şi lin:

„Frunză verde lăcrimioară,

Vai de biata-mi inimioară!

Orice vânt răcoritor

Îi aprinde foc de dor!

Bate vântul pintre flori?

Îi dă dor de la surori.

Bate vântu-n stejărel?

Îi dă dor de voinicel.

O! străine, dragul meu,

Mult amar te jălesc eu!

Vin’, aleargă lângă mine,

Să mă mai iubesc cu tine!

Neagră e străinătatea!

Crudă e singurătatea!

Voinicele, ursitele,

Fă pe gândurile mele,

Că mă bate vânt de vară

Şi-mi însuflă dor de ţară,

Şi-mi aduce nencetat

Dor de visul ce-am visat;

Dar nu-i foc de dor mai rău

Ca focul de dorul tău! “

.....

LĂCRIMIOARE

85

STELUŢA

Dedicaţie E. N.

Tu, care eşti perdută în neagra vecinicie,

Stea dulce şi iubită a sufletului meu!

Şi care-odinioară luceai atât de vie

Pe când eram în lume tu singură şi eu!

O! blândă, mult duioasă şi tainică lumină!

În veci pintre steluţe te cată al meu dor,

Ş-adeseori la tine, când noaptea e senină,

Pe plaiul nemurirei se-nalţă c-un lung zbor.

Trecut-au ani de lacrimi, şi mulţi vor trece încă

Din ora de urgie în care te-am perdut!

Şi doru-mi nu s-alină, şi jalea mea adâncă

Ca trista vecinicie e fără de trecut!

Plăceri ale iubirei, plăceri încântătoare!

Simţiri! măreţe visuri de falnic viitor!

V-aţi stins într-o clipală ca stele trecătoare

Ce las-un întuneric adânc în urma lor.

V-aţi stins! şi de atunce în cruda-mi rătăcire

N-am altă mângâiere mai vie pe pământ

Decât să-nalţ la tine duioasa mea gândire,

Steluţă zâmbitoare dincolo de mormânt!

Căci mult, ah! mult în viaţă eu te-am iubit pe tine,

O, dulce dismierdare a sufletului meu!

Şi multă fericire ai răvărsat în mine

Pe când eram în lume tu singură şi eu!

Frumoasă îngerelă cu albe aripioare!

Precum un vis de aur în viaţă-mi ai lucit,

Şi-n ceruri cu grăbire, ca un parfum de floare,

Te-ai dus, lăsându-mi numai un suvenir iubit.

Un suvenir, comoară de visuri fericite,

De scumpe, şi ferbinte, şi dulce sărutări,

De zile luminoase şi îndumnezeite,

De nopţi veneţiane şi pline de-ncântări.

Un suvenir poetic, corona vieţii mele,

Ce mângâie şi-nvie duioasă-inima mea,

Şi care se uneşte cu harpele din stele

Când mă închin la tine, o! dragă, lină stea!

Tu dar ce prin iubire, la a iubirei soare,

Ai deşteptat în mine poetice simţiri,

Primeşte-n altă lume aceste lăcrimioare

Ca un răsunet dulce de-a noastre dulci iubiri!

87

LĂCRIMIOARE

Multe flori lucesc în lume,

Multe flori mirositoare!

Dar ca voi, mici lăcrimioare,

N-are-n lume nicio floare

Miros dulce, dulce nume!

Voi sunteţi lacrimi de îngeri

Pe pământ din cer picate,

Când, prin stele legănate,

A lor suflete curate

Zbor vărsând duioase plângeri.

Sunteţi fragede şi albe

Ca iubita vieţii mele!

Cu voi, scumpe strugurele,

Albe mărgăritărele,

Primăvara-şi face salbe.

Dar deodată vântul rece

Fără vreme vă coseşte!

Astfel soarta crunt răpeşte

Tot ce-n lume ne zâmbeşte...

Floarea pere, viaţa trece!

8 MART

Întinde cu mândrie aripele-ţi uşoare,

O! sufletul meu vesel, o! suflet fericit!

Înalţă-te în ceruri şi zbori cântând la soare,

Căci soarele iubirei în cer au răsărit

Şi-n cale-mi s-au oprit!

Veniţi, năluciri scumpe, dorinţi, visuri măreţe,

Ca paseri călătoare la cuibul înflorit.

Veniţi de-ngânaţi vesel a mele tinereţe,

Căci steaua fericirei în ochii-mi au lucit...

Iubesc şi sunt iubit!

*

Sunt ore fericite, sunt tainice plăceri

Ce-n cumpăna vieţii plătesc ani de dureri!

Atunce falnic omul ridică a sa frunte

Şi-n ceruri cu mândrie aţintă ochiul său.

Fiinţa lui se-nalţă ca vulturul de munte,

Iubirea lui îl schimbă şi-l face Dumnezeu!

Atunci mai dulce steaua luceşte-n mez de noapte,

Şi-n ziori seninul pare mai vesel, mai curat;

Ş-a zilei mii de glasuri, ş-a nopţii mii de şoapte

Îl proclamează-n fală a lumii împărat!

Sunt urme preţioase, sunt scumpe suvenire,

Ce-n suflet tipărite, ca el au nemurire!

Zadarnic timpul trece c-un zbor neobosit,

În sânul omenirei vărsând a iernii gheaţă;

Lumina lor iubită luceşte lin în viaţă

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

89

Precum un soare dulce în veci neasfinţit!

Aşa nu te vei stinge din minte-mi niciodată,

O! suvenir puternic de dragoste-nfocată!

O! timp ferice-n care minunea ce iubesc

M-au deşteptat în raiuri cu glasu-i îngeresc!

*

Era blânda oră a blândelor şoapte,

Când nu mai e ziuă şi nu-i încă noapte.

Pământul şi cerul, ca doi frăţiori,

Îşi dau sărutare prin stele şi flori,

Şi-n aer parfumul a florilor dalbe

Plutea cu lucirea steluţelor albe,

Şi-n toată natura cuprinsă de dor

Plutea o şoptire de dulce amor!

Din marginea lumii a nopţii regină

Vărsa-n calea noastră duioasa-i lumină,

Şi-n lunca pătrunsă de razele ei

Zbura caii noştri cu aripi de zmei.

Mergeam noi în cale ca umbre tăcute,

Pe-un covor de frunze, pe cărări perdute,

Şi-n tăcerea nopţii ce ne-ncungiura,

Sufletele noastre ca şi noi zbura,

Zbura ca doi îngeri din stele în stele,

Dându-şi sărutare tainic între ele...

Deodată fugarii cu ochii de foc

La capătul luncii s-opriră pe loc.

Iar dulcele înger, pătruns de simţire,

Îmi zise atunce, cu-o dulce zâmbire:

„Acum este ora când geniul sfânt

Aude şi vede minuni pe pământ.

E ora ferice de sfântă uimire

Ce-n suflet răvarsă fiori de iubire.

Spune-mi dar acuma, tu, ce eşti poet,

Ce poezii cântă inima-ţi încet?“

„Dacă vrei să afli taina ce mă-ncântă,

Iată poezia ce inima-mi cântă:

De este vreo fiinţă, de este vreun nume

La care să se-nchine un suflet omenesc,

Cu tot ce e mai nobil, mai iubitor pe lume,

Cu tot ce-n omenire e mai dumnezeiesc,

Tu eşti acea fiinţă, tu, gingaşă lumină,

Aprinsă-n a mea cale de însuşi Dumnezeu!

Şi sufletul meu vesel la tine se închină,

O! scumpa mea Elenă! o! drag îngerul meu!

Când soarta vru să întru în rai de fericire,

Când ochii mei pe tine zâmbind te-au întâlnit,

Un fulger, o scânteie de vecinică iubire,

Din ochii tăi pornită, în sânu-mi au lucit.

Ş-atunci în altă lume am renviat deodată,

Ş-un soare mai ferbinte în ceru-mi s-au aprins,

Ş-o lume fără margini, frumoasă, desfătată,

Ca o câmpie verde sub mine s-au întins.

Atunci natura-ntreagă, zâmbindu-mi cu plăcere,

Îşi puse pentru mine corona sa de flori;

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

91

Şi glasul maicei mele, curmând a mea durere,

Veni să mă dismierde din cerul fără nori.

Căci faţa ta iubită mi s-arăta oriunde,

În vis, în flori, în stele, în dulcele senin;

Şi inima-mi, cuprinsă de dorul ce pătrunde,

Şoptea cu tine astfel prin tainicu-i suspin:

«Ferice de acela a căruia privire,

Trezind în al tău suflet un fraged, dulce dor,

Ar face ca să nască pe gură-ţi o zâmbire

Ca ziori misterioase de vesel viitor!

Ferice care, vrednic de-o soartă neaşteptată,

Ar face pentru dânsul, în ceas dumnezeiesc,

A ta inimă scumpă de dragoste să bată

Şi glasu-ţi cu-nfocare să-i zică: te iubesc!»“

DE CREZI ÎN POEZIE...

De crezi în poezie,

În sfânta armonie

Din boltele cereşti,

Când noaptea-nseninată

Luceşte-ncoronată

De stele ce iubeşti;

De crezi în tinereţă,

În gingaşa frumseţă

Ce-aprinde dulce dor,

Şi-n tainica uimire

Ce-nsuflă-a ta privire,

O! scumpul meu odor!

De crezi în al tău frate,

În suflete curate,

În cer, în Dumnezeu...

Precum eu cred în tine

Ca în cerescul bine,

Crede-n amorul meu.

93

O NOAPTE LA ŢARĂ

Am o inimă în lume

Care ştiu că mă iubeşte...

(Conachi)

Frumoasă e câmpia cu dulcea-i liniştire

Pentru acel ce fuge de-a lumei amăgire,

Pentru acel ce caută un trai neînsemnat!

Plăcut, plăcut e ceasul de griji nentunecat,

Şi dulce este viaţa ce curge lin, departe

De-al omenirei zgomot, de-a ei fumuri deşarte!

Când inima hrăneşte o tainică dorinţă,

Când omul simte-n sânu-i o crudă suferinţă,

O jale fără margini, un dor fără hotar;

Când zâmbetu-i ascunde ades suspin amar

Şi mintea-i se deşteaptă din vis de fericire,

Perzând orice credinţă, oricare nălucire,

Ferice de acela ce-n tulburare-i poate

Pe-un cal să se arunce şi prin văzduh să-noate,

Păşind peste-orizonuri, zburând peste câmpii.

Ferice care poate, departe de cei vii,

Să uite-a sa fiinţă, să peardă-orice simţire,

Să nu mai facă parte din trista omenire!

*

Era o noapte lină, o mult frumoasă noapte,

Ce răvărsa în lume armonioase şoapte

Şi multe glasuri blânde în inimi deştepta;

O noapte de acele ce nu le poţi uita,

Care aprind în suflet scânteie de iubire

Şi pun pe frunte raze de îndumnezeire.

Eram... parcă sunt încă!... la oarele acele

Când ochiul rătăceşte primblându-se prin stele,

Şi-n toată steaua vede un chip gingaş, slăvit.

Atunci când visul zboară pe ţărm nemărginit,

Când dorul trist uneşte a lui duioase plângeri

Cu sfânta armonie a cetelor de îngeri.

Ca lampă aninată la poarta de vecie,

Domnea în dulcea taină a umbrelor făclie,

Vărsând văpaie lină, ce lumea coperea.

Lumină mângâioasă! în ceruri ea părea

Menită ca să ducă pe căi necunoscute

Dorinţile-omenirei în lung deşert perdute!

*

Deodat-un glas de înger, o sfântă armonie,

Plutind uşor în aer, ca vântul ce adie,

Se coborî prin stele din leagănul ceresc.

Duios era şi gingaş acordul îngeresc,

Căci inimele noastre săltară mai ferbinte

La dulcele său cântic, l-aceste-a lui cuvinte:

„Ferice de acela ce cu-o simţire vie

Slăveşte armonia şi-nalta poezie,

Ca dismierdări plăcute de glas prietenesc.

El poartă pe-a sa frunte un semn dumnezeiesc,

Şi geniul său gustă plăceri încântătoare

Zburând la nemurire ca vulturul în soare;

Dar mai ferice încă fiinţa de iubire

Ce simte cu-nfocare a dragostei pornire

Şi nencetat e gata cu drag a să jertfi!

Căci dulce-i pentru altul şi-n altul a trăi,

Şi dulce-i de a zice, când inima jăleşte,

Am o fiinţă-n lume ce ştiu că mă iubeşte!“

95

VEZI TU VULTURUL...

Vezi tu vulturul falnic, o! scumpa mea iubită,

Cum saltă, se ridică şi zboară către nori?

Aşa sufletu-mi vesel în faţa ta slăvită

Se-nalţă către ceruri, plutind în dulci fiori.

Vezi pintr-a nopţii stele ce rază luminoasă

Răvarsă-n a sa cale luceafărul ceresc?

Aşa când vii, iubito, cu inima voioasă,

De gingaşă simţire aşa ochii-mi lucesc!

Auzi tu glasul tainic ce cântă-n miez de noapte

Şi prin văzduh pluteşte cu-a florilor miros?

Aşa răsună-n mine melodioase şoapte

Când sufletu-mi te simte, îngerul meu frumos!

Căci vulturului cerul au dat aripi să zboare,

Şi stelelor lumină, şi nopţilor suspin,

Iar ţie ţi-au dat farmec, plăceri încântătoare,

Şi mie mi-au dat suflet ca ţie să-l închin!

96

DESPĂRŢIREA

Te duci, iubită scumpă, în ţărmuri depărtate,

Lăsând frumoasa ţară, surori, prietini, frate,

Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin!

În ora de pornire, cu toţii împreună

Doresc l-a tale păsuri călătorie bună,

Pe-o cale înflorită şi sub un cer senin.

Mergi dar fără mâhnire, te du şi fii voioasă,

Căci îngerul iubirei şi inima-mi duioasă

Te vor urma oriunde cu tainicul lor zbor;

Şi cât vei fi departe, ca mine te gândeşte

Că tu eşti a mea viaţă, că soarta ne iubeşte,

Că cerul ne păstrează ferice viitor.

Gândeşte că în lume nimic nu e mai mare,

Mai gingaş, mai puternic, mai sfânt, mai cu-nfocare

Decât simţirea vie ce tu mi-ai însuflat.

Că orice fericire, că orice dulce bine

Din ochii tăi derază, îmi vine de la tine,

Precum lumina vine din cerul înălţat.

Oriunde tu vei merge, iubită,-ţi adă-aminte

De-a noastre ore pline de dragoste ferbinte,

Comori nepreţuite de scumpe dismierdări;

De-acele vremi în care a noastră fericire

Schimba întreaga lume în leagăn de iubire

Şi vremea trecătoare în lanţ de sărutări!

Mergi, dragă, cântând vesel ca paserea uşoară

Ce-n faptul dimineţii din cuib la ceruri zboară,

Lovind a sa aripă de rouă şi de flori,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

97

Căci sufletu-mi în taină şoptind inimei tale

Va depărta de tine orice gânduri de jale,

Va alunga din ochii-ţi oricare negri nori.

Şi când va fi lumină, şi când în miez de noapte

Vei asculta cu lacrimi a îngerilor şoapte,

Zi, draga mea, atunce, precum oi zice eu:

„Nu e fiinţă-n lume ca mine de iubită!

Amorul mă-ncunună cu-o rază strălucită,

Veneţia m-aşteaptă, zâmbind la visul meu! “

98

DULCE ÎNGER..

Dulce înger de blândeţe,

Tu, ce-n cale-mi vesel zbori,

Pe-ale mele tinereţe

Aruncând frumoase flori!

Mergi, sub alba-ţi aripioară

Să fereşti de soartă rea

Pe-a ta dulce sorioară,

Pe Niniţa, draga mea!

Mergi să furi de pintre stele

Un luceafăr luminos,

Şi pe fruntea scumpei mele

Să-l anini, cântând voios.

Mergi de-ntinde verzi covoare

Sub piciorul ei de crin.

Schimbă dorul meu în floare

Şi-l depune pe-al ei sân!

Mergi, pe-aripe-ţi să se culce

Adormind încetişor,

Şi îngână-a ei somn dulce

Cu dulci visuri de amor!

Iar cu dânsa când pin lume

Vei zbura, înger iubit,

Ah, şopteşte-i al meu nume,

Spune-i dorul meu cumplit!

99

CÂNTIC DE FERICIRE

Gândul meu la tine zboară

Ca o pasere uşoară

Către cuibul înverzit,

Şi la sânul tău pătrunde

Ca un flutur ce s-ascunde

Într-un leagăn înflorit.

Dorul meu în a ta cale

Urmând păsurilor tale

Te dismiardă nencetat,

Şi pe dulcea ta guriţă,

Dragă, draga mea Niniţă,

Fură-un dulce sărutat.

Ochii mei ce-n veci la tine

Aţintesc a lor lumine,

Înotând în tainic foc,

Văd lucind pe-a ta zâmbire

Îngerească ta simţire,

Îngerescul meu noroc.

Tot ce-n lume-i drag şi place,

Tot ce-nalţă şi preface

Pe un om în Dumnezeu,

Mi le-ai dat cu-a ta iubire,

O! frumoasă nălucire,

Scumpa mea! îngerul meu!

De-acum vie cruda moarte!

Sufle vântul relei soarte

Pe pământul îngrozit!

Eu aştept cu nepăsare

A furtunelor suflare,

Căci iubesc şi sunt iubit!

Sufletu-mi e o grădină

Unde-n gingaşă lumină

Cântă-o pasere din rai.

Viaţa mea de veselie

Trece lin în vecinicie

Ca o dulce zi din mai!

Căci amorul e un soare,

Ş-a mea inimă o floare,

Ş-a mea viaţă-un dulce vis.

Căci iubita mea Niniţă,

Cu-o zâmbire, cu-o guriţă,

Mie ceriul mi-au deschis!

PĂSCARUL BOSFORULUI

De-ar vrea înaltul prooroc,

Mohamed strălucit,

Să-mi fie ziua cu noroc

Şi dorul împlinit!

De-aş prinde-acum în mreja mea

Pe-a mărei împărat,

Ce poartă-n frunte-o mare stea,

Un talisman bogat.

Eu, care sunt un biet păscar,

Purtat din val în val,

Eu, care dorm la Iuschiudar6,

În iarba de pe mal,

Eu, Abdulah, cel mai voinic

Vâslaş de pe Bosfor,

Ce n-am decât un biet caic

Ş-un suflet plin de dor!

Allah! atunci orice-am dorit,

Allah! orice-aş vrea eu,

De la apus la răsărit

Ar fi îndată-al meu:

Caftane, şaluri de Caşmir

Cu late, scumpe flori,

Iuţi armăsari de la Misir,

Ca vântul de uşori.

Ş-un lung caic de abanos

În aur prelucrat,

Cu imnuri din Coran7 frumos

Pe margine săpat,

Şi treizeci de vâslaşi osmani

Ce vesel ar zbura,

Mai răpizi decât elcovani

Pe-ntinsa Marmara.

Dar n-aş vrea nici stofe cu fir

Şi cu mărgăritar,

Nici largi caftane de vizir,

Nici falnic armăsar.

N-aş vrea nici sabii de Taban

Deprinse la omor,

Nici lung covor de Ispahan

Ce saltă sub picior.

Allah! mă jur că de-aş avea

A mărei talisman,

N-aş vrea să fiu vizir, n-aş vrea

Nici padişah-sultan.

N-aş vrea comori, n-aş vrea să am

Nici chioşcuri, nici sarai,

Nici să dismierd în Bairam

Huriile din rai.

Ci-n mrejă dulce prefăcând

Duioasă-inima mea,

M-aş duce-ncet şi tremurând

Să prind norocu-n ea,

Să prind copila lui Topal,

Frumoasa Biulbiuli,

Ce cântă noaptea lin pe mal,

Pe mal, la Kandili!

103

AŞTEPTAREA

Pe malul mării de spume-albită

Ce-nalţă gemet îngrozitor,

Ca pe un înger te-aştept, iubită,

Cuprins de jale, muncit de dor.

Fugind de lume, gândind la tine,

În lume singur trec pe pământ,

Ş-a mele lacrimi, dorinţi, suspine,

Cu glasul mărei se perd în vânt.

Vecinic s-afundă a mea privire

În orizonul întunecit,

Dar nicio rază de fericire

În ochii-mi încă nu au lucit!

Vecinic în noapte tristă, adâncă,

Ascult a vremei pas necurmat,

Dar de plăcere niciun ceas încă

Pentru-al meu suflet nu au sunat!

Nimic în lume nu mă încântă,

Nu varsă-n peptu-mi dulce fior.

Frunza şopteşte, paserea cântă,

Inima-mi plânge la glasul lor.

Stau ca o peatră în nemişcare,

Perdut pe gânduri adeseori.

Privesc la ceruri, privesc la mare...

Pe mare valuri! în ceruri nori!

Vasile Alecsandri

Ah! vină, dragă steluţă lină,

De străluceşte pe sânul meu;

Alungă noaptea cu-a ta lumină,

Stinge c-un zâmbet amarul greu.

Destule zile de despărţire!

Destule lacrimi, destul amar!

Vină de pune cu-a ta iubire

Durerei crude vecinic hotar.

Te-aştept, iubito, în a ta cale,

Precum aşteaptă robul mâhnit

Să bată ora scăpării sale,

Să-şi simtă trupul din lanţ ieşit.

Te-aştept, iubito, precum aşteaptă

Pe-a dimineţii zâmbet voios

Sărmanul bolnav ce se deşteaptă

În sânul nopţii întunecos.

Ah! l-a mea jale, l-a mea chemare

Dacă-al tău suflet e simţitor,

Vin’ să-ţi dau numai o sărutare,

Ş-apoi din lume vesel să zbor!

105

VENEŢIA

11 septembrie l846

I

Când ochii mei înoată în gingaşa lumină

Ce tainic izvorăşte din ochii tăi frumoşi,

Atunci orice durere în sânul meu s-alină

Ca marea tulburată ce-adoarme şi suspină

Sub ale nopţii blânde luceferi mângâioşi;

Căci ziditorul lumii în dulcea lor privire

Vărsând văpaie lină şi farmec de slăvit,

Le-au dat a sa putere ş-a sa dumnezeire,

Ca să-mi arate-n lume un drum de fericire,

O cale luminoasă sub cerul înnegrit!

II

Când fruntea mea în pace cu drag e legănată

Pe sânul tău ce saltă aprins de dulce dor,

Fiinţa mea ferice, de visuri dismierdată,

În lumi necunoscute se simte înălţată

Ş-urmează-a ta fiinţă în tainicul ei zbor;

Căci sânul tău în care domneşte-a ta iubire,

Precum o lampă sfântă ce arde-ntr-un altar,

Frumos ca şi altarul uimeşte-a mea simţire,

Trezind în al meu suflet oricare nălucire,

Ştergând din a mea minte oricare gând amar!

III

Când veselă, ferbinte, guriţa-ţi zâmbitoare

Mă-ncântă, mă îmbată cu-a sale sărutări,

În inimă-mi atunce s-aprinde-un dulce soare,

Şi viaţa-mi, ca albina lipită de o floare,

Se leagănă în raiuri pe-a tale dismierdări;

Căci îngerul iubirei, al cărui glas pătrunde

Şi care lângă tine din ceruri au zburat,

Au strâns pe-a ta guriţă aripele-i rotunde

Ş-acum, ca într-un leagăn, în ele se ascunde

Cu lira sa duioasă ce cântă nencetat.

IV

Când noaptea în tăcere, la ora ce s-adună

A dogilor vechi umbre pe maluri şovăind,

Gondola, leagăn dulce, ne primblă împreună

Pe luciul lin al mării în care alba lună

Cu stelele voioase se scaldă strălucind,

Atunci, din umbra deasă ce doarme-ntre canaluri,

Din lampele aprinse în boltele cereşti,

Din turnuri, din palaturi ce triste zac pe maluri,

O tainică-armonie pluteşte peste valuri,

Şoptind inimei noastre cuvinte îngereşti:

V

„Iubiţi, iubiţi! ne zice Veneţia cernită,

Iubiţi! amorul vostru puternic e şi sfânt!

Iubiţi! şi calea voastră va fi tot înflorită,

Şi-n sânul nălucirei, păreche fericită,

Cu-o lungă sărutare veţi trece pe pământ;

Căci vremea, ce răstoarnă cu coasa-i nempăcată

A falei omenirei vechi marturi şi măreţi,

Nu poate-avea putere de-a stinge niciodată

Acea scânteie vie de dragoste-nfocată

Ce luminează calea frumoasei tinereţi!“

108

BARCAROLĂ VENEŢIANĂ

Pe marea lină

Care suspină

Stelele toate plutesc uşor.

De ce, drăguţă,

A mea steluţă,

Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri

Şi de pe maluri

Se-nalţă-un cântic melodios.

De ce, Niniţă,

A ta guriţă

Nu se aude cântând voios?

Tainica noapte

Cu blânde şoapte

Te cheamă, dragă, s-o încununi.

Gondola geme,

Căci multă vreme

N-au fost cu tine pintre laguni.

Ah! te coboară,

Vesel, uşoară,

Dintr-al tău negru palat regesc.

Vin’ de zâmbeşte,

De străluceşte

Ca un luceafăr dumnezeiesc.

Cu blânda-i faţă

Plutind pin ceaţă

Luna din valuri se-nalţă-n cer.

Ah! vină, vină,

Scumpă lumină,

Să mângăi dulce pe gondolier.

Eu în gondolă

Cu-o barcarolă

Visul tău gingaş voi îngâna,

Şi noaptea-ntreagă,

Niniţă dragă,

Încet pe marea te-oi legăna!

110

BIONDINETA

Într-o seară pe Piaţetă

Mocenigo cel frumos:

„Biondinetă, Biondinetă!

Zise-n calea mea voios,

Ştii tu, dragă veneţiană,

Că Madona ta ţi-au dat

Mâne mici de patriciană

Şi ochi mari de sărutat?

Ştii tu iar că mie-mi pare,

Cospeto! mare păcat

Să porţi apă de vânzare

Pe-al tău umăr delicat?

Vin’ cu mine, dragă, vină.

Eu voiesc să te deprinzi

A domni ca o regină

În palaturi de oglinzi.“

Într-o zi, lângă fântână,

Tiţiano8-mi zise-ncet:

„Nu e-n stare nicio mână

Ca să cerce-al tău portret.

Dar mă jur pe mândrul soare!

Dacă-ai vrea pe loc a sta,

Să te fac nemuritoare

Cercând numai umbra ta.“

Azi prin neguri, dimineaţă,

Noul doge mă zări

Şi pe-a lui San-Marco piaţă

Din palat se coborî:

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

111

„Veneţiană tinerică,

Biondineto! zise el,

Mâni în Mare-Adriatică

Am s-arunc acest inel.

Mâni în purpură şi-n aur

Am să fiu încoronat.

Şi pe vechiul «Bucentaur»9

Prin Veneţia purtat.

Zi că vrei a-mi fi soţie,

Şi eu jur pe sfântul Marc

Să-ţi închin, Biondină, ţie

Toata fala de monarc.“

Dar Biondina cea cuminte,

Drumul răpide urmând,

La tustrei, cu dulci cuvinte,

Le răspunse-aşa, râzând:

„Nu-i oglindă mai curată,

Nu-i portret mai îngeresc

Decât cel ce mi s-arată

În fântână când privesc.

Nu sunt semne de mărire,

Nici inele de rubin

Cu mai dulce strălucire

Decât ochii lui Tonin.

Ca gondola-i din Piaţetă

Nu e tron mai de dorit,

Când pe draga-i Biondinetă

El o primblă fericit!“

112

O SEARĂ LA LIDO10

Ridică vălul negru ce-acopere-a ta faţă,

Veneţio cernită, Veneţio măreaţă!

Şi cu-o zâmbire dulce fii martur fericit

L-a noastră veselie ş-amor nemărginit!

În vremile trecute a libertăţii tale,

În timpurile-acele de glorii triumfale,

Când, nobil răzămată pe falnicul tău leu,

Videai Adriatica săltând la glasul său,

Gondole negre multe se depărtau de maluri

Şi lunecau în taină pe negrele-ţi canaluri,

Purtând comori ascunse de gingaşe simţiri,

Împărechete inimi perdute-n fericiri.

Dar spune-mi tu, văzut-ai în gondolă vrodată

Fiinţă mai frumoasă, mai dulce dismierdată,

Un înger de iubire cu suflet mai ceresc

Decât minunea scumpă pe care eu slăvesc?

O! gondolă iubită! noi lumei dăm uitare!

Zbori vesel, zbori în pace purtându-ne pe mare,

Şi leagănă-n tăcere, sub cerul aurit,

Amorul nostru mare ca cerul nesfârşit.

Şi tu, o! vis ferice a tinereţii mele!

De-ar fi-n a mea putinţă să fac precum doresc,

Aş pune pe-a ta frunte un diadem de stele,

Aş pune sub picioare-ţi un tron dumnezeiesc!

Căci te iubesc, Elenă, cu-o tainică uimire,

Cu focul tinereţii, cu dor nemărginit,

Cu lacrimi şi credinţă, cu dulce fericire,

Cu tot ce este-n mine putere de iubit!

În dragostea cerească visând cerescul bine,

La tine al meu suflet înalţă zborul său.

Tot ce-i mai sfânt pe lume eu îl slăvesc în tine,

Tu eşti lumina, viaţa şi Dumnezeul meu!

În tine cred, Elenă, precum credeam odată

În glasul maicei mele, în sfântul ei amor;

Precum în soare crede natura-ntunecată,

Precum geniul falnic în falnic viitor.

Tu porţi un nume dulce şi scump inimei mele,

Un nume ce-mi inspiră un cult dumnezeiesc,

Şi care mă încântă ca harpele din stele

Şi care îmi şopteşte de maica ce jălesc.

Iubirea ta-mi insuflă un dor de nemurire!

Iubirea mea mă-nalţă la tronul îngeresc!

Şi-n leagăn de gondolă, în vecinică iubire,

Cât lumea, lângă tine aş vrea ca să trăiesc!

114

GONDOLETA

Cu Niniţa-n gondoletă

Când mă primblu-ncetişor,

Trecătorul din Piaţetă

Ne priveşte-oftând de dor.

Atunci cerul se-nsenină,

Lucind vesel l-amândoi,

Ş-Adriatica s-alină,

Se alină pentru noi.

În lagună de ne place

A pluti pe-a mărei val,

Pentru noi Siroco11 tace

Pe-a lui Lido verde mal,

Şi sub lunga sa lopată

Gondoleta saltă lin,

Cu Niniţa legănată,

Legănată pe-al meu sân.

Mână vesel, lopătare,

De la Lido la San-Marc.

Ia de-a lung Canalul Mare

Ce se-ndoaie ca un arc.

Mergi cât draga mea Niniţă,

Stând la peptu-mi înfocat,

Mi-a da dulcea sa guriţă,

Mi-a da dulce sărutat.

Cât va fi în ceruri lună,

Cât va fi senin pe cer,

La Giudeca, spre lagună,

115

Zbori, voinice gondolier.

Du-ne, Toni,-n liniştire

Păn’ ce, stând gondola ta,

Viaţa noastră de iubire

Cu iubire va-nceta!

116

CANŢONETĂ NAPOLITANĂ

Când vântul se scoală

Turbat şi răscoală

A mărilor val,

Păscarul s-opreşte,

La valuri priveşte

Şi cântă pe mal.

Ca dânsul, de rele,

De viscole grele,

Departe să fim.

L-a mărei talazuri,

L-a vieţii necazuri,

Ca el să privim.

Junia ne-nvaţă

Să trecem în viaţă

Ca paserea-n zbor,

Cu fruntea-n lumină,

Cu inima plină

De dulce amor.

Deci fie pe mare

Furtună, turbare,

Şi-n viaţă amar,

Noi, veseli pe maluri,

Să râdem de valuri

Ca bietul păscar!

VISURILE

Scumpă, albă lăcrimioară!

Vezi tu roua de pe flori

Cum luceşte ş-apoi zboară

De se schimbă-n negri nori?

Astfel gingaşa lucire

Din ochi dulci, veselitori,

Trist în lacrimi de mâhnire

Se preface-adeseori!

Câte inimi înflorite

La lumină vesel zbor,

Şi deodată vestejite

Fără vreme cad şi mor!

Câte visuri de iubire,

Dulci a inimei comori,

Trec, se sting ca nălucire

Şi ca fulgeri trecători!

Asta-i legea crudei soarte,

Lege făr' de mângăieri!

Azi e viaţă, mâni e moarte,

Azi plăcere, mâni dureri!...

Fericit care-mplineşte

Visul său pe-acest pământ!

Fericit care iubeşte

Păn-a nu cădea-n mormânt

Căci iubirea din junie

Schimbă lumea-n vesel rai,

Şi cu sufletul renvie

În cerescul dulce plai!

119

ADIO

De-aş trăi cât lumea-ntreagă,

Gândul meu la tine, dragă,

Vecinic, vecinic va zbura,

Ş-orice e mai sfânt în mine,

Dulce înger! pentru tine,

Pentru tine-l voi păstra.

Cea mai blândă-a a mea gândire,

Cea mai gingaşă simţire,

Cel mai falnic dor al meu

Ţie numai, numai ţie

Le închin pentru vecie

Ca la însuşi Dumnezeu!

Tu, fiinţă de slăvire!

C-un cuvânt, cu o zâmbire,

Cu un dulce sărutat!

Mi-ai dat suflet, mi-ai dat viaţă,

Şi a raiului dulceaţă

Tu în sânu-mi ai vărsat!

Tu mi-ai dat cu-a ta iubire

Acea naltă fericire,

Acel simţ dumnezeiesc

Ce puternic ne supune

Şi ne-nalţă de ne pune

Sus, pe tronul îngeresc!

Tu, Eleno!... dar, vai mie!

Într-o noapte de urgie

Cerul crud ne-au despărţit!

Tu te-ai dus, te-ai dus, iubită...

Fericirea-mi nesfârşită

Într-o clipă s-au sfârşit!

Aşa-i soarta! aşa-n lume

Tot ce poartă-un dulce nume,

Tot ce-i falnic şi frumos

Curând trece, curând moare,

Ca un cântic, ca o floare,

Ca un fulger luminos!

Steaua vine, steaua pere!

Astfel dulcea-mi mângâiere

Au perit de pe pământ;

Au perit, s-au dus cu tine

În locaşul de lumine...

Şi eu plâng pe-al tău mormânt!

Singur, singur cu-a mea jale,

Rătăcit pe-a vieţii cale,

Ca un orb nenorocit,

Viaţa-mi scade, jalea-mi creşte,

Ş-al meu dor în veci s-opreşte

Pe mormântul tău iubit!

Adio! pe-aceste maluri

De-ale Bosforului valuri

Îngânate lin, uşor,

Te las, înger de iubire!

Cu a vieţii-mi fericire,

Cu-al meu suflet plin de dor!

121

PE MAREA

Ah! viaţa pentru mine,

Scump înger! fără tine

Nu are niciun bine,

Nu are nici un dar.

În cer fie lumină,

Sau nori, sau noapte lină,

Sufletul meu suspină,

Suspină cu amar!

Oricare nălucire

L-a omului simţire

Aduce-nsufleţire

Cu glasu-i încântat,

Se perde-n neagra ceaţă

Ce-ntunecă-a mea viaţă

Şi glasu-i se îngheaţă

De mine depărtat.

Acum cerul zâmbeşte,

Natura-ntinereşte

Şi tot care trăieşte

Se simte fericit;

Dar mie ceru-mi pare

Cuprins de-ntunecare;

Văd lumea-n întristare

Ca sufletu-mi cernit!

Zadarnic cat plăcere,

Zadarnic mângăiere,

S-alin a mea durere,

Să curm al meu suspin.

Trecuta fericire

Izvor e de jălire,

Şi dulcea-i suvenire

Hrăneşte jalea-n sân!

O, valuri mari de spume

Purtaţi-mă prin lume

Ca frunza fără nume

Ce o plutiţi uşor,

Şi m-aruncaţi din mare

Perdut, fără suflare,

Pe malul cu uitare

Adâncului Bosfor!

123

URSITA MEA

Într-un castel, departe,

Din ceruri avui parte

Să văd un îngerel.

Mult trist era castelul!

Mult vesel îngerelul,

Mult gingaş, tinerel!

Avea cereşti blândeţe,

Pe frunte-i dulci albeţe,

În ochii-i dulce foc,

Ş-o tainică zâmbire,

Ş-un suflet cu iubire,

Ş-o soartă cu noroc.

Eram eu încă june...

Acea scumpă minune

Era ursita mea!

Aşa avui eu parte

Într-un castel, departe,

A mă-ntâlni cu ea.

*

Într-un palat, pe mare,

Într-un oraş ce pare

Din valuri răsărit,

Departe de-a mea ţară,

În urmă văzui iară

Ursita ce-am iubit.

Ş-acolo, fără frică,

Pe Mare-Adriatică

Gondola ne-au primblat,

Şi-n leagăn de iubire,

Perdut în fericire,

Tot sufletul i-am dat!

Pe soare şi pe lună,

Cu mine împreună

Au fost ursita mea...

Aşa avui eu parte,

Într-un palat, departe,

A mă iubi cu ea!

*

Iubitu-ne-am în lume,

Plutind pe-a mărei spume,

Călcând pe verde plai,

Şi lumei dând uitare,

Cu-o lungă sărutare

Trecut-am lin prin rai.

Dar într-o noapte lină

O palidă lumină

Se stinse în eter,

Şi îngeru-mi cu jale,

Zburând pe-a stelei cale,

Se-ntoarse iar în cer.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

125

Eram atunci pe mare...

În dulcea-i legănare

Muri ursita mea!

Aşa avui eu parte

A sta în veci departe

Ş-a plânge după ea!

126

LA VENEŢIA MULT DUIOASĂ

La Veneţia mult duioasă

Duios zboară gândul meu,

Când, în noaptea-ntunecoasă,

Pe simţirea-mi dureroasă

Se abate dorul greu.

Astfel paserea rănită

De un şerpe otrăvit

Zboară, zboară obosită

Şi s-abate amorţită

Lângă cuibu-i înflorit.

O! Veneţio mult măreaţă!

Cine au putut gusta

A iubirilor dulceaţă

În poetica ta viaţă

Vecinic nu te va uita!

Te iubesc în a ta jale,

În veşmântul tău cernit,

Şi în gondolele tale

Ce se perd pintre canale

Ca un vis neisprăvit.

Te iubesc cu dor ferbinte

În frumosul tău trecut

Şi-n aducerea-aminte

Ale dragostelor sfinte

Ş-a fiinţei ce-am perdut!

SUVENIRE

129

VISUL

Era o câmpie lungă şi tăcută,

Lungă ca pustiul, ca moartea de mută!

Sus, în taină dulce, pe-a nopţei senin,

Ca un vas de aur luna plutea lin.

Eram pe-un cal aprig care-ntrecea vântul;

Negrele lui coame atingeau pământul.

În câmpia lungă calul meu fugea,

Iar a lui picioare iarba n-atingea.

Ne duceam în cale precum visul duce,

Ca genii de spaimă, ca două năluce.

Zburam noi pe lună precum gândul zboară

Când iubirea dulce inima-mpresoară.

Deodată fugaru-mi, sforăind, s-opri.

El în depărtare trei umbre zări,

Trei fecioare albe, nalte şi frumoase,

Decât steaua lunii stele mai voioase,

În veselă horă uşoare sălta,

Şi glasul lor vesel pe rând îmi cânta:

*

„Tu, ce-alergi făr’ de plăcere

În câmpia-ntunecată,

Vin’ să afli mângâiere,

Vin’ la curtea mea bogată,

În palaturi aurite

Şi-n comori nemistuite

Ţi-oi da zile fericite,

Ş-oi fi roaba ta plecată.

*

Tu, ce-alergi făr’ de dorinţă

În câmpia părăsită,

Vin’ s-ating a ta fiinţă

Cu-a mea rază strălucită.

A ta mândră pomenire

Va zbura la nemurire

Şi de-o falnică mărire

Va fi-n veci însufleţită!

*

Tu, ce-alergi făr’ de iubire

În câmpia cea pustie,

Vin’ s-aprinzi a ta simţire

La a dragostei făclie.

Al tău suflet, a ta minte

Vor gusta veselii sfinte

Lângă-o inimă ferbinte

Ce te-aşteaptă ca să-nvie!“

Uimit de-a lor cântic şi de-a lor zâmbire,

Îmi răpezii calul... crudă amăgire!

Un pas numai încă, eram fericit!

Un pas... ele-n aer răpide-au sărit,

Şi-nvârtindu-şi hora pe-o rază de lună,

S-au nălţat în ceruri, cântând împreună.

Le-auzii deasupră-mi glasul dulce, lin,

Ca o şoaptă blândă, ca un blând suspin.

Le văzui ca vulturi, ca trei rândunele,

Şi ca trei steluţe se perdură-n stele!...

Mă trezii din visul ce mă îngâna.

În tăcerea nopţei grierul cânta!

PE MALUL MĂREI

În ceasul trist de noapte, când apriga furtună

Pe marea tulburată, săltând din val în val,

Se nalţă, se lăţeşte şi vâjie şi tună,

Zdrobindu-se de mal,

Atunci când spaima crudă fiori suflă pin lume,

Când tunetul se poartă vuind din loc în loc,

Când marea frământată s-acopere de spume

Şi norii ca talazuri arunc spume de foc,

Îmi place a sta singur pe-o stâncă dărâmată,

S-aud pe maluri vântul cu groază şuierând,

Să văd pe-ntinsul negru furtuna întărtată

Şi cerul fulgerând.

Căci inima mea astfel de jale e muncită

Şi plânge cu durere la tine când gândesc,

O! maică, înger dulce! o! maica mea iubită!

Tu, ce-ai zburat din braţe-mi în leagănul ceresc!

Perdut în întuneric sub cerul fără stele,

Lipsit de-a ta fiinţă ce zace în mormânt,

Eu văd în nori, în valuri, icoana vieţii mele

Şi gem cu-a nopţei vânt!

Ah! mult amar e ceasul când dorul ce jăleşte,

Cătând în vremi trecute un suvenir slăvit.

Se-mpedică în zboru-i şi cade, se loveşte

De peatra mormântală a celor ce-am iubit!

*

Cu-a sale pânzi umflate o mică luntrişoară

Pe luciul viu a mării de vânt se îngâna,

Şi sub un cer albastru, ca lebăda uşoară,

Azi lin se legăna.

Dar vântul crunt, deodată, suflând cu vijelie,

Schimbă a mării faţă în munţi îngrozitori;

Ş-acum sărmana luntre pe-ntinderea pustie

Zdrobită, se zăreşte la fulgeri trecători!

PĂSĂRICA

— Albă păsărică,

Ce stai singurică

Lângă cuibul tău?

Nu-i ziua senină,

Sau nu curge lină

Apa la pârău?

De ce plângi cu jale?

Vezi sorile tale

Cum se veselesc.

Prin luncile-umbroase

Vezi cât de voioase

Zbor şi ciripesc!

Cu durere, spune,

Ce dor greu supune

Inimioara ta,

De stai singurică,

Dragă păsărică,

Şi nu poţi cânta?

— Frate,-n depărtare

O pajură mare

Se-nalţă mereu.

Gheara-i se lungeşte,

Ochiu-i se ţinteşte

Tot spre cuibul meu.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

135

Apa-i lină, frate,

Frunza lin se bate

În codru-nflorit.

Dar cuibu-mi jos cade

Că de mult îl roade

Un şerpe cumplit!

136

MAIORULUI IANCU BRAN

Mergi să-ţi iei dreapta răsplată de la dreptul ziditor,

Tu, ce laşi în urmă jale, vrednicule muritor!

Om de bine, de credinţă, ce Moldova ţi-ai iubit

Şi-ntr-acest veac plin de rele fapta bună ai slăvit.

Ai tăi vechi şi dragi tovarăşi capul, armele plecând,

La lăcaşul tău de moarte te duc jalnic suspinând.

Glasul clopotelor sună ceasul tău de vecinicie,

Şi văzduhul le răspunde prin o tristă armonie.

Trupul tău ce-au fost ţărână în ţărână s-a preface,

Iară sufletul tău vesel sus în veci va gusta pace,

Căci, în viaţă când, ca tine, omul binele slăveşte,

Domnul sfânt cu-a sa-ndurare după moarte-l miluieşte!

137

DESROBIREA ŢIGANILOR

Te slăvesc, o! zi ferice! sfântă zi de libertate,

Tu, a cărei mândră rază sufletul român străbate!

Te slăvesc, o! zi măreaţă pentru patria-mi iubită,

Tu, ce-arăţi ochilor noştri Omenirea desrobită!

Veacuri multe de durere au trecut cu vijelie,

Sub asprime plecând capul unui neam în osândire!

Dar românul cu-a sa mână rumpe lanţul de robie,

Şi ţiganul, liber astăzi, se deşteaptă-n fericire!

Azi e soarele mai falnic! lumea azi e mai voioasă!

Azi în pept inima-mi creşte! azi e viaţa mea frumoasă,

Căci la glasul libertăţei văd Moldova deşteptată,

Şi la glasul Omenirei o simţesc înduioşată.

Fală-n lume şi mărire pentru tine-n veci să fie,

O! Moldovo, ţară mândră! tu, ce dai sfânta dreptate!

Braţul tău ce sfarmă astăzi un jug aspru de robie

Ţie însăşi pregăteşte viitor de libertate!

138

ODĂ CĂTRĂ BAHLUI

Adeseori departe de-a lumei triste valuri,

Cu păsuri regulate eu măsur al tău pod,

Bahlui12! locaş de broaşte! râu tainic, fără maluri,

Ce dormi, chiar ca un paşă, pe patul tău de glod.

„Trecut-au, zic atunce, a tale negre unde

Ca gloria, ca viaţa, ca visul de noroc!“

„Ba n-au trecut, stăpâne! trist nasul îmi răspunde,

Eu le simţesc prea bine, căci mă cârnesc din loc.“

Când luna se iveşte pe-a munţilor gol umăr,

Când paşii mei, ca gândul, prin aburi rătăcesc,

Îmi plac acele imnuri de broaşte fără număr,

Ce, chiar ca *oarecare*, în hor orăcăiesc.

Atunce în credinţă a mea inimă saltă

Ca la un glas prietin iubit şi aşteptat,

Căci gingaşele broaşte sunt dulci poeţi de baltă,

Precum mulţi poeţi gingaşi sunt broaşte de uscat.

139

ZIMBRUL ŞI VULPEA

Fabulă

Pe-o pajişte întinsă, cu flori îmbelşugată,

Păştea Zimbrul voios,

Când pe furiş, prin iarbă, o vulpe tupilată

I s-arătă şi-i zise cu glas foarte duios:

„O! Zimbrule puternic! o mult slăvite Doamne!

Se poate-a ta mărire să pască pe câmpii,

Supusă, ca noi proştii, la ploile de toamne,

La vânt, la ger, la muşte, l-a iernii vijelii?

Au nu gândeşte oare că-n vremile trecute

S-au prefăcut în Zimbru un falnic Dumnezeu?

Că soarele s-ar perde pe căi necunoscute

De n-ar domni un Zimbru în zodiacul său?

Ah! scumpul meu prietin! dă-mi voie a te duce

Într-un palat de *cinste* în care nencetat

Chiar eu cu-a mele labe de hrană-ţi voi aduce,

Şi te-oi feri de duşmani cu-al meu protectorat.“

„Ei! te cunosc, şirată!

Răspunse Zimbrul meu.

Ai râs şi tu în viaţă o cioară îngâmfată

Şi de atunci, sărmano, tot caş visezi mereu!“

140

CURCILE

Fabulă

Nişte curci îmbătrânite,

Gârbovite şi zburlite,

Sta sub şură tremurând,

Şi, privind cu pizmuire

A porumbilor iubire,

Ziceau toate-aşa, pe rând:

„Elei, soro! Elei, frate!

Aşa paseri desfrânate

Mai văzut-aţi încă voi?

Ian priviţi, o! Sorioare!

Cum se drăgostesc la soare,

Făr-a le păsa de noi!

Nu le-i frică

De nimica,

N-au ruşine nicidecum!

Au nu ştiu c-a nostru nume

Onorat de toţi e-n lume,

Că drept pilde noi acum...“

„Voi acum sunteţi bătrâne,

Le răspunse-atunci un câne.

Voi acum sunteţi zbârcite,

Gârbovite şi zburlite,

Voi, de ciudă, voi, de ură,

Staţi cobind acum sub şură,

Clevetind cu pizmuire

A porumbilor iubire,

Căci de mult v-aţi trăit traiul,

V-aţi mâncat de mult mălaiul,

Ş-acum toate la un loc

Nu plătiţi nici de-un potroc!“

FRUMOASĂ COPILIŢĂ

D-rei Z. Filipescu

Frumoasă copiliţă!

Spune-mi, de unde vii

Cu zâmbet pe guriţă,

Cu mândri ochi şi vii?

Ce înger mult ferice

Din ceruri te-au adus

Şi pe pământ aice

Străină te-au depus?

Tu eşti o nălucire,

Un farmec aurit,

Un vis de fericire,

Un înger de slăvit!

Din cer eşti o minune,

Şi dulce-i glasul tău

Ca sfânta rugăciune

Când bate ceasul rău!

142

ADEVĂRUL ŞI MINCIUNA

*D-nei Z**...** N*

Ţi-aş zice că eşti frumoasă,

Că eşti pasere voioasă,

Că ai glas melodios,

Şi că oricine te vede

E ferice şi te crede

Dulce înger luminos.

Ţi-aş zice că eşti o floare

Ce luceşti mai viu la soare

Decât celelalte flori,

Că-a ta gingaşă zâmbire,

Ca un vis de fericire,

Naşte-n inimi dulci fiori.

Dar mă tem că mi-ai răspunde

Cu-al tău glas care pătrunde

Şi c-un aer râzător:

„O! poete! văd prea bine

Că minciuna pentru tine

E nepreţuit odor.

Lasă îngerii în pace,

Şi de vrei plăcere-a-mi face

Ca poet adevărat,

Fă în viaţă o minune

Hotărându-te a-mi spune

Adevăr neprelucrat.“

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

143

Îţi spun dar că eşti frumoasă,

Că eşti pasere voioasă,

Că ai glas încântător,

Şi că-n vecinică frăţie

Sufletu-mi se-nchină ţie

Ca un frate iubitor.

144

PE UN ALBUM

În zădar vuieşte Cerna şi se bate

De-a ei stânci măreţe, vechi, nestrămutate,

Şi-n cascade albe saltă pe-a lor sân...

Apa-i trecătoare, petrele rămân!

În zădar şi anii s-adun cu grăbire,

Trecând peste inimi ce-au gustat iubire!

Suvenirul dulce de-un minut slăvit

Pintre-a vieţii valuri stă-n veci neclintit!

145

ROMANŢĂ

De-aş fi, iubito, gingaşa floare

Ce creşte-n vale, lângă pârău,

Aş da şi roua şi mândrul soare

Pe-o rază dulce din ochiul tău.

De-aş fi, iubito, paserea mică

Ce pintre frunze saltă uşor,

Pe-a tale braţe stând fără frică,

N-aş vrea în lume ca să mai zbor.

De-aş fi, iubito, vântul de seară,

Eu nicio floare n-aş îngâna,

Ci cât e noaptea de primăvară

Pe sânu-ţi fraged m-aş legăna.

De-aş fi, iubito, îngerul care

Te-adoarme noaptea cu glasul său,

Ţi-aş fura tainic o sărutare

Şi-n cer te-aş duce pe sânul meu.

146

ADIO MOLDOVEI

Scumpă ţară şi frumoasă,

O! Moldovă, ţara mea!

Cine pleacă şi te lasă

E pătruns de jale grea,

Căci, plutind în visuri line

Pe-al tău sân ca într-un rai,

Dulce-i viaţa de la tine

Ca o dulce zi din mai!

Eu te las, ţară iubită,

De-al tău cer mă depărtez.

Dar cu inima cernită

Plâng amar, amar oftez!

Trist acum la despărţire,

De fiori mă simt cuprins,

Ş-orice dragă nălucire

Pentru mine-acum s-au stins!

Cine ştie, cine ştie

Dacă-mpins de-al soartei vânt,

M-oi întoarce-n veselie

Să sărut al tău pământ!

De-oi videa încă vrodată

Munţii tăi răsunători,

Ce cu-o frunte înălţată

Se perd falnic pintre nori;

Şi-ai tăi codri de verdeaţă,

Unde curg, şoptesc uşor

Reci izvoare ce dau viaţă.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

147

Doine care zic de dor,

Ş-al tău cer care zâmbeşte

Sufletului românesc

Şi oricare mă iubeşte

Ş-ori pe care eu iubesc!

Iată ceasul de pornire!

Iată ceasul mult amar!

Veselie, fericire,

Eu le las pe-al tău hotar,

Ş-a mea inimă îţi zice:

O! Moldovo ce jălesc,

Adio! rămâi ferice,

Ferice să te găsesc!

148

LA MORMÂNTUL LUI GR. ROMALO

Încă o rază care se stinge

Din cerul nostru întunecat!

Inima noastră amar te plânge,

O! dulce frate înstrăinat!

Martir iubite a libertăţei,

Tu mori departe de-al tău pământ!

Mori trist pe ţărmul străinătăţei,

Şi noi te ducem l-al tău mormânt!

O! dormi în pace pe-aceste maluri,

Îngânat dulce, ca-n vis uşor,

De glasul mărei purtat de valuri,

De glasul nostru uimit de dor.

O! zbori din lume, zbori fără jale,

Suflete blânde! suflet senin!

Căci noi vom spune patriei tale

Cât ai dorit-o pe ţărm străin!

Cât vom fi încă purtaţi prin lume

De valul vieţii, de-al soartei vânt,

Vom şopti jalnic dragul tău nume

Ca un Adio l-al tău mormânt!

149

ÎNTOARCEREA ÎN ŢARĂ

Pe muchi de prăpăstii lunecând uşor,

Cu corbii de iarnă mă-ntreceam în zbor.

Sania-mi cea mică, murgul meu cel dalb

Lăsau urme albe pe omătul alb.

Zburam noi ca gândul ce mă-mpresura;

Gândul meu, ca mine, în ceruri zbura.

Eu răzbăteam iute troieni de ninsori,

El lăsa în urmă-i troieni lungi de nori,

Căci mergeam departe... el către o stea,

Eu, înstrăinatul, către ţara mea!

*

În zădar copacii crengile-şi plecau

Şi zăpadă-n cale-mi pe rând scuturau.

În zădar şi cerul viscole stârnea

Şi cu fulgi prin neguri câmpii aşternea.

În zădar şi lupii, codrii răzbătând,

Cu crivăţul iernii m-alungau urlând.

Şi lupii ce urlă, şi arborii muţi

În negura deasă rămâneau perduţi,

Căci mergeam în grabă... el către o stea,

Eu, înstrăinatul, către ţara mea!

*

În ţara mea dulce sunt drumuri de flori;

În dulcea mea ţară zbori, murgule, zbori,

În blândul luceafăr am un înger blând;

Înalţă-te-n sânu-i, o! tristul meu gând!

Ţara nu-i departe; o simt, o văd eu!

Raiul înfloreşte în sufletul meu.

Steaua se arată pe cerul senin,

Îngerul iubirei îmi zâmbeşte lin.

Periţi, neguri dese! iată dulcea stea!

Pei, străinătate! iată ţara mea!

151

LA MOARTEA LUI P. CAZIMIR

Din ramura plăpândă a tinerimei tale,

O, ţara mea duioasă!

Au mai căzut o floare, te-au părăsit în jale,

În jale dureroasă.

Sărmană, tristă mumă! copiii-ţi de iubire

Te lasă fără vreme!

Ei cad, seceraţi grabnic de-a morţei grea lovire,

Pe sânul tău ce geme.

Ce vânt amar de moarte, vai! suflă peste tine,

De sufere şi moare

Orice de-abia-nverzeşte sub dulcele-ţi lumine,

Orice-i de-abia în floare?

Fatală, crudă soartă! Tot ce e drag în lume

Curând din lume pere!

Ferice care lasă măcar un dulce nume

L-a patriei durere!

152

DRIDRI

Cine n-au văzut

Şi n-au cunoscut

Pe Dridri voioasă ca o păsărică,

Jur pe Dumnezeu!

Pe sufletul meu!

El în astă lume n-au văzut nimica.

(Cântic francez)

Era graţioasă,

Tânără, frumoasă,

Vie pariziană cu mii de-ncântări.

Mica ei guriţă,

Ca o garofiţă,

Purta o comoară de dulci sărutări.

Dulcea veselie

Ce inima-nvie

Ca un soare vecinic lucea-n ochii săi.

Ea-nsufla iubire,

Plăcere, uimire,

Căci era artistă în sufletul ei.

Prin orice mişcare,

Prin a sa cântare,

Prin a sa fiinţă, vesela Dridri

Semăna o floare

Cu mici aripioare

Ce zbura pin aer ca un colibri.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

153

Cine n-au zărit-o

Şi n-au urmărit-o

Trecând în primblare Câmpii Elizei13?

Cine-au urmărit-o

Şi iar au zărit-o

Fără să dorească a fi dragul ei?

Parisul e mare!

Şi-n sânul lui are

Multe frumuşele, dalbe cât ai vrea;

Dar aşa dălbică,

Aşa frumuşică

N-au avut Parisul, nici n-a mai avea!

Multe ştiu să cânte

Şi voios să-ncânte

Noaptea în bancheturi pe iubiţii lor,

Dar ca dânsa cine

Ştia să închine

Cupa veseliei dulcelui amor?

Ca un dalb de lună,

Ca o veste bună

Ea veni pe lume într-un carnaval,

Şi râzând de moarte,

De relele soarte,

Ea cânta tot astfel pe al lumei val:

„Viaţa-i trecătoare,

Dragostea-i un soare

Care luminează calea scurtei vieţi.

Mergeţi dar ca mine,

Cu fruntea-n lumine,

Voi ce treceţi plaiul dulcei tinereţi.

Cerul mult ferice

Ne-au trimis aice

Ca-mpreună vesel să călătorim,

Şi ne-au dat simţire,

Dor de fericire,

Inimă ferbinte ca să ne iubim.

Inima-mi e plină

D-amor, de lumină,

Şi vrea să iubească până ce-oi muri.

Sufletul meu râde;

Raiul se deschide,

Se deschide-n glasul veselei Dridri.“

Astfel de cântare

Cânta-n nepăsare

Draga copiliţă cu glas aurit.

Ea credea-n iubire

Şi în nălucire

Ca în cereşti daruri fără de sfârşit.

Nu ştia că-n lume

Cel mai dulce nume

Cea mai scumpă floare, cel mai gingaş dor

Moartea le atinge

Şi curând le stinge

Cum se stinge-un fulger viu şi trecător! ...

Sub o cruce tristă,

Vesela artistă

Odihneşte-acuma singură-n mormânt.

Singură, tăcută,

Acum e perdută

Într-un colţ de lume, sub negrul pământ!

Dalbe tinereţe,

Gingaşe frumseţe,

Cine putea crede că voi veţi peri!...

Deşi n-o mai vede,

Nimine nu crede

C-au putut să moară vesela Dridri!

UMBREI LUI NICU GHICA

Tu ce-ai fost în lume atât de iubit!

Inimă de înger! suflet amărât!

Mare au fost taina durerilor tale,

De-ai lăsat în lacrimi, de-ai lăsat în jale

Patrie, soţie, rude şi copii,

Ce te plâng pe malul tristei vecinicii!

Dar cât de grozavă, cât de nepătrunsă

Au fost acea taină în sânu-ţi ascunsă!

Astfel tu în suflet erai simţitor

Şi l-a altor patimi dulce-ndurător,

Astfel ştiai face jertfi necontenite,

Că din pragul morţei te-ai fi-ntors, iubite,

De gândeai ce lacrimi laşi în urma ta,

De puteai copiii a ţi-i săruta!...

O! fiinţă blândă! umbră mult jălită!

Auzi tu din ţărmul unde eşti sosită

Cum te plânge lumea care te-au perdut?

Cum te plânge ţara care te-au avut?

Vezi tu vălul negru, noaptea-ntunecată

Care peste inimi s-au întins deodată?

Simţi tu de departe ce deşert cumplit

Laşi între prietini care te-au iubit?

Omenirea tristă au perdut în tine

O comoară scumpă, un izvor de bine,

Patria un razem, noi un frăţior,

Copilaşii tineri fericirea lor!...

O! voi, lanţuri tainici! voi, legături sfinte

De copil al ţării, de om, de părinte!

Visuri de iubire şi de viitor,

Ce-ngânaţi în cale-i omul trecător!

Voi, simţiri înalte ale Omenirei,

Glasuri mângâioase a dumnezeirei,

Toate, într-o clipă, cum de-aţi părăsit

Sufletu-i nemernic, gându-i rătăcit?...

Astfel au vrut soarta! şi când ea voieşte,

Omul cade!... iarba pe-a lui urmă creşte!

Omul e o taină, viaţa lui un vis,

Sufletelor blânde cerul e deschis.

Cel ce-au fost odată ştersu-s-au din lume

Ca un fulger iute, ca un val de spume.

Cel ce răspândit-au bunuri pe pământ,

Singur, în tăcere, zace sub mormânt,

Singur, într-un codru, doarme el departe

De al lumei zgomot, visuri mult deşarte,

Ş-umbra-i e-ngânată jalnic, lin, uşor

De-al codrului freamăt şi de-al nostru dor!

157

DOR DE CĂLĂTORIE

Primăvara cea verzie

Cu cosiţa-i aurie

Mi-au sosit voios în ţară,

Drăguliţa primăvară!

Ş-au adus un dulce soare,

Ş-un sân plin de lăcrimioare.

Ş-au adus o lună plină

Ca s-o scalde în lumină.

Lunca râde şi-nverzeşte,

Doru-n suflet se trezeşte.

Izvoraşul curge-n vale

Şi-mi aduce dor de cale.

Daţi-mi, daţi-mi aripioare,

C-aud glasuri de cucoare.

Daţi-mi aripi sprintinele,

C-aud glas de rândunele.

Să mă duc în depărtare,

Peste munţi şi peste mare.

Să mă duc în lumea-ntreagă

Ca o pasere pribeagă.

Duce-m-aş în cale lungă,

Dor să nu mă mai ajungă!

Duce-m-aş şi m-aş tot duce,

Dor să nu mă mai apuce!

158

BOSFORUL

Dormea în liniştire Bosforul fără valuri,

Într-a Europei mândre ş-a Asiei verzi maluri

Ca un balaur verde în lupte ostenit.

Din ziori şi pân-în noapte pe umeri el purtase

Corăbii cu trei poduri, nenumărate vase

Spre-apus şi răsărit.

Acum dismierdat însă de-a ginilor suflare,

Se legăna molatic cu-o leneşă mişcare

Şi, ca oglindă vie, sub cer se întindea.

Iar luna zâmbitoare, şi tainică, şi lină,

Vărsând pe-a sale unde dulci spume de lumină,

Cu faţa sa bălaie în el se oglindea.

Precum acele paseri, străine călătoare,

Ce se abat în şesuri la asfinţit de soare,

Strângând ale lor aripi căzute de lung zbor,

Mulţime de corăbii cu pânzele-nvălite

Sta, umbre urieşe, fantasme neclintite

Pe luciul Bosfor.

Era la ceasul tainic când genii de noapte

De la un mal la altul aduc duioase şoapte,

Când marea-ncet adoarme cu-o suspinare grea.

Atunci când lumea-şi pune fantastica sa haină,

Când orice zefir trece purtând o dulce taină,

Când orice undă poartă în frunte-i câte-o stea.

Era la ora tristă când palida cadână,

Cu lacrimi pe-a ei gene, cu fruntea pe-a sa mână,

Privind în depărtare un zbor de elcovani,

Ar vrea pe luciul apei, ca paserile-acele,

Să fugă-n sânul nopţei, zburând spre Dardanele.

Departe de tirani.

Nu se zărea atunce pe umeda câmpie

Decât scântei şi fulgeri de flacară-argintie

Ce, şerpoind pin apă, pluteau şi s-alungau,

Sau delfini fără număr, care, sărind din mare

Şi-n spume luminoase mişcând a lor spinare,

În valuri după stele pe rând se cufundau.

Acum de mult imamul din minare cântase,

De mult glasu-i puternic la rugăciuni chemase

Copiii lui Mohamed în naltele geamii;

Nu s-auzea în lume decât suspinuri mute

Ş-acele blânde glasuri de umbre nevăzute

Ce vin de prin pustii.

Deodată-n întuneric o barcă nezărită

Trecu ca visul negru pe-o frunte adormită,

Lăsând o urmă lungă pe-adâncul umed plai.

Pe mal un cântic dulce se auzi deodată;

Iar barca cu grăbire spre cântic îndreptată

Se afundă în umbra măreţului sarai.

160

STROFE LUI C. NEGRI

I

Prietinul meu Negri, iubit şi dulce frate,

Îţi scriu aceste strofe din locuri depărtate

În care-odinioară, ca mine călător,

Lăsând a ta gândire în tainicul ei zbor,

Adeseori ca mine ai stat culcat pe maluri,

Cu sufletu-ţi în ceruri, cu ochii tăi pe valuri.

II

În orice parte-a lumei străin eu mă găsesc,

Îmi place, sunt ferice la tine să gândesc,

Şi-n orice întâmplare a vieţii mele-mi place

La gândurile mele părtaş de a te face,

Căci, din copilărie, cu tine m-am deprins

Să-mpart orice simţire de care sunt cuprins.

III

De mă munceşte dorul când îmi aduc aminte

De vremile trecute a dragostei ferbinte;

De simt a mele lacrimi curgând încetişor

Când se deşteaptă-n mine al ţării gingaş dor,

Dureri sau veselie, orice vie simţire

M-apropie de tine cu-o dulce înfrăţire.

IV

Acum, pe malul mării, la umbră stând culcat,

În linişte adâncă şi-n visuri cufundat,

Privesc trecând mulţime de vase călătoare

Ce lunecă pe valuri ca lebede uşoare,

Şi gându-mi le urmează sub cerul fără nori,

Ca paserea pribeagă ce cată-un cuib de flori.

V

El merge să revază acele mândre plaiuri,

A tinereţei noastre armonioase raiuri,

În care, ca şi tine, o! scumpe frăţior,

Simţit-am al meu suflet ferice, iubitor,

Crescând în înflorire sub al iubirei soare

Şi culegând a lumei plăceri încântătoare.

VI

Se duce el în grabă ş-opreşte zborul său

Pe unde-odinioară trecut-am tu şi eu,

Dar mai ales îi place uimit să se închine

Acelor două ţărmuri de suvenire pline,

Neapoli, Veneţia, poetice surori

Ce-n inimile noastre deşteaptă dulci fiori.

VII

O! Negri, scumpe frate! cât vom trăi în lume

Cu multă-nduioşire şopti-vom aste nume,

Şi câte ori în viaţă cu drag le vom şopti,

Cu drag unul la altul frăţeşte vom gândi,

Căci între două inimi mai strânsă e unirea

Când ele deopotrivă au cunoscut iubirea.

VIII

Trec anii cu grăbire pe calea scurtei vieţi!

Se vestejeşte floarea frumoasei tinereţi,

Dar sufletul nu-şi perde a sale daruri sfinte.

El vecinic are viaţă şi îşi aduce-aminte

De oricare simţire, de oricare cuvânt

Ce l-au făcut să afle chiar cerul pe pământ.

IX

Aşa pe vecinicie va sta întipărită

În sufletele noastre icoana mult slăvită

Acelei ce în lume au fost îngerul meu!

Şi ora tristă-n care, zburând la Dumnezeu,

Ne-au dat cea de pe urmă a sa dulce privire,

Unind mânile noastre în vecinică-nfrăţire!

MĂRGĂRITĂRELE

(l852—l862)

Lacrimile izvorâte dintr-un suflet simţitor,

Precum roua dimineţii, se înalţă tainic nor

Şi se duc de se revarsă pe al Domnului altar

În odoare preţioase, în ceresc mărgăritar.

DEŞTEPTAREA ROMÂNIEI

l848

Voi ce staţi în adormire, voi ce staţi în nemişcare,

N-auziţi prin somnul vostru acel glas triumfător,

Ce se-nalţă pân' la ceruri din a lumei deşteptare,

Ca o lungă salutare

Către-un falnic viitor?

Nu simţiţi inima voastră că tresare şi se bate?

Nu simţiţi în peptul vostru un dor sfânt şi românesc

La cel glas de înviere, la cel glas de libertate

Ce pătrunde şi răzbate

Orice suflet omenesc?

Iată! lumea se deşteaptă din adânca-i letargie!

Ea păşeşte cu pas mare către-un ţel de mult dorit.

Ah! treziţi-vă ca dânsa, fraţii mei de România!

Sculaţi toţi cu bărbăţie,

Ziua vieţei a sosit!

Libertatea-n faţa lumei a aprins un mândru soare,

Ş-acum neamurile toate către dânsul aţintesc

Ca un cârd de vulturi ageri ce cu-aripi mântuitoare

Se cerc vesel ca să zboare

Către soarele ceresc!

Numai tu, popor române, să zaci vecinic în orbire?

Numai tu să fii nevrednic de-acest timp reformator?

Numai tu să nu iei parte la obştească înfrăţire,

La obştească fericire,

La obştescul viitor?

Până când să creadă lumea, o! copii de Românie!

C-orice dor de libertate a perit, s-a stins din voi?

Până când să ne tot plece cruda, oarba tiranie

Şi la caru-i de trufie

Să ne-njuge ea pe noi?

Până când în ţara noastră tot străinul să domnească?

Nu sunteţi sătui de rele, n-aţi avut destui stăpâni?

La arme, viteji, la arme! faceţi lumea să privească

Pe câmpia românească

Cete mândre de români!

Sculaţi, fraţi de-acelaşi nume, iată timpul de frăţie!

Peste Moina, peste Milcov, peste Prut, peste Carpaţi

Aruncaţi braţele voastre cu-o puternică mândrie

Şi de-acum pe vecinicie

Cu toţi mânile vă daţi!

Hai, copii de-acelaşi sânge! hai cu toţi într-o unire

Libertate-acum sau moarte să cătăm, să dobândim.

Pas, români! lumea ne vede... Pentru-a Patriei iubire,

Pentru-a mamei desrobire

Viaţa noastră să jertfim!

Fericit acel ce calcă tirania sub picioare!

Care vede-n a lui ţară libertatea renviind,

Fericit, măreţ acela care sub un falnic soare

Pentru patria sa moare,

Nemurire moştenind.

SENTINELA ROMANĂ

Poem istoric

Românul nu pere.

I

Din vârful Carpaţilor,

Din desimea brazilor,

Răpezit-am ochii mei

Ca doi vulturi sprintinei,

Pe cea vale adâncită

Şi cu flori acoperită,

Ce se-ntinde ca o ceaţă

Păn’ în Dunărea măreaţă

Şi de-acolo-n depărtare

Păn’ în Nistru, păn’ în Mare.

Iar pe cel amar pustiiu

Cu văzutul ce-ntâlnii?

Întâlnii viteaz oştean,

Purtând semne de roman,

Falnic, tare ca un leu

Şi cu chip frumos de zeu.

Braţu-i stâng era-ncordat

Sub un scut de fer săpat

Ce ca soarele sorea,

Şi pe care se zărea

O lupoaică argintie

Ce părea a fi chiar vie,

Şi sub fiară doi copii

Ce păreau a fi chiar vii.

Mâna-i dreaptă ţinea pală;

Iar pe cap purta cu fală

Coif de aur lucitor,

Ca un zeu nemuritor.

Cel viteaz era calare

Pe-un cal alb în nemişcare,

Şi, ca dânsul, neclintit

Sta, privind spre răsărit.

Numai ochii săi mişca,

Vultureşte-i alerga

Pe cea zare cenuşie,

Lungă, tainică, pustie,

Unde, ca prin vis trecând,

S-auzea din când în când

Vuiet surd, grozave şoapte

Ce veneau din meazănoapte,

Zgomot lung, înăduşit

Ce venea din răsărit.

Iarba nu se clătina,

Frunza nu se legăna.

Paserea la munţi zbura,

Fiara-n codri tremura,

Căci prin lumea spaimântată,

În uimire cufundată,

Treceau reci fiori de moarte,

Presimţiri de rele soarte!

Iar pe cer un vultur mare,

Făcând cercuri de zburare,

Se vedea plutind cu fală,

Şi-n rotirea-i triumfală,

Ţintea ochiul său măreţ

Pe viteazul călăreţ.

— Cine eşti? de unde eşti?

Pe la noi ce rătăceşti? —

— Sunt roman şi sunt oştean

De-a-mpăratului Traian!

Maica Roma cea bătrână

Mi-a pus arma asta-n mână

Şi mi-a zis cu glasul său:

Fiiul meu, alesul meu!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

169

Tu, din toţi ai mei copii

Cel mai tare-n vitejii!

Mergi în Dacia, grăbeşte

Pe barbari de-i risipeşte,

Ş-apoi vecinic privighează,

Sentinelă mult vitează,

Şi te-aţine la hotare

Că s-aud în depărtare

Răsunând duşmane păsuri,

Meninţând barbare glasuri...

Venit-am şi am învins!

Pe barbari pe toţi i-am stins

Şi pe ţărmurile lor

Acum, domn stăpânitor,

Aştept oardele avane,

Aştept limbile duşmane

Care vin din răsărit

Ca potop nemărginit

Să cuprindă, să înece

Tot pământul unde-or trece! —

— O! viteze neferice,

Ai să peri în câmpi aice!

— Eu să per, eu?... niciodată

Vie-o lume încruntată,

Vie valuri mari de foc...

Nici că m-or clinti din loc.

Tot ce-i verde s-a usca,

Râurile vor seca,

Şi pustiiul tot mereu

S-a lăţi-mpregiurul meu,

Dar eu vecinic în picioare

Pintre valuri arzătoare

Vasile Alecsandri

Voi lupta, lupta-voi foarte

Făr-a fi atins de moarte,

Căci român sunt în putere,

Şi românu-n veci nu pere!

II

Apa trece, petrele rămân.

Abie zice, şi deodată

Fulgeră-n cer o săgeată,

Vâjâie, vine, loveşte

Scutul care zingheneşte

Ş-o respinge,-o zvârle jos

Ca pe-un şerpe veninos.

După dânsa-n depărtare,

Colo-n fund, în fund la zare,

Se iveşte-un negru nor

Plin de zgomot sunător

Ce tot vine, ce tot creşte

Şi pe câmpuri se lăţeşte

Cât e zare de zărit

Între nord şi răsărit!

— Sentinelă, privighează,

Norul crunt înaintează.

Sentinelă! te arată,

Norul crunt se sparge!... Iată,

Iată oardele avane,

Iată limbile duşmane

De gepizi şi de bulgari,

De lombarzi şi de avari!

Vin şi hunii, vin şi goţii,

Vin potop, potop cu toţii

Pe cai iuţi ca rândunele,

Fără frâie, fără şele,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

Cai sirepi ce fug ca vântul

De cutremură pământul!

Mulţi sunt ca nisipul mărei,

Mulţi ca ghearele mustrărei

Într-un suflet păcătos,

Într-un cuget sângeros!...

Sai, române, pe omor,

Fă-te fulger răzbitor,

Fă-te Dunăre turbată,

Fă-te soartă ne-mpăcată

Căci potopul iată-l vine

Şi-i amar, amar de tine!

— Vie!...

Ca o stâncă naltă

Ce din vârf de munte saltă,

Tună, se rostogoleşte,

Cade, rumpe şi zdrobeşte

Codrii vechi din a sa cale

Pân' în fund, în fund devale;

Astfel crunt ostaşul meu

Îşi izbeşte calul său

Peste codrii mişcători

De barbari năvălitori.

El îi sparge, şi-i răzbeşte,

Snopuri, snopuri îi coseşte,

Şi-i înfrânge, şi-i respinge,

Şi-i alungă, şi-i învinge!

Calu-i turbă, muşcă, sare,

Nechezând cu înfocare,

Calcă trupuri sub picioare,

Sfarmă arme sunătoare

Şi cu greu în sânge-noată,

Şi mereu se-ndeasă-n gloată.

Crunt război! privire cruntă!

Fiiul Romei se încruntă...

Fulgeri ies din ochii săi!

Fulgeră mii de scântei

Dintr-a armelor ciocniri

Şi lucioase zingheniri.

Zbor topoarele-aruncate,

Zbârnie-arcele-ncordate

Şi săgeţile uşoare

Nourează mândrul soare.

Caii saltă şi nechează,

Lupta urlă, se-ncleştează

Şi barbarii toţi grămadă

Morţei crude se dau pradă!

Zece cad, o sută mor,

Sute vin în locul lor!

Mii întregi se risipesc,

Alte mii în loc sosesc!

Dar viteazul cu-a sa pală

Face drum pintre năvală,

Şi pătrunde prin săgeţi,

Că-i român cu şepte vieţi!

În zadar hidra turbează,

Trupu-i groaznic încordează,

Geme, urlă şi crâşneşte

Şi-mpregiur se-ncolăceşte.

Fiiul Romei se aprinde,

Hidra-n mâne-i o cuprinde

Ş-o sugrumă, şi o sfarmă,

Ş-o învinge, şi o darmă!...

Fug gepizii, fug bulgarii,

Şi lombarzii şi avarii;

Fug şi hunii, fug şi goţii,

Fug potop, potop cu toţii,

Şi se duc, se duc ca vântul

Asurzind întreg pământul

De-a lor urlete barbare,

De-a lor vaiete amare!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

173

III

Roma, Roma nu mai este.

Unde-s oardele avane?

Unde-s limbile duşmane?

Au perit, s-au stins din faţă,

Precum toamna-n dimineaţă

Se topesc, se sting la soare

Negurile-otrăvitoare!

Cu ce vifor de urgie

Năvăliră-n România!

Cum veniră de turbaţi,

Ca balauri încruntaţi,

Cu o falcă-n cerul sfânt

Şi cu alta pre pământ!

Dar s-au dus cum n-au venit

În pustiiul lor cumplit,

Părăsind în urma lor

Câmpul luptei de omor!

Lat e câmpul celei lupte,

Lat şi plin de arme rupte,

Plin de trupuri fărâmate

Care zac grămăzi culcate,

Plin de sânge ce-l pătează

Şi văzduhul aburează!

Unde sunt atâtea vieţi,

Unde-s ochii îndrăzneţi?

Moartea rece le-a cuprins,

Într-o clipă ea le-a stins,

Şi pe câmpul cel de moarte,

Crunt locaş de rele soarte,

S-a lăsat acum deodată

O tăcere-nfricoşată!

Numai când, din vreme-n vreme,

Se aude-un glas ce geme,

O jălire-ntristătoare,

Un suspin de om ce moare,

Sau nechezul dureros

Unui cal răsturnat jos,

Care cheamă ne-ncetat

Pe stăpânu-i jos culcat.

Soarele îşi schimbă locul

Şi apune roş ca focul,

Întinzând pe cea câmpie

O văpseală purpurie

Ca un sângeros veşmânt

Peste-un lung şi trist mormânt!

Iar în naltul cerului,

Deasupra mormântului,

Ţipă vulturul cu fală

Şi-n rotirea-i triumfală

Încunună cu-al său zbor

Pe viteazu-nvingător.

Să trăieşti, ostaş romane,

Stâlp a lumei apusane!

Tu cu peptu-ţi ai oprit

Valul crunt din răsărit,

Şi cu braţul tău armat

Pasul soartei l-ai schimbat!

Dar ce zic!... un fior rece

Pintre-a lumei vâne trece,

Căci deodat-un glas prin lume,

Fără seamăn, fără nume,

Sună, duce-o neagră veste:

Roma, Roma nu mai este!...

Zis-a glasul, un răsunet

Lung răspunde ca un tunet,

Şi a Romei vultur falnic

Cade, dând un ţipet jalnic!

Zis-a glasul, şi cu jale

Plângând soarta mumei sale,

Fiiul Romei cei bătrâne

Scapă armele din mâne,

Pleacă fruntea şi-n durere

Moartea cheamă, moarte cere!

Iară calu-i frăţior,

Nechezând încetişor,

Câmpul luptei părăseşte

Şi spre munţi încet porneşte,

Ducând lin şi nesimţit

Pe stăpânul lui iubit...

Ei se duc în tristă cale

Şi pe urma lor devale

Cade-o noapte-ntunecoasă,

Noapte oarbă, fioroasă

Ca fundul pământului,

Ca taina mormântului!

Şi sub neagra sa aripă

Se şterg toate într-o clipă

Cum se şterge de uşor

Visul cel amăgitor,

Şi ca suvenirul sfânt

Celor care nu mai sunt!...

176

VIS DE POET

Ea era frumoasă, dulce,-ncântătoare,

Ca o floare vie, căzută din soare;

Lumea-namorată şi de doruri plină

O slăvea în taină ca pe o regină,

Şi pe când nici visul nu-ndrăznea, nici dorul

Până lângă dânsa să-şi înalţe zborul,

Gingaş, cu iubire, un poet ferice

Prin a lui cântare îndrăznea a-i zice:

„Când privesc la tine, scumpa mea iubită,

Ca o liră dulce inima-mi trezită

Cântă şi serbează bunurile vieţii,

Farmecul iubirei şi a tinereţii.

Când privesc la tine, draga mea frumoasă,

Raiul îmi deschide poarta-i radioasă,

Şi zăresc pintr-ânsa plaiul nemurirei,

Unde ne aşteaptă îngerul iubirei.

Atunci omenirea, viaţa de amaruri

Se îmbracă-n ochii-mi cu plăcute daruri;

Patria-mi ascunde chinurile-i grele,

De zâmbeşte vesel fericirei mele,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

177

Şi tot ce încântă, tot ce dă uimire,

Tot ce-nalţă omul la dumnezeire,

Dragostea, virtutea, dulcea poezie,

Îmi şoptesc de tine şi mă-nchină ţie!

Iar când, mult ferice, îmi aduc aminte

Că-ntre-a noastre inimi sunt legături sfinte,

Că tu, înger dulce, tu, minune vie,

Ai venit din ceruri ca să te dai mie!

C-al tău sân ferbinte bate pentru mine,

C-a ta frumuseţă este al meu bine...

O! atunci, iubită, sufletu-mi s-aprinde,

Nobilă mândrie vine de-l cuprinde,

Şi simt că el numai e menit pe lume

De a fi altarul scumpului tău nume!

Astfel la picioare-i poetul cânta,

Iar ea, vărsând lacrimi, blând îl asculta,

Şi-n a sa uimire gingaşă, adâncă,

Îl ruga, zâmbindu-i, să mai cânte încă:

„Spune-mi ce minune, care scump odor

Ar putea în lume să-ţi insufle dor?

Care vis de aur s-a oprit din cale

Ca să fie visul tinereţei tale?

Vrei pe-aripa dalbă unui sprinten nor

Cerul şi pământul să-i alergi uşor?

Vrei s-anin pe frunte-ţi mărgăritarele,

Salbe înşirate pe raze de stele?

Vrei tu la picioare-ţi lumea s-o închin?

Vrei să fii regina cerului senin?

Spune-mi, ce minune doreşti ca să nască

Pentru-a ta plăcere dragostea-mi cerească?“

„Dragul meu poete! nu doresc odoare,

Din a ta cunună vreu numai o floare.

Acea floare scumpă dacă aş avea,

Altă-mpodobire pe frunte n-aş vrea.

Şi numai amorul care mă învie

Ar întrece-n mine falnica-mi mândrie!

Tu eşti visul gingaş ce din zborul său

Varsă încântare sufletului meu.

Tu-mi îndulceşti viaţa, tu-mi şopteşti din stele,

Tu luminezi calea rugăciunei mele,

Şi în veci pe tine cu drag te găsesc

În orice îmi place, în orice iubesc,

Ş-o credinţă sfântă de la cer îmi vine

Că în altă lume m-am iubit cu tine.

O! mult îmi e scumpă închinarea ta,

Căci, iubind, amorul tu ştii a-l cânta,

Şi prin armonia dulcei tale lire

Vom zbura-mpreună către nemurire.

O! pleacă-a ta frunte pe inima mea,

De ascultă dorul ce şopteşte-n ea,

Ş-apoi cântă lumei ţara mea slăvită,

Cântă România şi pe-a ta iubită!...“

Cine-ar putea crede că acest amor

A fost o părere, un vis trecător?

Poetul visase, cum visez poeţii,

Flori de altă lume pe cărarea vieţii.

Iar când la lumină ochii a deschis,

În ceruri zburase cerescul său vis!

„O! vis a iubirei! zis-a el cu jale,

Simţind două lacrimi pe genele sale.

Scumpă nălucire! te întoarce-n rai,

Mergi de înfloreşte pe cerescul plai,

Căci un vis, ca tine, aşa de ferice,

A-nflori nu poate pre pământ, aice!“

BISERICA RISIPITĂ

Legendă

I

Sus, pe muntele Ceahlău,

Stă la pândă Duhul rău

Şi aruncă peste munţi

Ochii săi şerpii şi crunţi,

Cu ochirea-i să zărească

Vreo pradă sufletească.

Dar deodată el tresare,

Căci aude-n depărtare

Glas de clopot chemător

Pintre munţi răsunător,

Şi cu groază el zăreşte

Pe câmpia ce-nverzeşte

O biserică măreaţă

Strălucind albiu prin ceaţă

Lâng-a Bistriţei verzi maluri,

Ca un vas frumos pe valuri.

II

Satan urlă, Satan zbiară,

Căci mai vede, vede iară

Şiruri albe de români,

De femei cu flori în mâni,

Şi copii, şi mândre fete,

Şi flăcăi cu negre plete

Coborând ca lungă oaste

Pe-ale dealurilor coaste,

Răzbătând codrii pustii,

Trecând peste ape vii,

Şerpuind prin văi adânci,

Sărind peste-nalte stânci

Şi-ndreptându-se în cale

La biserica din vale,

Unde clopotul suna

Şi-n văzduh se legăna.

III

Satan urlă, Satan zice:

„Răpezi-mă-voi de-aice,

Şi în gheară de-o voi strânge,

Limba-n clopot o voi frânge,

Vecinic ea să nu mai sune

Ceasul crunt de rugăciune!...“

Şi cum zice, în turbare,

De pe munte falnic sare,

Aripi negre întinzând

Şi cu ele-ntunecând

Şepte codri mari, cărunţi,

Şepte sate, şepte munţi!

El se-nalţă şi se lasă

Pe clopotniţa frumoasă,

Ca un vultur răpitor

Pe o lebădă în zbor.

IV

Turnul geme-n temelie

Ca de aspră vijelie.

Clopotul dogit răsună,

Clătinat ca de furtună,

Şi pe iarba vestejită

Cade crucea aurită.

Iar Satan grozav scrâşneşte,

Clopotul din turn smunceşte

Şi-l aruncă-n depărtare

Peste Bistriţa cea mare.

„Unde eşti, Dumnezeu sfinte?

Unde eşti, Doamne părinte,

De laşi tu pe Duhul rău

Să calce locaşul tău?“

Astfel munţii stau privind,

Către ceruri glăsuind!

V

Iară Bistriţa vitează

Apele-şi înfuriază,

Vrând cu zgomot să înece

Pe Satan în sânu-i rece.

Ea adună mări de apă

Şi-ntr-o clipă malul sapă,

Încât turnul de pe mal

Cade-n aprigul ei val,

Cu Satan ce se afundă

Ca un fulger într-o undă!

Apa saltă, clocoteşte,

Nici că se mai limpezeşte!

Şi de-atunci în acel loc

Ea tot ferbe ca de foc,

Şi adeseori s-aude

Răsuflând gemete crude.

VI

Spun păstorii din Ceahlău

Că în timpul acel greu

Cerurile s-au deschis

Ş-un glas tainic ar fi zis:

„Tu, ce-ai fost de iad călcată,

Monăstire blăstămată,

Tu să aibi atunci iertare,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

183

De blăstem să ai scăpare

Când doi îngeri iubitori

Într-o noapte fără nori

S-or opri din a lor cale

Pe risipurile tale,

Şi prin dulcea lor iubire

Ţi-or aduce-a mea sfinţire!...“

.....

Fost-a, nu, aşa minune?

Bistriţa o poate spune!

184

CÂNTICUL MĂRGĂRITEI

Auzit-ai, frate, de un plai frumos

Care-n veci răsună de cântări iubite?

Unde se-mpreună cerul luminos

Cu albastrul mărei cei nemărginite?

Acolo-mi e dorul, acolo mă vreu;

Pe-ale tale braţe du-mă, dragul meu!

Unde vântul serii, blând ca un suspin,

Leagănă-n tăcere dalbe flori de aur?

Unde pe-ale rodii salbe de rubin

Flutură verdeaţa frunzelor de laur?

Acolo-mi e dorul, acolo mă vreu;

Pe-ale tale braţe du-mă, dragul meu!

Auzit-ai, frate, de acel Bosfor,

Ce din valuri iese şi s-aruncă-n valuri?

Care oglindează ca prin vis uşor

Tainice saraiuri şi-nverzite maluri?

Acolo-mi e dorul, acolo mă vreu;

Pe-ale tale braţe du-mă, dragul meu!

Unde călătorul, vesel îngânat,

Doarme-n legănarea lungelor caice,

Şi în altă lume tainic deşteptat,

Vede împlinirea viselor ferice?

Acolo-mi e dorul, acolo mă vreu;

Pe-ale tale braţe du-mă, dragul meu!

Auzit-ai, frate, de-un plai îngeresc,

Unde înfloreşte scumpa nălucire?

Unde a iubirei dar dumnezeiesc

Ca cerescul suflet are nemurire?

Acolo-mi e dorul, acolo mă vreu;

Pe-ale tale braţe du-mă, dragul meu!

Dar ce zic? Ah! unde, unde este plai

Mai frumos, mai vesel, mai bun de iubire

Decât ţara noastră, acest dulce rai

Plin de încântare, plin de fericire?

Acolo-mi e dorul, acolo mă vreu;

Lasă-mă aice să mor, dragul meu!

186

PĂSĂRICA MĂREI

De trei zile-acum pe mare,

Navigând fără-ncetare,

Noi pământul n-am zărit!

Vântul suflă şi ne-mpinge;

Orizonul ne încinge

Ca un cerc nemărginit.

În ce parte se răpede,

Ochiul omului nu vede

Decât umede câmpii.

Marea-i lată şi adâncă!

Cine ştie mâine încă

De-om mai fi pintre cei vii?

Ziua trece, ziua scade

Şi pe gânduri omul cade,

Suspinând încetişor.

Noaptea-aduce mii de stele

Omul trist, privind la ele,

Varsă-o lacrimă de dor.

Iar o păsărică vine

Prevestind ţărmuri vecine,

Liman vesel şi deschis.

Pe catarg ea saltă, cântă,

Ne uimeşte, ne încântă

Ş-apoi zboară ca un vis.

Într-un suflet cu simţire

Astfel glasul de iubire

Sună dulce-ncântător,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

Şi din noaptea-ntunecată

Îl trezeşte de-i arată

Mult ferice viitor.

Astfel glasul libertăţei

Va suna-n ziua dreptăţei

Pentru biata ţara mea,

Şi din umbrele durerei

Steaua mândră-a învierei

Răsări-va pentru ea!

188

FLOAREA OCEANULUI

Pe vârful aprig acestor maluri

O floare mică a răsărit,

Şi între ceruri, şi între valuri

E clătinată de vânt cumplit.

Naltă e stânca, marea-i adâncă!

Spumegă valul jos clocotind;

Dar floricica sus, de pe stâncă,

Zâmbeşte vesel, la cer privind.

În zadar vântul vrea să o zboare

Ca s-o arunce cruntului val;

Ea îşi deschide inima-n soare

Şi-nveseleşte aprigul mal.

Astfel, iubită, în a mea viaţă,

Scump suveniru-ţi e neclintit;

Şi-n veci revarsă al lui dulceaţă

În al meu suflet mult fericit!

Fie talazuri în astă lume!

El pe deasupra zboară voios

Şi se îngână cu al tău nume

Ca floarea mică cu-al ei miros.

189

MUNTELE DE FOC

Legendă din Munţii Apenini

Pe cei munţi pustii, sălbatici,

Din Lombardo-Veneţie,

Unde noaptea în orgie

S-adun demonii lunatici,

Hoţi de moarte doisprezece

Stau în rond sub vântul rece

Care şuieră şi trece!

Focul cerului s-aprinde,

Urmărit de groaznic tunet,

Şi al munţilor răsunet

Pintre văi adânci se-ntinde.

Hoţii râd cu voie bună.

Şeful lor, purtând cunună,

Cântă astfel în furtună:

„Varsă-n cupa mea de aur

Acest vin ce desfătează

Şi mă-mbată, mă turbează,

Ca sângele roş pe taur.

Toarnă, drege tot aice,

Şi când eu *destul* voi zice,

Pe-al meu cap trăsnetul pice!

Beţi, voinici, până la moarte!

În ceas vesel de plăcere

Să uităm orice durere,

Orice chin a relei soarte.

Beţi, copii, toţi după mine

Şi-nchinaţi cupele pline

L-a fulgerilor lumine!

Vântul bate, cerul tună,

Munţii urlă, Satan râde,

Iadul vesel se deschide

Şi cu noi cântă-mpreună.

Pe când lumea se-ngrozeşte,

Omul brav benchetuieşte

Ş-al lui suflet se-ntăreşte!

Tremure-se tot în lume

Cât va ferbe sânge-n mine!

Facă-şi cruce şi se-nchine

Cel ce-aude de-al meu nume.

Eu sunt braţul care frânge!

Eu sunt ochiul ce nu plânge

Eu sunt gura ce bea sânge!“

Abie zice, şi deodată

Cade hoţul de pe munte,

Fulgerat, lovit în frunte

De a cerului săgeată!...

De-atunci mii de focurele,

Limbi de pară albăstrele,

Ard pe locurile-acele!

HOŢUL ŞI DOMNIŢA

Frunză verde de alună!

Trece voinicul pe lună

Şi codrul voios răsună.

Trece hoţul haulind,

Pe cărare coborând,

Din frunziş mereu pocnind.

Măi voinice, voinicele,

Ie-ţi tăiuşul de plăsele,

Pune mâna pe oţele,

Că se primblă pe potici

Trei desagi de irmilici

Şi de galbini venetici,

Iar în urmă-le, calare,

Vine-o mândră fată mare,

Gătită pe măritare.

Ea-i mireasa unui crai

Şi se duce cu alai

Peste munte, peste plai,

Dar copila-i amărâtă

C-a să fie despărţită

De Moldova mult iubită.

Şi în gândurile sale

Ea se roagă-amar cu jale

Ca să-i iasă-un zmeu în cale...

192

Vasile Alecsandri

Frunzuliţă de brad mică!

Iese hoţul din potică,

Singur, vesel, fără frică,

Ş-apoi zice: „Cale bună!

Unde mergeţi împreună,

Dragii mei, noaptea pe lună?

Decât la curtea crăiască,

Mai bine-n lunca hoţească,

Lângă-o inimă frăţească.“

Frunză verde stejărel!

Hoţul pleacă sprintenel

Cu domniţa lângă el.

Iarba creşte-n calea lor

Şi domniţa, scump odor,

Vesel calcă pe covor.

193

CE GÂNDEŞTI, O! MARGARITĂ

Ce gândeşti, o! Margarită,

Când de visuri eşti răpită

Într-al nopţei mez senin,

Când din luna zâmbitoare

Vine-o rază călătoare

De se joacă pe-al tău sân?

Nu crezi tu, o! Margarită,

C-acea rază fericită

Este gingaşul meu dor,

Ce-i trimis din depărtare

Să-ţi aducă-o sărutare

De la bietul călător?

Ş-atunci dulce Margarită,

Nu te simţi duios uimită

L-ale razei dismierdări?

Şi cu-o şoaptă de iubire

Nu trimiţi a ta gândire

Să mă caute pe mări?

Mult frumoasă Margarită!

Barca mea e rătăcită

Pe al mărei val turbat.

Glas de moarte-n aer trece,

Şi de-al morţei fior rece

Sufletu-mi e tulburat!

194

Vasile Alecsandri

O! duioasă Margarită,

Dă-mi o lacrimă iubită

Într-acest minut amar,

Dorul meu în cer s-o suie

Şi, ferice, s-o depuie

Pe al Domnului altar!

195

IAHTUL

Fericit e călătorul

Ce, purtat voios pin lume,

Îşi îngână viaţa, dorul,

Cu-al iubitei dulce nume!

Zbori pe luciul viu al mărei,

Barcă mică, sprinteoară;

Mergi în voia întâmplărei,

Ca o lebădă uşoară!

De l-a Patriei verzi maluri

Am plecat în ţări străine,

Şi pe plaiuri, şi pe valuri

Eu duc dorul ei cu mine.

Zbori pe luciul viu al mărei...

Doru-mi plânge! dar îndată

Între cer şi marea lină

O minune se arată

Ce durerea mi-o alină.

Zbori pe luciul viu al mărei...

Cea minune strălucită

Poartă nume de o floare.

Ea-i frumoasa mea iubită,

A mea dulce iubitoare.

Zbori pe luciul viu al mărei...

Ea-i comoara de plăcere,

Ea-i voioasa nălucire,

Ea-i cereasca mângăiere,

Ce încântă-a mea simţire.

Zbori pe luciul viu al mărei...

196

Vasile Alecsandri

Orişiunde eu voi merge,

Vecinic ea mă însoţeşte.

Lacrima din ochi mi-o şterge,

Sufletul mi-l răcoreşte!

Zbori pe luciul viu al mărei,

Barcă mică, sprinteoară;

Mergi în voia întâmplărei,

Ca o lebădă uşoară.

197

O NOAPTE LA ALHAMBRA

În Alhambra14 strălucită,

Mult vestită,

Unde sufletul uimit

Drăgălaş se desfătează

Şi visează

La trecutul fericit;

Pe o noapte-nseninată

Şi-nstelată

Eram singur admirând,

Peste marmurile dalbe,

Raze albe

Din luceferi lunecând.

Dulce-a nopţilor făclie

Argintie

În Alhambra deştepta

Mii de umbre nevăzute

Şi tăcute

Ce pe rând se arăta,

Şi trecând pintre coloane,

Prin saloane,

Venea toate-a să-nchina

La frumoasa lor regină

Ce-n lumină

Tainic, lin se legăna.

Astă fantasmă gingaşă,

Drăgălaşă,

Ca un zâmbet de copil,

Era falnica sultană

Africană,

Fiică a lui Boabdil15,

Linda-Raia pentru care

Mic şi mare

Sufletul său ar fi dat,

Pe când dalba-i tinereţă

Şi frumseţă

Încântau acest palat.

Acum Linda în tăcere,

Cu durere,

Se uita l-a ei surori,

Şi-n a Leilor fântână

A sa mână

Arunca plăpânde flori,

Iară umbrele uşoare,

Zâmbitoare,

Privind floarea ce cădea,

Pe-a fântânei apă lină,

Cristalină,

Se pleca, se oglindea.

Dulce era acea noapte

Fără şoapte

Pe-al Andaluziei plai!

Când deodată-o armonie

Serafie

Răsună viu în sarai.

O duioasă biulbiulină

Din grădină

Începuse a cânta,

Ş-al ei cântic de iubire

Cu uimire

Linda-Raia-l asculta.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

199

Toate umbrele-ncântate,

Adunate

Sub al lunei dulce foc,

De mâni gingaş se luară,

Se-nşirară

Iute, vesel pentru joc,

Şi-n Alhambra nesonoră

Ele-n horă

Începură-a să-nvârti

Cu-o mişcare graţioasă,

Luminoasă.

Care minţile-mi răpi.

Fiecare dintre ele

Blând la stele

Se uita, jucând uşor,

Şi steluţele uimite,

Neclintite,

Vărsau raze-n ochii lor.

Toate-n horă vesel prinse

Şi cuprinse

De-ale danţului beţii,

Răspândeau luciri uşoare,

Zburătoare,

Ce săltau prin galerii;

Şi din horă, din zburare,

Fiecare

Cu-o zâmbire saluta

Pe-a saraiului regină,

Ce-n lumină

Danţul răpide-l purta.

Dar o rază aurită,

Răzleţită

Din a zorilor cununi,

200

Vasile Alecsandri

Străluci ca o săgeată

De odată

Pintre-a nopţei dulci minuni,

Şi ghirlanda de fecioare

Zâmbitoare,

Învârtindu-se voios,

Se-nălţă până la stele,

Şi cu ele

Peri ca un vis frumos!

201

SEGUIDILĂ

Cântic poporal spaniol

De la Siera Nevada

Păn' la Munţii Pirenei,

Nu-i minune ca Grenada,

Nu-i cer dulce ca al ei!

În Grenada strălucită

Nu-i grădină, nu-i sarai

Ca Alhambra înflorită,

Ce se pare-un vis din rai!

În Alhambra mult frumoasă

Nu-i nimic mai răpitor

Ca al Lindei amoroasă

Suvenir încântător!...

Ah! mireasa mea iubită,

Viaţă, rai, ce n-aş da eu

Pentru-o noapte fericită

Să te-adorm pe sânul meu,

Între Siera Nevada

Şi-ntre Munţii Pirenei,

În Alhambra, la Grenada,

Sub seninul dulce-al ei.

202

EL R'BAA16

Cântic arăpesc

Sultanul de Maroc

Are-n împărăţie

O sută şi o mie

De armăsari cu foc,

Dar jur pe Dumnezeu!

Că el cu veselie

Mi-ar da averea-i mie

În schimb pe calul meu.

— *La Allah, illa Allah,*

U Mhamed rasul Allah! 17

Sultanul de Maroc

Are cămili uşoare

Ce duc a lui odoare

La Meca18, sfântul loc,

Dar jur pe Dumnezeu!

Că el orice comoare

Şi partea lui de soare

Mi-ar da pe calul meu.

— La Allah, illa Allah,

U Mhamed rasul Allah!

Sultanul de Maroc

Mai are-o favorită

Frumoasă, înflorită,

Ca visul de noroc,

Dar jur pe Dumnezeu!

Că inima-i răpită

Chiar pe a sa iubită

Mi-ar da pe calul meu.

— La Allah, illa Allah,

U Mhamed rasul Allah!

Din Tunis la Maroc

Nu-s iute rândunele

Aşa de uşurele

Ca murgul meu de foc.

I-a dat chiar Dumnezeu

Picioare de gazele

Şi ochi frumoşi de stele

Să fie-odorul meu!

— La Allah, illa Allah,

U Mhamed rasul Allah!

204

STELELE

Doină

De la mine păn’ la tine

Numai stele şi lumine!

Dar ce sunt acele stele?

Sunt chiar lacrimile mele

Ce din ochii-mi au zburat

Şi pe cer s-au aninat

Cum se-anină despre ziori

Roua limpede pe flori!...

Vărsat-am multe din ele

Pentru soarta ţării mele!

Multe pentru cei ce sunt

Pribegiţi de pe pământ!

Multe lacrimi de jălire...

Iar de dulce fericire

Ah! vărsat-am numai două,

Şi-s luceferi amândouă!

205

N. BĂLCESCU MURIND

De pe plaiu-nstrăinărei,

Unde zac şi simt că mor

De amarul desperărei

Şi de-al ţării mele dor,

Văd o pasere voioasă

Apucând spre răsărit,

Şi o rază luminoasă,

Şi un nour aurit.

„Păsărică zburătoare,

Unde mergi cu dorul meu?“

„Am solie-ncântătoare

De la sfântul Dumnezeu

Să duc glas de armonie

Ţărmurilor româneşti

Şi să scald în veselie

Inimile ce jăleşti!“

„Rază vie, călătoare,

Unde mergi cu dorul meu?“

„Am solie-nvietoare

De la sfântul Dumnezeu

Să depun o sărutare

Pe al ţării tale sân

Şi s-aduc o alinare

Jalnicului tău suspin.“

„Nouraş pătruns de soare,

Unde mergi cu dorul meu?“

„Am solie roditoare

206

Vasile Alecsandri

De la sfântul Dumnezeu

Să mă las în România,

Ca să crească mii de flori

Pe frumoasa ei câmpie

Ce o plângi adeseori!“

„Du-te, rază strălucită,

Du-te, mică păsărea,

Şi pe ţara mea iubită

Mângăieţi-o-n lipsa mea!

Iar tu, nour de rodire,

Fă să crească-n sânul său,

Cu verzi lauri de mărire,

Floarea sufletului meu!“

207

ANUL 1855

Dup-atâţi răi secoli negri de dureri, de vijelie,

Ce-au trecut fără-ncetare peste biata România,

Tu, an nou, ce ne vesteşti?

Vii s-aduci patriei mele, ca o dreaptă răsplătire,

Pace, glorie, putere, libertate, fericire,

Îndurările cereşti?

Din noianul veciniciei eşti tu sol de mângăiere?

Trebuie ca semn de moarte sau ca semn de înviere

Să te blastem, să te-admir?

Eşti amic, sau tu faci parte din cumpliţii ani de rele

Ce-au depus în al lor treacăt peste fruntea ţării mele

O coroană de martir?

Orice-a fi a ta menire, vei găsi poporul tare,

Înfruntând lovirea soartei cu-o puternică răbdare

Şi cu suflet de român.

Căci românul e întocmai precum stâncele măreţe

Care-n valurile mării furtunate şi semeţe

Neclintite-n veci rămân.

Pe aceste mândre ţărmuri sentinelă-naintată

Neamul nostru, fără sprijin, în veghere necurmată

Stă pe loc la postul său.

El de douăzeci de secoli a trecut prin mii de lupte,

Dar acum i-a căzut braţul, i-au căzut armele rupte...

O! puternic Dumnezeu!

Sunt destule-atâte chinuri! Adă ziua mult dorită,

Zi de pace, de tărie şi de glorie iubită

Pentru-acest sărman popor,

Pentru-o naţie creştină care poart-un mare nume

Şi în sufletu-i presimte că-i chemat în astă lume

La un falnic viitor.

Fă ca anul care vine să aducă-un mândru soare,

Să deschidă-o cale nouă de mari fapte roditoare

Pentru neamul românesc,

Căci el are din vechime o menire strălucită!

El a fost şi vrea să fie sentinelă neclintită

Pe pământul strămoşesc!

CÂNTICE ŞI SĂRUTĂRI

POETUL

Ah! câte glasuri de armonie

În al meu suflet cântă duios,

Toate, uimite, se-nchină ţie

Când te-arăţi mie,

Înger frumos!

Albă româncă! tu pentru mine

Eşti adierea lunii lui mai.

Darul iubirei, cerescul bine,

Naşte şi-mi vine

Din al tău grai.

Priveşte-n lume măreţul soare

Cum răspândeşte veseli fiori.

El dă o rază învietoare

De orice floare

Ivită-n ziori.

Priveşte-a nopţei mândră coroană

Cum las-a ninge stele din ea.

De ori[ce] suflet care-n cer zboară

Lin se coboară

Câte o stea.

O, dulce înger de dismierdare!

De-ai vrea, unită cu dorul meu,

Să-mi dai, ferice, o sărutare,

De-orice cântare

Aş cânta eu,

210

Vasile Alecsandri

N-ar fi în ceruri dalbe lumine,

Nici flori pe lume s-ar legăna,

Pre câte versuri de amor pline

Eu pentru tine

Aş suspina!

ROMÂNCA

Când primăvara cu lăcrimioare

În locul iernii vine zâmbind,

Inima, dulce privighitoare

Scăldată-n soare,

Cântă iubind.

Dar când se luptă ţara-n durere,

Tot omul tânăr şi simţitor

Trebuie să-i deie cu-a sa putere

O mângăiere

Ş-un ajutor.

Când ţara geme sub apăsare,

Mai bine-mi place s-aud sunând

Un răcnet aspru de răzbunare

Decât oftare

De amor blând.

June poete! ascunde-ţi dorul,

Căci nu e timpul de dulci plăceri.

Versul iubirei duios străbate.

Focul poetic e răpitor,

Dar nu-s cuvinte mai înfocate

Ca *libertate*

Şi *viitor.*

Decât pe liră să cânţi amorul,

Apără-onorul

Sărmanei ţări!

Cântă-un vers falnic de renviere

Care s-aprindă sufletul meu.

Ridică neamul de la cădere,

Ş-orice-mi vei cere

Va fi al tău!

212

BANUL MĂRĂCINĂ

I

Sus la munte ninge, plouă,

La Craiova pică rouă

Din ai nopţei ochi cereşti

Şi din ochii omeneşti.

Dar ce plâng românii oare?

Sufletul de ce îi doare?

Plâng un mândru frăţior

Deslipit din sânul lor,

Banul tânăr Mărăcină,

Cărui Oltul se închină,

De pe malu-i a plecat

Pe-un fugar nencălecat.

A plecat în lungă cale

Cu ceata slugilor sale

Şi cu cincizeci de voinici,

Adunaţi toţi de pe-aici.

Ei păşesc peste hotare,

Trec prin satele maghiare,

Prin oraşele nemţeşti,

Prin ţări lungi împărăteşti,

Şi, în dragostea moşiei,

Duc Vulturul României

Care-n aur lucitor

E cusut pe steagul lor.

Tot pe-a Dunărei verzi maluri,

Unde umbra-i joacă-n valuri,

Merge mândrul craiovan

Câte zile-s într-un an,

Şi feciorii mi-l urmează,

Şi fugarii lor nechează,

Şi străinii ce-ntâlnesc

Stau în cale de-i privesc.

Pasă ceata călătoare

Când pe noapte, când pe soare.

Lung e drumul, lung şi greu!

Unde merg aşa mereu?

Ei se duc la vitejie,

Căci au tainica solie

De-a sădi în viitor

Libertatea ţării lor!

II

Colo-n ţărmuri depărtate,

În a Franţiei cetate,

Vechiul Luvru e deschis

Poporimei din Paris,

Care-aleargă să privească

Armia cavalerească

Ce din ziori s-a adunat

Lâng-al regelui palat.

Sala tronului e plină

De o magică lumină

Ce se varsă din senin

Pe frumoase flori de crin,

Şi pe dame strălucite,

Tot în aur învălite,

Şi pe nobili mult vestiţi,

Tot cu fer acoperiţi.

Filip regele s-arată

Cu-a sa frunte-ncoronată

Şi le zice: „Nobili fraţi!

Scoateţi spada şi juraţi,

Din a noastră dulce ţară

Duşmanul străin să peară!“

Mii de glasuri strig: „Jurăm

Franţia s-o liberăm!“

Iată că în sala mare

Un străin deodată pare,

Tânăr, mândru, nalt, frumos,

La ochire luminos.

El spre tron măreţ păşeşte,

Lângă rege se opreşte

Şi din gură zice-aşa:

„Să trăieşti, măria-ta!“

Toţi s-apropie în grabă.

„Ce voieşti?“ regele-ntreabă.

„Sunt român de la Carpaţi

Ş-aduc cincizeci de bărbaţi

Ce sunt gata ca şi mine

De-a muri toţi pentru tine,

Apărând cu braţul lor

Franţia ş-al ei onor!

Ţara mea cu blânde şoapte

Mi-a zis tainic într-o noapte:

«Mergi, copile, înarmat,

La Apusul depărtat.

Mergi de varsă al tău sânge

Pentru Franţia ce plânge,

Căci şi ea pe viitor

Mi-a veni în ajutor.»“

215

Uimit regele-atunci zice:

„Bun sosit la noi, voinice!

Spune nouă, cine eşti?

În Carpaţi cum te numeşti?“

„Eu sunt banul Mărăcină,

Cărui Oltul se închină.“

„Ţine spada mea în dar,

Brav marcheze de Ronsar!“

216

LA SEVASTOPOL

În zgomotul de tunuri ce tună nencetat

La Crâm19, pe triste ţărmuri, mă primblu întristat,

Şi-n cale-mi, pretutindeni, calc ţărnă de morminte

Sub care zac perdute grămăzi de oseminte.

Pe cerul alb de toamnă zbor bombele vuind

Şi cad pintre risipuri ca fulgerul trăsnind.

Pământul împregiuru-mi, săpat în lungi tranşele,

E plin de arme rupte, de glonţi şi de ghiulele.

Un şir de mari corăbii stau înecate-n port.

Oraşul Sevastopol, ars, dărâmat şi mort,

Întinde pe o culme ruina sa măreaţă,

Fantasmă învălită c-un giulgi de albă ceaţă!

O! ce spectacol mare de mari deşertăciuni

Cu fală-acoperite de-a gloriei cununi!

Cât sânge, câte chinuri şi câtă grozăvie

Pentr-un monarc despotic şi oarba sa trufie!

Trecut-au pe aice cutremur sfărmător?

Potop trimis din ceruri cu foc pedepsitor?

Nici aprigul cutremur, nici flacăra cerească,

Dar au trecut urgia şi ura omenească!

Şi au lăsat în urmă grămadă la un loc

O lungă risipire cenuşărită-n foc,

Şi multe, fără număr, de tainice mormânturi,

Pe care sfânta cruce se clatină de vânturi!...

Când va sosi, o! Doamne, un timp mai mângăios

În care să pătrundă cuvântul lui Cristos?

Să peară duşmănia din trista omenire,

Să nu mai fie omul unealtă de peire?

Când răsări-va-n ceruri frumoasa, blânda zi

Ce din orbire cruntă pe regi îi va trezi?

Ş-a răspândi în lume simţiri mântuitoare,

Dreptatea, libertatea, frăţia-ntre popoare?...

Perdut în gânduri astfel pe câmp mă rătăcesc

Şi-ntr-o adâncă râpă cu jale mă opresc

Lâng-un mormânt, la umbră, sfărmat de-o bombă groasă,

Ce din văzduh căzuse pe marmura lucioasă.

Se sparse bomba-n două! ş-acuma negru-i sân,

Ca trista cupă-a morţei, de rouă era plin;

Iar din mormântul rece, prin marmura zdrobită,

Crescuse şi-nflorise o mică mărgărită.

O! Taină-a Providenţei!... Unealta de omor

Se schimbă pentru paseri în vas răcoritor!

Din moarte naşte viaţă, din întuneric, soare,

Din ţărna mormântală răsare dulce floare!

O! Doamne! fie, fie ca sângele vărsat

Pe sub aceste ziduri într-un război turbat

Să deie-o roadă bună, un drept de renviere

Pentru-a mea ţară scumpă ce zace în durere!

218

DRAGOŞ

I

Dragoş, mândru ca un soare,

A plecat la vânătoare.

Ghioaga şi săgeata lui

Fac pustiiul codrului!

Cerbul moare, urşii per

Şi vulturii cad din cer...

Iată că-ntr-o dumbrăvioară

El zăreşte-o căprioară,

Fiară blândă de la munte,

Cu steluţă albă-n frunte

Şi cornițe subţirele

Şi copite sprintinele.

Căprioara cum îl simte

Lasă locurile strimte,

Fuge, saltă, zboară, pere,

Ca un vis, ca o părere;

Iară Dragoş înfocat

O goneşte nencetat.

Zi de vară cât de lungă,

Vânătorul o alungă,

Ş-amândoi se perd de vii

În codri merei pustii!

II

Iată, mări, că deodată

O poiană se arată,

Înverzită, înflorită

Şi de lume tăinuită.

Iar pe iarbă-n poieniţă

Cântă-o albă copiliţă,

Cu ochi dulci, dismierdători

Şi cu sânul plin de flori.

Căprioara, cât o vede,

Zboară vesel, se răpede

Şi îi cade la picioare

Pe-un covor de lăcrimioare.

Cât viteazul o zăreşte,

Pe loc stă şi se uimeşte!

Uită blânda căprioară

Şi săgeata ce omoară!

Uită draga vânătoare,

Uită lumea de sub soare!

III

„Copiliţă! zice el

Rezemat de-un stejărel.

Eşti tu zâna ăstui plai,

Sau o floare de la rai?“

„Dragoş, Dragoş frăţioare,

Nu sunt zână, nu sunt floare,

Dar am suflet fecioresc

Şi Moldova mă numesc.

Mult e mult de când te-aştept

Să-mi alin dorul din pept,

Că de Domnul sunt menită

Ca să fiu a ta ursită!“

„O, Moldovo-ncântătoare,

Gingaşă fărmecătoare!

Iată, arcu-mi vitejesc

Lângă tine-l răsădesc,

Ca să deie pân-în ziori

Crengi cu frunze şi cu flori,

Şi cu-acele crengi frumoase

220

Vasile Alecsandri

Să-mpletim cununi voioase,

Una ţie, una mie,

Pentru-a noastră cununie!“

IV

A doua zi ei plecară

Şi prin codri apucară,

Amândoi îmbrăţişaţi,

Cu flori mândre-ncununaţi.

Dealuri multe ei suiră,

Multe dealuri coborâră,

Păn-în valea ce-nverzită,

De-un râu luciu răcorită.

Copiliţa-nveselea

Şi din gură-aşa grăia:

„Dragoş, Dragoş frăţioare,

Lasă ochii tăi să zboare

Peste dealuri şi câmpii

Păscute de erghelii,

Peste văi, peste grădini

Unde zbor mii de albini,

Peste ape curgătoare

Şi dumbrăvi răsunătoare.

Cât pământ tu vei videa,

E cuprins de zestrea mea!

Ş-acea dalbă de moşie

Toată-n veci a ta să fie,

Ca să fie-n veci scăpată

De o fiară-nfricoşată,

De un zimbru fioros

Care-o calcă-n sus şi-n jos.“

V

Bine vorba nu sfârşea,

Din râu iată că ieşea

Zimbrul aprig ca un zmeu,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

Cu lungi coame ca de leu,

Şi cu coarne oţelite,

Şi cu aripi la copite.

Fiara cruntă şi turbată

Pleca fruntea lui cea lată

Şi sărind, mugind, da zor

Peste mândrul vânător.

Iară Dragoş s-aţinea,

Şi, cel zimbru cum venea,

Ghioaga-n frunte-i arunca,

Fruntea-n două-i despica!

Apoi capul îi tăia,

Într-o lance îl punea

Şi pleca în veselie

Pe frumoasa lui moşie,

De păgâni să o ferească

Şi ca domn să o domnească!

222

1 MAI

Acea zi mult frumoasă, cea zi de neuitare,

Când pentru-ntâia oară amorul înfocat

Ne-a strâns la sânu-i dulce cu-o dulce-mbrăţişare

Şi a depus pe frunte-ţi întâiul sărutat!

Acea zi mult iubită, când tu, prin o minune,

Mi-ai dat reînviere l-al dragostei altar,

Din suvenirul nostru în veci nu va apune,

Căci ea a fost hotarul trecutului amar!

Ea se împodobise cu-al primăverii soare

Şi se-ngâna voioasă cu frumuseţa ta,

Dar tu-mi păreai mai dulce şi mai încântătoare

Decât chiar primăvara care ne încânta.

O! cât erai atunce de albă şi frumoasă,

Când dorul tău, în ceruri zburând cu-al meu suspin.

A izvorât în ochii-ţi o rouă luminoasă

Şi te-a plecat pe sânu-mi ca floarea unui crin!

O singură minută a mea ş-a ta fiinţă

S-au întrunit în raiul ferbintei sărutări,

Dar din acea minută cereasca Provedinţă

Ar face-o vecinicie de scumpe desfătări!

Atât era de mare a noastră fericire,

Că dacă moartea crudă, văzând cât ne iubim,

Voia atunci să curme a noastră vieţuire,

Am fi murit ferice, făr-a şti că murim!

223

ADIO

Adio! ah, niciodată

N-am crezut că pe pământ

A mea inimă-ntristată

Va rosti acest cuvânt;

Dar tu însăţi, tu, pe care

Te-aveam tainic Dumnezeu,

Ai voit fără-ndurare

Să jertfesc amorul meu!

Martur am în vecinicie

Dumnezeul tău slăvit,

Cu ce sfântă poezie,

Cât de mult eu te-am iubit!

Câte lacrimi de durere

Pentru tine am vărsat!

Şi, lipsit de mângâiere,

Câte lacrimi ţi-am iertat!

Ani întregi am fost departe

De a ţării dulce sân,

Numai ca să ai tu parte

De un trai plăcut şi lin.

Ani întregi, ascuns în mine,

Plâns-a gingaşul meu dor,

Făr-a cere de la tine

Nicio jertfă de amor.

N-am dorit eu alta-n lume

Decât, până ce-oi muri,

Să mă-nchin la al tău nume,

Să mă laşi a te iubi.

Vasile Alecsandri

Ah! din raiul nălucirei

Pentru ce m-ai deşteptat?

Din locaşul fericirei

Pentru ce m-ai depărtat?

Adio! rămâi ferice!

Şterge din inima ta

Pe cel ce adio-ţi zice,

Deşi-n veci nu te-a uita!

Te-am iubit cu dor ferbinte,

Ş-astfel te iubesc, că vreu

Să văd stins din a ta minte

Întreg suvenirul meu!

225

CÂNTICE DE LUME

I

Inima-mi e amărâtă,

Zarea vieţii înnegrită!

De-oi trăi, n-am ce dori,

N-am ce jăli de-oi muri!

Inimă, fii răbdătoare

Ca pământul sub picioare,

Păn’ ce-i zace cu-al tău dor

În mormânt nesimţitor.

Ce-ţi slujeşte de a plânge,

De-a vărsa lacrimi de sânge

Într-a lumei val cernit?...

Valul trece neoprit!

Taci, cumplita mea durere,

Şi tot creşte în tăcere,

Păn’ ce tu la Dumnezeu

Duce-vei sufletul meu!

II

Avut-am odată-n lume

Dor de fală şi de nume,

Dar acum videa-l-aş mort

Chiar şi numele ce port!

Avut-am odinioară

Mamă dulce, dulce ţară;

Dar acum sunt rătăcit

În pustiu nemărginit!

Avut-am în fericire

Un vis dulce de iubire...

Unde-i, Doamne, visul meu?

Unde-i raiul, unde-s eu?

Amar mie! amar mie!

Din cereasca-mpărăţie

Ce lung fulger m-a pătruns!

Ce-am fost eu şi ce-am agiuns!

III

Ah! durere, în ce parte

De tine să fug departe?

Urmă-n lume să nu las,

Nici s-aud a lumei glas!

Cum să scap de rău, de bine?

Încotro să fug de mine,

Pre pământ să nu mai ştiu

De sunt mort sau de sunt viu?

Daţi-mi, daţi-mi aripioare,

Să zbor iute pe sub soare.

Daţi-mi aripi de pe dor,

Pe sub noapte iar să zbor.

Duce-m-aş şi m-aş tot duce.

Dor să nu mă mai apuce!

Cine-n cale m-a videa

Să plângă de jalea mea!

227

VISUL LUI PETRU RAREŞ

Legendă

I

Jos în vale, pe Bârlad,

Lâng-a Docolinei vad,

Nimerit-au, poposit-au

Şi de noapte tăbărât-au

Zece care mocăneşti,

Cu boi albi fălcieneşti.

De tot carul şese boi,

Înjugaţi doi câte doi;

Boi cu coarne ascuţite

Şi copite potcovite,

Boi de frunte şi mânaţi

De flăcăi toţi înarmaţi

Iar în care ce avut,

Ce merinde-s de vândut?

Peşti de apă curgătoare

Şi de apă stătătoare,

Cu năvodul pescuiţi

Şi cu undiţa undiţi.

Dar merindele-s a cui?

A lui Petrea Majălui,

Care-i om de omenie

Ş-ar fi bun chiar de domnie,

Dac-ar pune Dumnezeu

Tot omul la locul său!

Iată-l colo jos lungit,

Într-o burcă învălit,

Lângă focul de nuiele,

Unde ard, jupiţi de pele,

Patru miei de la Ispas

Pentru prânzul de popas.

Focul pâlpâie mereu,

Roş ca limba unui zmeu;

Şi pe culmea luminată

Şi pin tabăra-aşezată

Se văd boii la un loc,

Ţintind ochii lor spre foc.

Ard nuielele trăsnind,

Creşte para scânteind.

Împregiuru-i, ca o roată,

Şede argăţimea toată.

Numai Petrea nu-i în rând;

El deoparte stă pe gând.

Unul zice: „Măi voinici!

Auzit-aţi voi pe-aici

De biet domnul Ştefăniţă20,

Ce-a fost om de mare viţă,

C-a murit cu zile-n sân

În cetate, la Hotin?“

Toţi fac cruce-ncremenind!

Un bătrân zice, zâmbind:

„A murit? Domnul să-l ierte!

De-acum să vedeţi voi certe,

Lupte, vrajbe-ntre boieri

Pentru scaun şi averi!“

Atunci Petre ia cuvânt:

„Aşa-i rândul pre pământ!

Cine-i slab vrea a fi tare,

Cine-i mic vrea a fi mare,

Căci domnia-i dulce pom,

Care farmecă pe om!“

„Fie bine, fie rău,

Da-ne-ar sfântul Dumnezeu

Un alt Ştefan la domnie,

Să ieşim la vitejie!“

Astfel toţi răspund cu dor,

Şi adorm în somn uşor.

II

Focul tabării s-a stins,

Neagra umbră s-a întins.

Totul zace-n neclintire,

În adâncă amorţire;

Numai stelele sclipesc

Şi pe cer călătoresc.

Miezul nopţii s-a ivit

Şi prin lume-a răspândit

Ceata visurilor dalbe,

Visuri negre, visuri albe,

Ce îngână până-n ziori

Pe sărmanii muritori.

Iar un vis prevestitor,

Abătându-se din zbor,

Se opreşte lângă Majă,

De-l încântă cu-a lui vrajă,

Arătându-i viu pin somn

Străluciri, măriri de domn.

Când năluca mamei lui

Pe malul Ialpăului

Se arată lin şi-i zice:

„O! de sânul meu ferice,

C-a purtat şi a născut

Domn viteaz şi priceput! “

Când un vultur aurit

Sus, pe cerul înnegrit,

Lucind falnic ca un soare,

Zicea: „Petre, frăţioare,

Cât de nalt e zborul meu,

Mult mai nalt va fi al tău!“

Când un lanţ întins de munţi

Cu-ai lor codri deşi, cărunţi,

Se-nchinau voios în cale;

Şi din munte şi din vale

Zvon de glasuri cuvânta:

„Să trăieşti, măria-ta!“

Petre Majă,-adimenit,

Din somn dulce s-a trezit.

O! minune! ce să vază

În a zilei albă rază?

Vede-acum cu ochi deschişi

Ce-a văzut cu ochi închişi.

Pe cel câmp lung, înverzit,

Vine visul împlinit!

Pe colnice, pe-a lor coaste

Se coboară-o mândră oaste,

Cu trei steaguri de oşteni

Şi trei cete de curteni.

Mândri-s bravii călăreţi

Pe-armăsarii şoimuleţi!

Strălucind la foc de soare,

Ca-ntr-o zi de sărbătoare,

Ei în tabără s-opresc

Şi lui Petru-aşa grăiesc:

„Petre Majă,-ntru mulţi ani!

Noi, curteni şi căpitani,

Fost-am fost trimişi cu bine

Din Suceava cătră tine

Ca să-ţi zicem ţie-aşa:

Să trăieşti, măria-ta!

De când vodă la Hotin

A murit cu zile-n sân,

Ţara este-n văduvie.

Ea se-nchină, se dă ţie,

Ca să-i fii tu mire blând,

Domn viteaz, dup-a ei gând.

Iată deci că ne-nchinăm

Şi-n glas mare îţi urăm:

Să trăiască-a ta mărire

Ani mulţi, plini de strălucire

Pentru-a ţării bun noroc,

Pentru-a duşmanilor foc!“

Petre zice: „Buni sosiţi!

Pace vouă, soli iubiţi!

Iară voi ce-aţi slujit mie,

Feţii mei din argăţie,

Luaţi tot ce este-al meu...

Aşa-i dreptul, aşa vreu!“

Apoi mândru-nveşmântat,

Pe-un cal şarg încălecat,

Pleacă vesel la domnie...

Fericită calea-i fie,

Căci pe dânsul Dumnezeu

L-a pus drept la locul său!

232

EMMI

Când glasul Providenţii te-a rechemat în ceruri

Ca să măreşti podoaba cereştilor misteruri,

O! fiică a Moldovei! o! suflet îngeresc!

O! floare trecătoare pe plaiul pământesc!

În ora de pe urmă a vieţuirei tale,

În mijlocul acelor ce te plângeau cu jale,

Tu, blândă, radioasă, cu zâmbetul senin,

Primblând asupra lumei un ochi frumos şi lin,

Ai zis: „Eu plec, adio, pe calea veciniciei,

Dar vreu a fi cântată în limba armoniei.“

Ş-atunci, pe pragul morţii, la mine ai gândit,

La mine, ce duc jale acelor ce-au murit!...

O! dar, voi spune lumei cât fost-ai de frumoasă,

Iubită, iubitoare, şi dulce, şi duioasă!

Ce inimă-ngerească bătea în sânul tău!

Cum alinai c-un zâmbet amarul cel mai greu!

Cum dulcea ta privire era încântătoare,

Ca-n viforile iernii o zi de dulce soare,

Şi lumea va-nţelege că tu spre cerul sfânt

De mult erai menită să zbori de pe pământ!

O! soartă, lege crudă! o! taină-ngrozitoare!

De ce lumina pere? de ce copilul moare?

De ce în omenire aşa multe jăliri,

Ş-aşa de trecătoare, de scurte fericiri?

De ce să cadă crinul în zarea dimineţii?

De ce să moară Emmi în floarea tinereţii?

Lipsea Dumnezeu oare de îngeri lucitori?

Lipsea cerul de raze, de stele şi de flori?

Nu! însă tu, alb înger, aveai nalta menire

S-arăţi că trista moarte e pas la nemurire,

Că-n ora de pe urmă un suflet înzeit

Priveşte fără spaimă l-al vieţii asfinţit

Şi că o frunte albă păstrează, ca în viaţă,

Frumseţa-i răpitoare chiar sub a morţii gheaţă...

O! fiică a Moldovei! trecut-ai ca un vis,

Şi raiul nemurirei în sânu-i te-a închis;

Dar câte flori frumoase răsar pe-a noastră cale

Ne amintesc de tine şi ne cuprind de jale!

Şi câte păsărele cu dulce glasul lor

Şoptesc de blânda Emmi şi ne pătrund de dor!

234

MOLDOVA ÎN 1857

Scumpă Moldovă! ţară de jale!

Ah! în ce stare tu ai ajuns!

Lasă-mă-a plânge ranele tale,

Căci păn-în suflet mă simt pătruns!

Tu, ce eşti bună, dulce, iubită,

Tu, ce eşti fiica lui Dumnezeu,

Cum te loveşte soarta cumplită

Cum te îneacă amarul greu!

Lupii, şi corbii, şi vulpi străine

Fac a lor hrană din corpul tău,

Şi tu, Moldovă, plăteşti cu bine

La toţi aceia care-ţi fac rău!

O! cât de crunte ş-otrăvitoare

Sunt pentru tine a lor muşcări,

Când ei cu buze sfăşiitoare

Răspund l-a tale dulci sărutări!

Dar mult mai aprig trebuie să fie

Chinul ce suferi, amarul chin,

Când vezi chiar fiii-ţi cu duşmănie;

Rupându-ţi sânul de amor plin!

Mamă duioasă, tristă,-n cădere,

Cu agonie mânele-ţi frângi,

Şi nu-ţi rămâne nicio putere,

Nici glas, la lume ca să te plângi!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

235

Când ridici fruntea, jos în ţărână

O-mpinge,-o calcă duşman picior!

Când ridici glasul, o cruntă mână

Îi curmă-ndată gemetu-n zbor!

Dar cât va bate inima-n mine,

Eu în veghere la luptă-oi sta,

Şi, cu tărie, eu pentru tine

În faţa lumei voi protesta!

Pentru corona-ţi de suverană,

Pentru-al tău nume şi al tău drept

Eu înfrunta-voi hidra duşmană

Ş-un scut ţi-oi face din al meu pept.

Voi zice ţie: „Mamă-ntristată!

Prinde la suflet învietor,

Căci tu scăpa-vei de munci odată

Şi-i avea parte de viitor!

Las’ să te prade hoţii în taină.

Să urle lupii în urma ta.

Lasă-i să rupă mândra ta haină...

Haină mai mândră tu vei purta!

În zadar răii vreu în orbire

Cereasca lege a-mprotivi.

Cerul voieşte a ta mărire,

Şi tu, Moldovă, mare vei fi!

În zadar cearcă ei să ridice

Un zid pe Milcov, despărţitor.

Cădea-va zidul, şi tu, ferice,

Vei fi unită cu a ta sor'.

Căci tot se află în România

Inimi aprinse de-un sacru dor,

Ce vreu românul ca să renvie

Mare, puternic, ca dorul lor!

E scrisă-n ceruri sfânta *Unire!*

E scrisă-n inimi cu foc ceresc!

O! România! l - a ta mărire

Lucrează braţul dumnezeiesc!“

Voi zice, zice până la moarte

Celor ce-s duşmani neîmpăcaţi:

„O! voi, unelte de rele soarte

Pentru românii ce vă sunt fraţi!

Voi, care însuţi cu-a voastre mâne

Mormântul ţării l-aţi pregătit,

Ş-aţi muşcat mâna ce vă dă pâne,

Şi-aţi rănit sânul ce v-a iubit!

Voi, care ţării plătiţi cu ură

Când ea vă cheamă dragii săi fii,

Uitând Dreptate, Lege, Natură,

Uitând că însuţi aveţi copii,

Blăstemul ţării tunând să cadă

Pe capul vostru nelegiuit!

Blăstem şi ură!... Lumea să vadă

Cât rău în lume aţi făptuit!

Fie-vă viaţa neagra, amară!

Copii să n-aveţi de sărutat!

Să n-aveţi nume, să n-aveţi ţară,

Aici să n-aveţi loc de-ngropat!

Şi când pe calea de vecinicie

Veţi pleca sarbezi, tremurători,

Pe fruntea voastră moartea să scrie:

Duşmani ai ţării! Cruzi vânzători!“

237

NOAPTEA SFÂNTULUI ANDRII

Zgomot trist în câmp răsună!

Vin strigoii, se adună,

Părăsind a lor secrii.

Voi, creştinelor popoare,

Faceţi cruci mântuitoare,

Căci e noaptea-ngrozitoare,

Noaptea Sfântului Andrii!

Vântul suflă cu turbare!

A picat stejarul mare,

Cerul s-a întunecat!

Luna saltă-ngălbinită,

Pintre nouri rătăcită,

Ca o luntre părăsită

Pe un ocean turbat.

Bufnele posomorâte,

În a lor cuiburi trezite,

Ţipă cu glas amorţit.

Lupii urlă împreună,

Cu ochi roşi ţintiţi la lună,

Câmpul geme, codrul sună,

Satan pe deal s-a ivit!

Iată-l! iată, Satan vine,

Răzbătând prin verzi lumine,

Pe-un fulger scânteitor.

Umbre, stafii despletite,

Cucuveici, iele zburlite

Şi Rusaliile pocite

Îl urmează ca un nor!

Sus, pe turnul fără cruce,

Duhul-rău zbierând se duce,

Şi tot turnul s-a clintit!

Miezul nopţii-n aer trece

Şi, lovind arama rece,

Ore negre douăsprezece

Bate-n clopotul dogit.

Strigoimea se-ndeseşte,

Horă mare învârteşte

Lângă turnul creştinesc.

Iar pe lângă alba lună

Nouri vineţi se adună,

Se-mpletesc într-o cunună

Şi-mpregiuru-i se-nvârtesc.

Voi, cu suflete curate,

Cu credinţi nestrămutate,

Oameni buni, femei, copii!

Voi, creştinelor popoare,

Faceţi cruci mântuitoare,

Căci e noaptea-ngrozitoare,

Noaptea Sfântului Andrii!

Acum iată, pe mormânturi,

Clătinaţi, bătuţi de vânturi,

Toţi strigoii s-au lăsat.

Aşezaţi într-un rond mare,

Adânciţi în întristare,

Pe secriu-şi fiecare

Oasele-şi a rezemat.

Unul zice: „Eu în viaţă

Cu o mână îndrăzneaţă

Multe drepturi am răpit!

Răpit-am pânea de hrană

Unei gingaşe orfană

Ce, perdută şi sărmană,

În mizerie-a perit!“

Altul zice: „Eu în lume

Am avut putere, nume,

Căci am fost stăpânitor!

Dar în oarba-mi lăcomie,

Pentru-o seacă avuţie,

Am împins în grea urgie

Pe sărmanul meu popor!“

Altul zice: „Eu în ţară

Fost-am o cumplită fiară,

Plină de amar venin!

Împrotiva ţării mele

Făptuit-am multe rele,

Ş-am legat-o-n lanţuri grele

Ş-am vândut-o la străin!“

„Foc şi ură-n vecinicie

Pe voi cadă, pe voi fie!“

Strigă-atunci un glas ceresc.

Şi pe loc cad în morminte

Păcătoasele-oseminte.

Iar pe zidurile sfinte

Trece-un foc dumnezeiesc!

DORUL DE MARE

Pe senin călătoreşte

Un nor tainic, plutitor,

Al meu suflet ce jăleşte

După el se-nalţă-n zbor!

Norul trece şi dispare

În afundul cerului.

Ah! de merge el spre mare,

Duce-m-aş pe-aripa lui!

Duce-m-aş la cele maluri

Ce oglindă fruntea lor

În poeticele valuri

A frumosului Bosfor.

Şi de-acolo-n depărtare,

Pe un vânt primăvărel,

Să ating cu-o sărutare

Mările din Arhipel.

Duce-m-aş încă-nainte

Pe cel plai încântător,

Unde soarele-i ferbinte

Ca ferbintele amor.

La Veneţia mult iubită

Rai ferice, neuitat,

Unde gondola cernită

Te adoarme legănat.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

241

La Palerma-ncoronată

Sub cer dulce, fără nori,

Cu ghirlanda parfumată

De-a naramzei albe flori.

La Neapoli ce scaldă,

Răspândind învăpăieri,

Sânul ei în marea caldă

Ş-a ei suflet în plăceri.

Duce-m-aş fără-ncetare,

Ca vulturul să pătrund

Peste-a ochilor hotare

Orizonul fără fund.

Să văd stingerea de soare

În adâncul ocean

Ş-a lui coamă arzătoare

Răsărind ca un volcan.

Să văd stelele voioase

Înflorind cerul senin

Şi cu raze argintoase

Dismierdând a mărei sân.

Să văd luna răsărită

În a nopţii aer cald,

Ca o floare aurită

Într-o cupă de smarald,

Şi s-aud blândele şoapte

Ce zbor tainic în eter,

Izvorâte-n miez de noapte

De pe valuri şi din cer.

242

SURORII MELE

În ce loc, unde se duc

Florile ce se usuc?

Unde zbor, în care rai,

Flutureii de pe plai?

În ce lume, unde merg

Lacrimile ce se şterg,

Visurile îngereşti,

Dorurile sufleteşti?

În acel loc fericit,

Plin de tot ce-i mai iubit.

Dusu-te-ai, o! blândă stea,

Dulce sorioara mea!

Ş-ai luat în zborul tău

Dorul sufletului meu!

243

STEAUA ŢĂRII

Cunoşteam odată

Un om rătăcit,

Cu mintea furată

De-un gând strălucit.

El se-namorase de-o stea zâmbitoare

Şi-i închina astfel vorbe rugătoare:

„Dalbă stelişoară

A lui Dumnezeu!

Dulce sorioară

Sufletului meu!

Crezi că vecinicia fără de simţire

Plăteşte-un ferbinte minut de iubire?

Crezi tu că departe

De acest pământ

Ai avea tu parte

De-un amor mai sfânt,

Mai mare, mai gingaş, mai vrednic de tine

Decât adorarea ce-ai născut în mine?

O! floare cerească!

Dacă s-ar putea

Ochii-ţi să privească

În inima mea,

Ar afla atâte simţiri iubitoare

Ce cresc l-al tău nume ca florile-n soare,

Cât vreo lume altă

Nici ai mai dori,

Ci din bolta naltă

Mi te-ai coborî,

Ca s-auzi concertul de armonii line

Ce-mi răsună-n suflet şi şoptesc de tine!“

Apoi sta-n uimire

La ceruri privind;

Plângea cu mâhnire,

Suspina zâmbind,

Şi când, despre ziuă, fugea blânda noapte,

Îi părea c-aude în cer aste şoapte:

„Eu a ţării mele

Sunt lucinda stea!

De poţi, între ele,

Vină de mă ia.

Fă-te geniu falnic, fă-te şoim de munte

Ca s-ajungi la mine şi l-a ţării frunte!“

245

HORA UNIREI

1857

Hai să dăm mână cu mână

Cei cu inimă română,

Să-nvârtim hora frăţiei

Pe pământul României!

Iarba rea din holde pieară!

Pieară duşmănia-n ţară!

Între noi să nu mai fie

Decât flori şi omenie!

Măi muntene, măi vecine,

Vină să te prinzi cu mine

Şi la viaţă cu unire,

Şi la moarte cu-nfrăţire!

Unde-i unul, nu-i putere

La nevoi şi la durere.

Unde-s doi, puterea creşte

Şi duşmanul nu sporeşte!

Amândoi suntem de-o mamă,

De-o făptură şi de-o samă,

Ca doi brazi într-o tulpină,

Ca doi ochi într-o lumină.

Amândoi avem un nume,

Amândoi o soartă-n lume.

Eu ţi-s frate, tu mi-eşti frate,

În noi doi un suflet bate!

246

Vasile Alecsandri

Vin’ la Milcov cu grăbire

Să-l secăm dintr-o sorbire,

Ca să treacă drumul mare

Peste-a noastre vechi hotare,

Şi să vadă sfântul soare

Într-o zi de sărbătoare

Hora noastră cea frăţească

Pe câmpia românească!

247

PRESIMŢIRE

— Spune-mi, inimă ferice,

Pentru ce tresari cu fală?

Pentru ce răsuni aice

De-o cântare triumfală?

Trista lume-acum îţi pare

Luminoasă şi-nflorită.

Presimţi tu vreo soartă mare

Pentru ţara mea iubită? —

— Dar! o scumpă prevestire

Vine-n taină de-mi şopteşte

C-a românilor mărire

Azi în lume se urzeşte.

A Italiei libertate

Va-nsufla o nouă viaţă

Legioanelor uitate

De la Dunărea măreaţă,

Şi-n curând ginta latină

Răsări-va ca un soare,

Coperind cu-a sa lumină

Celelalte mari popoare!

PE ALBUMUL D-REI IDA VEGEZZI

RUSCALLA

Ades în codri noaptea, la stele,

Mici păsărele duios suspină.

Dumnezeu ştie ce cântă ele.

Căci, în unire, lui se închină.

Una pe alta nu se zăreşte,

Dar al lor cântic în cer răsună.

Noaptea adâncă le despărţeşte,

Dar a lor doruri le împreună.

Astfel sunt inimi ce, fără ştire,

Sunt între ele tainic legate

Şi prin a ţării sfântă iubire,

Şi prin iubirea de libertate!

249

PILOTUL

Contelui Cavur

Pe o noapte-ntunecoasă,

Pe o mare furtunoasă,

Trece-un vas necunoscut.

Care geniu îl conduce

Pintr-a mărilor năluce

Către malul nevăzut?

Valul vine cu urgie

Din întinderea pustie

Ca un duşman tăinuit.

El s-aruncă să înece

Vasul gingaş care trece

C-un lung gemet obosit!

Nu e stea, nu e nici lună!

Vântul suflă, cerul tună,

Apa saltă clocotind,

Şi în neagra depărtare

De lumină nicio zare

Nu se vede strălucind!

Călătorii, visând moarte,

Sub asprimea relei soarte

Au plecat frunţile lor.

Înlăuntru toţi grămadă

Ei s-aşteaptă a fi pradă

Unui val omorâtor,

Căci sub crâncena rafală

Munţi de spumă dau năvală

Peste podul răsturnat,

Şi-n a mărei crunte larguri

Arunc pânze şi catarguri,

Tot ce vântul a dărmat!

Un om singur se zăreşte

Şi la moarte nu gândeşte

În acel minut cumplit**.**

Lupta vasului e mare**,**

Iar pilotu-n nepăsare

Stă la cârmă neclintit,

Şi-n furtuna-ngrozitoare,

Mâna lui mântuitoare

Poartă cârma până-n zori,

Când limanul vesel pare,

Îmbătând de fermecare

Pe sărmanii călători.

Iată vasul în ferire!

Călătorii cu grăbire

Sar pe malul înverzit.

Viaţa lor este scăpată;

Ei se duc!... dar cine cată

La pilotul ostenit?

LA PALESTRO

Pe deal, la Palestro, vitejii zuavi,

Bersalierii sprinteni, vânătorii bravi,

În oastea germană s-aruncă-mpreună,

Şi cu al lor sânge sting focul ce tună.

Dar cine-i mai aprig, mai brav luptător?

E regele însuşi, eroul Victor!

Cu calul său falnic, cu lunga sa pală

De trei ori în duşmani dă singur năvală!

Calu-i ud de sânge până la genunchi,

Pala-i roş văpsită până la mănunchi!

*****

Devale-n capela Madonei slăvite,

O mamă duioasă, cu haine cernite,

Se-nchină şi-nvaţă copilul ei blând

În zgomotul luptei să zică rugând:

„O! *Santa Madona!* 21 tu l-al cărei nume

Dulcea mângăiere se coboară-n lume!

Aduc la picioare-ţi cu-adâncă uimire

Inima-mi curată, plină de iubire,

Ca o floare vie, ca o floare nouă,

Care îţi închină şi parfum, şi rouă.

Ascultă-o! Madonă, ruga mea duioasă

Pentru a mea ţară atât de frumoasă!

Pentru omenirea ce plânge-n durere

Şi pentru-a Veneţii liberă-nviere.

Dă patriei mele glorie, mărire,

Pe duşmanii noştri scoate-i din orbire,

Şi mie-mi dă braţe ca să pot combate

Cu cei mari d-a valma pentru libertate!“

*

Pe câmpul de moarte, pe câmp de onor

Regele înalţă steag învingător.

Zuavii-mpregiuru-i cu glas triumfal

Pe rege-l proclamă a lor *Caporal!*

Şi copilul strigă cu suflet de om:

„Să trăieşti, o! Victor, *Rege-galantom!“*

LA MAGENTA

E noapte! Magenta în umbră dispare
Cu ranele sale, cu zgomotu-i mare
De tunuri, de oaste, de cai zburdători
Ce-n tropot pe strade trec nechezitori.
Pe-o piaţă întinsă, sub vălul de noapte,
Mii gemete surde, mii jalnice şoapte
Se-nalţă din pepturi de oameni răniţi,
Ce zac pe-ntuneric, perduţi, grămădiţi.
Unii tineri încă, mor cu jale-amară,
Chemându-şi părinţii, plângând după ţară.
Alţii, în tăcere, cuprinşi de fiori,
Aşteaptă căldura luminei din zori.
Şi însă!... deasupra durerilor grele
Străluce-o frumoasă ninsoare de stele,
Ş-o pasere dulce se-ngână duios
Cu al agoniei suspin dureros!
Viaţă pentru viaţă! când eşti în junie,
Demn e la războaie s-arăţi vitejie!

Moarte pentru moarte! plăcut e să mori

În dalba cântare de privighitori

Şi pe câmpul luptei să ai de făclie

O lampă cerească, o stea argintie!

254

GONDOLA TRECE

Gondola trece, şi-n urmă-i lasă

Un vers de jale ce mă apasă:

„Cine-n gondolă pe-o noapte lină,

Atunci când luna, ieşind din valuri,

Revarsă tainic a sa lumină

Peste palaturi, pintre canaluri;

Cine-n gondolă culcat se duce,

Atunci când suflă vântul de noapte

Şi de la Lido pe-aripi aduce

Suspinuri blânde, duioase şoapte;

Cine-n gondolă plutind în pace

Pe-ale lagunei lucioase spume

N-a simţit viaţa-i că se preface

Şi că renvie în altă lume?

Dar, o! durere! cea gondolină

Pe val de lacrimi astăzi pluteşte!

Lacrimi vărsate de o regină

Care sub lanţuri se chinuieşte!“

Glasul se stinge, gondola trece

Şi lasă-n peptu-mi un fior rece!

255

CORONA VIEŢEI

dedicată damelor italiene

I

SERENADA

La poetica Florenţa viaţa curge-n înflorire,

Şi-n plăcere, şi-n amoruri, şi-n cântări de fericire.

Nopţile-s fărmecătoare, căci în rediuri şi grădini.

Pintre razele de stele zboară roiuri de lumini.

Mii de şoapte amoroase, de-armonii şi de misteruri

Cu-ale florilor parfume se înalţă cătră ceruri,

Cât pe maluri, lângă Arno, rătăcitul călător

Se socoate sub prestigiul unui vis amăgitor.

Într-o noapte de acele care sunt cumpănitoare

Cu a zilei albăstrime, cu a soarelui splendoare,

Sub balconul din grădina unui vechi şi nalt palat

Şoptea astfel un glas tânăr de-o ghitară-mpreunat:

„Barca se-ncrede în sânul mărei,

Luna-ntr-al nopţei car zburător,

Inima-n glasul blând a sperărei,

Geniul falnic în viitor.

Pe calea vieţii de rătăcire

Omul se-ncrede în Dumnezeu,

Iar al meu suflet cu fericire

Se-ncrede-n tine, îngerul meu!

Toată fiinţa cea simţitoare

Cată un reazem mângăitor:

Floarea, un zâmbet de dulce soare,

Sufletul gingaş, un frăţior.

Ah! mult frumoasă, albă fiinţă,

Vesel luceafăr dumnezeiesc!

Pune-ţi în mine a ta credinţă,

Că tu ştii numai cât te iubesc!

Vin’ să culegem sub alba lună

Floarea iubirei născută-n rai,

Precum albina voios adună

Mierea plăcută pe flori din mai!

Zilele noastre zbor cu grăbire,

Urmând a soartei tainice legi,

Iar o zi scumpă, zi de iubire,

Este corona vieţii întregi!“

Precum seara-ntr-o pădure două june păsărele

Cântă una după alta şi se-ngână între ele,

În curând o umbră lină pe balcon se arăta,

Un glas de armonie, răspunzând, astfel cânta:

„Toată fiinţa cea simţitoare

Cată un reazem mângăitor:

Italia tristă şi plângătoare

Cată un geniu liberator.

O! tu, ce-n umbră priveşti la mine

Ca la luceafăr dumnezeiesc!

De vrei, ferice, să cred în tine,

De vrei cu fală să te iubesc,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

257

Mergi de te-narmă, mergi de combate,

Lângă francezul învingător,

Pentru mărire şi libertate

Sub steagul falnic al lui Victor.

Zilele noastre zbor cu grăbire,

Urmând a soartei tainice legi;

Gloria ţării ş-a sa mărire,

Iată corona vieţii întregi!“

II

SOLFERINO

Măreţ e bradul munţilor

Ce-n codri înverzeşte,

Şi pe noianul mărilor

Ca urieş pluteşte!

Mult falnic este vulturul

Cu aripi izbitoare,

Ce vântul, norii spintecă

Şi zboară către soare!

L-a lor mişcare răpide

Tot omul, în uimire,

Simţeşte-n a lui inimă

O tainică pornire.

Dar ca s-aprindă sufletul

Nimic nu e pe lume

Ca numele de *Patrie*

Ş-a *Libertăţei* nume!

Nimic nu-nsuflă omului

O mai sublimă fală

Ca mersul mândru-a cetelor

La lupta triumfală!

Nimic sub bolta cerului

Mai nobil la privire

Ca floarea tinerimilor

Pornită la oştire!

Pe fruntea sa energică

Un tainic foc străluce,

Ş-a ei păşire-i sprintenă

Ca gândul care-o duce.

Astfel la glasul gloriei,

Un bersalier de munte

Mergea pentru Italia

Să moară chiar în frunte,

Şi-n mijlocul războaielor

Striga, luptând ca fiară:

„Corona vieţii, fraţilor,

E moartea pentru ţară!“

Ce vuiet bubuieşte?... Ascultă! tunul tună

În munţi la Solferino, şi văile răsună!

Armatele duşmane s-au întâlnit în zori,

Precum într-o furtună doi mari şi negri nori.

Lovire fulgerândă, grea, lungă şi cumplită!

Pe mii de ţevii iese uciderea-nmiită.

Şi-n rangurile rupte zbor glonţii vâjâind,

Şi-n ele baioneta străpunge zinghenind.

Cad trupuri peste trupuri grămadă, sângerate,

Şi tot rămân în urmă, ca spicuri săcerate,

Dar alte şiruri nouă ieu rang în locul lor

Şi, tot scăzând, se-ncruntă în aprigul omor!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

259

Precum un lanţ de valuri pe marea albăstrie,

Cavalerimea-n linii se-ntinde pe câmpie

Şi-n pedestrimea deasă, ce-mproaşcă foc fioros,

S-aruncă-n zbor de moarte, cu tropot zgomotos,

Iată francezii sprinteni şi veseli în războaie!

Victoria de dânşii în veci nu se îndoaie.

Iată colo, pe munte, voinicii bersalieri

Ce merg tot înainte, ca vechii cavaleri!

Ei se-ncleştează-n luptă cu-a nemţilor armată,

Strigând în foc: „Trăiască Italia liberată!“

Mulţi varsă a lor sânge pe-al patriei altar,

Dar jertfa lor sublimă nu este în zădar!

Duşmanul se retrage, învins!... şi-nvingătoare

Lucesc în Solferino stindarde tricoloare!

III

BERSALIERUL MURIND

Pe patul durerei un tânăr rănit

Îşi perde-al lui sânge.

Aproape de dânsul un înger mâhnit

Veghează şi plânge.

Oşteanul e palid! El pare murind

L-a lampei lumină,

Dar ochiu-i s-aprinde la înger privind

Şi peptu-i suspină.

El mâna-i întinde c-un zâmbet duios,

Cu-o slabă mişcare,

Şi glasu-i de moarte, adânc, mângăios,

Îi zice-n oftare:

„O! fiinţă drăgălaşă! ai avut cuvânt a-mi zice

Că pe lume nu-i nimica mai sublim şi mai ferice

Decât sfânta legătură, decât sfânta înfrăţire

Ce uneşte-amorul gingaş cu a patriei iubire!

Lasă lacrimile tale ca un limpide izvor

Să renvie-a mea putere în momentul când eu mor,

Ca să pot a-ţi spune încă în accente omeneşti

Cât de mult tu eşti iubită, cât de mult ştii să iubeşti!

O simţire-atât de-naltă precum e a ta simţire

Între îngeri şi-ntre oameni şterge orice osebire.

Ea-mi insuflă-n ora morţei dor aprins de nouă viaţă,

Să te văd încoronată de Italia măreaţă!

O! Lucie, o! Madonă coborâtă pre pământ!

Nobile fiinţi ca tine rare-au fost şi rare sunt,

Dar un suflet patriotic ca să ştie-a să jertfi,

Precum ştie al tău suflet, nici nu este, nici va fi!

Îţi aduci aminte, spune, de Florenţa, de o noapte,

De o dulce serenadă, de-ale noastre blânde şoapte?

Ah! îmi pare c-aud încă preţioasele-ţi cuvinte

Jălind patria-n sclavie! Spune-mi, îţi aduci aminte?

Nu, nu plânge. O! nu zice că-n mormânt tu m-ai împins,

Căci în inima mea june focul sfânt tu l-ai aprins.

Tu m-ai pus pe mândra cale de-a mă face cu onor

Demn de patria-mi iubită, demn de scumpul tău amor!

Stai, ascultă! ţara-ntreagă cântă-un vers de libertate!

Ah! o vie fericire mă cuprinde, mă străbate.

Vin’ să-ngenunchem, să zicem într-o vecinică unire

De credinţă, de sperare, de amor şi de gândire:

«O! cerească Provedinţă! sfarmă cruda tiranie

Ce Veneţiei regine pune lanţuri de robie,

Şi din Alpi cu frunte naltă până-n mare-Adriatică

Dă putere ţării mele care astăzi se ridică! »“

Pe patul durerei oşteanul căzând,

Muri cu-o zâmbire.

Trista lui iubită rămase gemând,

Fără de simţire.

A doua zi o cruce plecată de vânt

Albea în câmpie.

Sub ea două trupuri zăceau în mormânt

Pentru vecinicie!...

Italia-i mamă! de ai săi copii

Îşi aduce-aminte;

Ea a-ntins covoare ţesute-n flori vii

Pe-a lor oseminte!

262

LA POEŢII ROMÂNI

Pe albumul princesii A. Ghica

Precum în vară dulci păsărele

Sosesc voios

Şi pe un arbor cuprins de ele

Cântă frumos;

Veniţi aice cu-a voastre lire

Voi ce aveţi

Pe frunte raze de nemurire,

O! juni poeţi!

Voi, care-n focul ce vă străbate

Visaţi cu dor

Glorii, plăcere şi libertate

Şi dulce-amor!

Veniţi s-aduceţi o închinare

De nobili fii

Celor ce ţării au dat salvare

În vijelii.

Cântaţi trecutul ce se mândreşte

De-ai săi eroi,

Ş-a cărui rază se răspândeşte

Lin peste noi.

Cântaţi Unirea, fala străbună

Cu glas sonor,

Căci poezia adânc răsună

Între popor!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

263

Cântaţi, căci lumea trece, dispare,

Visele per,

Însă-a juniei dalbă cântare

Zboară la cer,

Ş-acolo merge de se uneşte

Cu sfântul cor

Ce în lumină cântă, slăveşte

Pe Creator...

Când mâna morţii rece s-apasă

Pe-al vieţii fir,

Dulce-i cântarea ce-n inimi lasă

Un suvenir!

264

LACUL DE COMO

Sonet

Pe albumul princesii C. Conachi-Vogoridi În lacul de Como e unda senină

Ca cerul albastru ivit pintre nori.

În giuru-i se-ntinde un rai de grădină

Ce varsă pe maluri bucheturi de flori.

Frumoasele *villa,* zâmbind în lumină,

Se-nşiră sub dealuri ca scumpe comori,

Şi-n umbra de arbori ce-n apă se-nclină

Trec barce uşoare cu juni călători.

Pe mal o copilă se primblă-n răcoare.

Un flutur de aur s-alintă la soare

Şi cată-a să pune pe albul ei sân.

O! lac! o! minune! Ferice, ferice

De cine-şi închide aripele-aice.

Ca fluturul vesel pe floarea de crin!

265

ROMANŢĂ

Pe *albumul d-nei M*.D.

Draga mea, a noastră viaţă

E ca pomul cu verdeaţă

Ce dă umbră, ce dă flori

Tinerilor călători.

Draga mea, amoru-n viaţă

E ca dulcea cântăreaţă

Ce se-ngână cu-al ei dor

Sus, în pomul roditor.

Draga mea, amor şi viaţă

Simt a iernei rece gheaţă.

Omul merge la mormânt,

Pomul cade pe pământ.

Dar cât le rămâne viaţă,

Tot suspină cu dulceaţă

Suvenirul scump în om,

Păsărică dulce-n pom.

266

CRINUL

Pe albumul d-rei A. Câmpineanu

Pe când steaua se oglindă

În izvorul tăinuit,

Crinul merge de colindă

Câmpul verde şi-nflorit,

Şi în cupa lui adună

Lacrimi albe de pe flori,

Ce cu razele din lună

Se sărută, dulci surori.

Iar când soarele s-aprinde

Pe al cerului altar,

Crinul vesel îi întinde

Cupa-i de mărgăritar.

Astfel tu, copilă dalbă,

Când în lume te iveşti,

Culegi roua dulce, albă,

De pe crinii sufleteşti;

Şi când cerul în lumină

Te deşteaptă despre zori,

A ta inimă-i închină

Virginalele-i comori!

267

CRISTOS A ÎNVIAT

Cristos, mântuitorul din morţi, a înviat,

Şi fruntea-i ca un soare,

Lucind peste popoare,

Fiori de nemurire în lume-a-mprăştiat.

Cristos, zeul credinţei, ieşit-a din mormânt!

Ş-a sa reînviere

Ne-arată că nu pere

Dreptatea, şi credinţa, şi adevărul sfânt!

Cristos e viu! Ca dânsul, o! voi ce suferiţi

În lanţuri de robie,

Curând la viaţă vie

Din umbra tristă-a morţii veţi fi cu toţi ieşiţi!

Polonie strivită sub aprigul picior

A tiraniei crude,

Curagiu! în cer s-aude

Un imn de renviere, un glas prevestitor.

Curagiu! Deschizând astăzi a veciniciei porţi,

Mântuitorul vine,

Polonie, spre tine,

Să te ridice falnic cu dânsul dintre morţi!

ÎNŞIRĂ-TE, MĂRGĂRITE

Legendă

dedicată d-nei Zoe Cantacuzin

Trei copile de-mpărat
Stau într-un măreţ palat,
Înşirând la scumpe salbe
De mărgăritare albe.
Iar o pasere măiastră
Vine vesel pe fereastră
Şi, bătând din aripioare,
Zice, blând cuvântătoare:
„Bine, bine v-am găsit,
Dalbe flori din răsărit!“
„Bine-ai venit de la rai,
Păsărea cu dulce grai!“
„Eu sosesc cu primăvara
Ca să mă întorn cu vara;
Ş-acum vin pe-al vostru plai,
Aducând luna lui mai,
Luna cea de lăcrimioare

Şi de doruri iubitoare,

Şi o dalbă de poveste

Cum n-a fost şi nu mai este!“

„Păsărică, spune, spune

Cea poveste de minune,

Că ţi-om face noi trei salbe

De mărgăritare albe.“

I

„Înşiră-te, mărgărite,

Pe lungi fire aurite,

Ca o horă luminoasă,

Ca povestea mea duioasă:

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

269

Fost-a fost în lume-odată

Mândruliţă, dulce fată,

Şi la chip fărmecătoare

De puteai căta la soare,

Iar la ochişorii săi

Şi la faţă-i nu putei!

Florile îi ziceau floare,

Stelele, stea lucitoare,

Încât vecinic flori şi stele

Se certau noaptea-ntre ele!

Iată-n fapt de dimineaţă

Că pe câmpul de verdeaţă

Copiliţa, cu-alte două,

Se primbla, torcând, prin rouă.

Una zice: «Am visat

De-un fecior de împărat!

Dac-ar fi acum să vie

Să m-aleagă de soţie,

I-aş aduce eu în dar

Un şoiman de armăsar

Care zboară, care sare

Peste munţi şi peste mare

Şi încungiură pământul

Mai uşor chiar decât vântul!»

Alta zice: «Sorioare!

Eu i-aş ţese-n foc de soare

O cămeşă-n zece iţe,

Cu descântici prin altiţe,

Ca să-i fie de noroc

Şi să-l apere de foc,

Şi de patimi sufleteşti,

Şi de boalele trupeşti!»

Iar frumoasa copiliţă

Zice astfel din guriţă:

«Eu i-aş face doi feciori,

Doi de gemen frăţiori.

Cu cosiţele-aurite

Şi cu feţele-nflorite,

De n-ar fi alţii ca ei

Drăgălaşi şi frumuşei,

Căci ar fi strălucitori

Ca doi ochi veselitori!»

«De mi-i face-aşa copii,

Tu, mireasa mea să fii!

(Zice-atunce mândrul crai

Ce vâna pe verde plai.)

Tu să fii a mea mireasă,

A mea dulce-mpărătească!

Tu, minune-ncântatoare

Care eşti ruptă din soare!»

Copiliţa-n fericire

Stă pătrunsă de uimire.

Ochii galiş i se-nchid,

Degitele-i se deschid,

Fusu-i pică, firu-şi perde,

Şi ea cade-n iarba verde.

Iară craiul tinerel

O ie-n braţe uşurel,

Şi cu gingaşul odor

Saltă pe-al său cal uşor.

Calul falnic se-ncordează,

Sare, zboară şi nechează;

El nechezul n-a sfârşit,

La palat c-a şi sosit!

Şepte zile-abie trecea.

Mare nuntă se făcea,

Cu nuntaşi nenumăraţi,

Cum se cade la-mpăraţi,

De-au mers vestea-n depărtări,

Peste nouă ţări şi mări!

Fost-au faţă crai vestiţi,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

271

Cu corone-mpodobiţi,

Şi vestite-mpăratese,

Tot frumoase şi alese.

Fost-au încă la serbare

Oaspeţi mari de spaimântare,

Urieşi cu negre semne,

Sfarmă-Peatră, Strâmbă-Lemne,

Zmei cu ochii sângeroşi

Şi vitejii feţi-frumoşi!

Dar din toţi nuntaşii cine

Răspândea mai vii lumine?

Dulce-a craiului mireasă,

Tânăra împărătească,

Care ochii fărmeca

De zâmbea sau de juca.

Blândul zâmbet a copilei

Lumina ca faptul zilei,

Ş-al ei joc părea un zbor

Chiar de flutur sprinteior.

Fost-am încă şi eu faţă

La cea nuntă mult măreaţă,

Şi de-atunci tot mă gândesc

C-am visat un vis ceresc!

II

Înşiră-te, mărgărite,

Pe lungi fire aurite,

Precum şirul din poveste,

Că-nainte mult mai este:

Trecu luna, trecu două,

Trecu cinci, trecură nouă;

Doamna născu doi feciori,

Doi de gemen frăţiori,

Cu cosiţe poleite

Şi cu feţe înflorite,

De păreau strălucitori

Ca doi ochi veselitori!...

Alei, mândre sorioare!

Puteaţi voi a-mi spune oare

Ce-i mai bun în astă viaţă

Ca iubirea cu dulceaţă?

Ce-i mai sfânt şi mai alin

Ca mama cu prunc la sân?

Ce-i mai drag şi mai plăcut

Ca pruncuţul nou-născut?...

Mama doamnă, fericită,

Cu doi prunci împodobită,

Îi ţinea duios la sân,

Ca doi fluturi pe un crin,

Şi din pletele-i gingaşe

Le făcea lor dulce faşe,

Şi pe braţe-i, ca să-i culce,

Le făcea un leagăn dulce.

Ea-i privea şi zi şi noapte,

Le vorbea cu blânde şoapte

Şi, privindu-i, se uimea!...

Ea-i trezea şi-i adormea,

I-adormea tot în cântări

Şi-i trezea în sărutări.

Când era pe adormire,

Le cânta cu-nduioşire:

«Nani, nani, copilaşi,

Dragii mamei fecioraşi!

Că mama v-a legăna,

Cu vers dulce v-a-ngâna

Ş-a ruga pe Dumnezeu

Să vă primble-n raiul său,

Să videţi, unicii mei,

Ceruri plini de curcubei,

Ploi de raze şi de stele

Pe câmpii de viorele.

Ş-oi ruga Domnul ceresc

Să ajungeţi cum doresc,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

273

Viteji mari şi feţi-frumoşi,

Doi luceferi mângăioşi.

Lumea să vă îndrăgească,

Duşmanii să se-ngrozească,

S-aveţi parte şi renume,

Să vă meargă vestea-n lume!»

Când era iar pe trezie,

Le cânta în veselie:

«Sculaţi, sculaţi, feţii mei,

Floricele dalbe!

C-au venit doi îngerei

În veşminte albe,

Îngerei colindători,

Floricele dalbe,

Noaptea pe la cântători,

Când zorile-s albe,

Şi v-aduc pe aripioare

Floricele dalbe,

Rouă sfântă-nvietoare,

Şi cununе albe!»

Alei! mândre sorioare!

Nici că se afla sub soare

Fericire mai deplină,

Viaţă dulce mai senină!

Dar în lume ades trece

Vânt de moarte, fior rece,

Şi pe loc se vestejeşte

Tot ce-n lume ne zâmbeşte!

Seninul se schimbă-n nori,

Viaţa-n noapte fără ziori,

Veselia-n aspre chinuri

Şi cântările-n suspinuri!

Iată că-ntr-o zi din mai

Mers-au vestea chiar la rai

Vasile Alecsandri

De-acei mândri frăţiori,

A pământului comori,

Şi toţi îngerii în zbor

Au venit, ascunşi de-un nor,

Ca să vadă dacă sunt

Fraţi de-ai lor pe-acest pământ?

«Dulce-s, Doamne, la privire!

Ca un vis de fericire!»

Abie zis-au, şi pe loc,

Ca un fulger viu de foc,

Crunt diochiul au ajuns

Pe copii şi i-au străpuns!

Copilaşii plâng, suspin,

Scot guriţa de la sân,

Cată-n ochii mamei lor,

Pleacă fruntea, cad şi mor!

Vai de codrul care-şi perde

Freamătul şi frunza verde!

Vai de inima pustie

Ce-au rămas făr’ de soţie!

Dar amar, amar pe lume,

De copiii fără mume,

Şi de mamele cu dor

Care-şi perd copiii lor!

III

Înşiră-te, mărgărite,

Pe lungi fire aurite,

Precum şirul din poveste,

Că-nainte mult mai este:

Pe copiii-mbrăţişaţi,

Într-un leagăn alb culcaţi,

Trista mamă i-a-ngropat

Lângă ea, lângă palat,

La fereastra din grădină,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

Sub o tufă de sulcină.

Iar din leagănul de flori

Răsărit-au până-n ziori

Doi brazi gingaşi de o samă,

Ca doi gemeni dintr-o mamă,

Ş-au crescut, crescut-au iară

De la ziori şi până-n seară,

Pân-au dat să se lovească

De ferastra-mpărătească...

«Frăţioare, frăţioare,

Înlăuntru ce vezi oare?»

«Văd pe mama!... Auzi, frate,

Gemetele-i necurmate?»

«Măiculiţa mea iubită,

Cât de-amar e rătăcită!»

«Ochii-i sunt două izvoare

Tot de lacrimi arzătoare!»

«Ah! priveşte cum ne cată

Prin cea casă întristată!»

«Cum ne cheamă, cum ne plânge!

Mânele cum şi le frânge!»

«Mamă, mamă, draga noastră,

Iată-ne ici la fereastră.

Vin’ cu dulce sărutat

Şi cu dulce dismierdat,

Că de mult, amar de noi,

Ne lipseşti la amândoi!»

Astfel brazii suspinau

Ş-a lor crengi le clătinau

Pe fereastră-n sala mare...

Mama doamnă viu tresare,

Vine,-aleargă, stă, nu crede,

Vede brazii şi nu-i vede,

Şterge iute ochii săi:

«Dragii mei, drăguţii mei!

Voi sunteţi! inima-mi zice

C-aţi venit voi iar aice

Lâng-a mamei dulce sân,

Ce hrăneşte-amar suspin!

Scumpii mamei frumuşei,

Copilaşi, iubiţii mei!

Frig v-au fost în cel pământ,

Pedepsi-l-ar Domnul sfânt!

Ş-acum nu mai cată nime

De a voastră frăgezime,

Nici vă leagănă-n cântări,

Nici v-adoarme-n sărutări!»

«Taci, măicuţă cu durere,

Că-ţi aducem mângăiere.

Nu jăli a noastră soartă,

Că de grijă cerul poartă

Şi la morţi, şi la cei vii,

Şi la flori, şi la copii.

Seara primăverii caldă

Cu dulci lacrime ne scaldă,

Vântul ne adoarme-uşor

Cu suspin răcoritor,

Şi steluţa serii, mută,

Cu dulci raze ne sărută.»

«Ce vorbiţi de primăvară,

Şi de stele, şi de seară?

Nu videţi cumpliţii nori

Cum sosesc fulgerători?

N-auziţi cerul cum tună

Şi pământul cum răsună?

Vântul suflă şi vă-ndoaie,

Pe voi cade rece ploaie...

Dragii mei, gingaşii mei!

Cum să-i apăr eu pe ei?...»

Biata mamă n-a sfârşit,

Cerul brazii au trăsnit

Şi sub ochii săi pe loc

I-au aprins în mare foc!

La pământ brazii căzeau,

Cu lung gemet ei ardeau

Şi spre doamna ce-i videa

Crengile şi le-ntindea.

Biata mamă, despletită,

Spaimântată, rătăcită,

Pe fereastră se pleca,

Vrând în foc a s-arunca;

Dar deodată ochii săi

Au zărit două scântei

Pintre flăcări strălucind,

În văzduh voios sărind,

Către stele tot suind,

Ş-amândouă pintre ele

Prefăcându-se în stele.

Faţa ei, l-acea privire,

Străluci de fericire,

Cum s-aprinde alba lună

Dup-o aprigă furtună;

Şi cu grabă-n veselie

Ieşind noaptea pe câmpie,

Ea se duse aiurind,

Cu ochii la cer privind,

Cum se duce neoprit

Dorul cel nemărginit!

IV

Înşiră-te, mărgărite,

Pe lungi fire aurite,

Ca duioasa mea poveste,

Că-nainte mult nu este:

Pe cea vale de mohor,

Lâng-un limpede izvor,

Mama doamnă stă culcată

Şi cu dragoste tot cată

Când la cerul înstelat,

Unde doru-i au zburat,

Când pe faţa apei line,

Unde-a cerului lumine

Se prevăd, se oglindează

Şi în taină scânteiază.

Biata mamă-ncet suspină

Şi cu-o floare de sulcină

Ea dismiardă-ncetişor

Faţa micului izvor,

Ş-apoi stă, şi tot priveşte,

Apa când se limpezeşte,

Care stele mai întăi

Au să iasă-n faţa ei?

Umbra nopţii de pe vale

Se pătrunde de-a ei jale

Şi ascultă în tăcere

Şoapta-i plină de durere.

Căci ea stelele descântă

Şi, plângând, astfel ea cântă:

«Câte stele sunt pe cer,

Până-n ziuă toate per,

Numai două-s stătătoare

Pân’ la răsărit de soare,

Şi îngână dorul meu...

Coborî-le-ar Dumnezeu!

Stelişoare, blânde stele,

Ochişori inimei mele!

Pre pământ voi v-aţi închis

Şi în ceruri v-aţi deschis

Să priviţi la dorul meu...

Coborî-v-ar Dumnezeu!

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

279

Bine v-a fi vouă, bine,

În cel rai cu vii lumine,

Dar nici raiul nu e lin

Ca al mamei dulce sân!

Ah! copii, la sânul meu

Coborî-v-ar Dumnezeu!»

O! minune! sus, în cer,

Două stele iată per!

Şi cu zborul de săgeată

Prin văzduh iată-le, iată

Că vin iute şi voioase,

Lăsând urme argintoase,

Pân’ ce cad lângă izvor

Într-un lung, întins ogor,

Şi se fac din două stele

Două mărgăritărele...

Cine-n lume, cine poate

Mările să le înoate,

Codrii vechi să mi-i pătrunză

Ca să numere-a lor frunză?

Cine poate-avea aflare

Câte valuri sunt pe mare,

Câte raze sunt în soare,

Cât parfum e într-o floare?

Numai dorul mamei poate

Să pătrundă-n lume toate,

Ca să afle mângăiere

La cumplita sa durere!

Astfel doamna, ca-ntr-un râu,

Intră-n lanul cel de grâu,

Şi tot cată nencetat

Stelele care-au picat.

Spic de spic ea îl culege,

Grâu-n palme îl alege

Şi-l sărută, şi-l dismiardă,

Copilaşii să nu-şi peardă!

Zi de vară până-n seară

Ea din lan nu iese-afară,

Spicuieşte, spicuieşte,

De odihnă nici gândeşte!

Iar când lanul s-au sfârşit,

Iată, Doamne! c-au găsit

Într-un spic frumos şi mare

Două mici mărgăritare!

Şi de-atunci mama duioasă,

În răpirea-i drăgăstoasă,

Tot înşiră, visătoare,

Preţioasele-i odoare

Şi la sânu-i tot le strânge,

Apoi râde, apoi plânge,

Le deşiră când şi când

Şi le-nşiră iar, cântând:

«Înşiră-te, mărgărite,

Pe lungi fire aurite,

Precum lacrimile mele

Se-nşiră curgând la stele!

Înşiră-te, mărgărite,

Pe lungi fire aurite,

Ca şi anii mei de jale

Pe-a durerei tristă cale!

Înşiră-te, mărgărite,

Pe lungi fire aurite,

Pân’ ce dorul bietei mume

Va-nceta de-a plânge-n lume!»“

PASTELURI

1862—187...

283

SERILE LA MIRCEŞTI

Perdelele-s lăsate şi lampele aprinse;

În sobă arde focul, tovarăş mângăios,

Şi cadrele-aurite, ce de păreţi sunt prinse

Sub palidă lumină, apar misterios.

Afară plouă, ninge! afară-i vijelie,

Şi crivăţul aleargă pe câmpul înnegrit;

Iar eu, retras în pace, aştept din cer să vie

O zână drăgălaşă, cu glasul aurit.

Pe jilţu-mi, lângă masă, având condeiu-n mână,

Când scriu o strofă dulce pe care-o prind din zbor,

Când ochiu-mi întâlneşte ş-admiră o cadână

Ce-n cadrul ei se-ntinde alene pe covor.

Frumoasă, albă, junã, cu formele rotunde,

Cu pulpa mărmurie, cu sânul, dulce val,

Ea pare zea Venus când a ieşit din unde

Ca să arate lumei frumosul ideal.

Alături apare un câmp de aspră luptă,

Pătat cu sânge negru acoperit cu morţi.

Un june-n floarea vieţii strângând o spadă ruptă

Ţinteşte ochii veştezi pe-a veciniciei porţi.

Apoi a mea privire prin casă rătăcindă

Cu jale se opreşte pe un oraş tăcut,

Veneţia, regină, ce-n marea se oglindă

Făr-a videa pe frunte-i splendoarea din trecut.

O lacrimă... dar iată plutind pe-a mărei spume
O sprintenă corvetă, un răpide-alcyon;
Şi iată colo-n ceruri pribejile din lume,
Cucoarele în şiruri zburând spre orizon.
O! farmec, dulce farmec a vieţii călătoare,
Profundă nostalgie de lin, albastru cer!
Dor gingaş de lumină, amor de dulce soare,
Voi mă răpiţi când vine în ţară asprul ger!...
Afară ninge, ninge, şi apriga furtună
Prin neagra-ntunecime răspânde reci fiori,
Iar eu visez de plaiuri pe care alba lună
Revarsă-un val de aur ce curge pintre flori.
Văd insule frumoase şi mări necunoscute,
Şi splendide oraşe, şi lacuri de smarald,
Şi cete de sălbatici prin codri deşi perdute,
Şi zâne ce se scaldă în faptul zilei, cald.
Prin fumul ţigaretei ce zboară în spirale
Văd eroi prinşi la luptă pe câmpul de onor,
Şi-n tainice saraiuri minuni orientale
Ce-n suflete deşteaptă dulci visuri de amor.

Apoi închipuirea îşi strânge-a sa aripă;

Tablourile toate se şterg, dispar încet,

Şi mii de suvenire mă-ncungiură-ntr-o clipă

În faţa unui tainic şi drăgălaş portret.

Atunci inima-mi zboară la raiul vieţii mele,

La timpul mult ferice în care-am suferit,

Ş-atunci păduri şi lacuri, şi mări, şi flori, şi stele

Intoană pentru mine un imn nemărginit.

Aşa-n singurătate, pe când afară ninge,

Gândirea mea se primbla pe mândri curcubei,

Pân' ce se stinge focul şi lampa-n glob se stinge,

Şi saltă căţeluşu-mi de pe genunchii mei.

SFÂRŞIT DE TOAMNĂ

Oaspeţii caselor noastre, cocostârci şi rândunele,

Părăsit-au a lor cuiburi ş-au fugit de zile rele;

Cârdurile de cucoare, înşirându-se-n lung zbor,

Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu-i tristă, vestezită,

Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;

Frunzele-i cad, zbor în aer, şi de crengi se deslipesc,

Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc.

Din tuspatru părţi a lumei se ridică-nalt pe ceruri,

Ca balauri din poveste, nouri negri, plini de geruri.

Soarele iubit s-ascunde, iar pe sub grozavii nori

Trece-un cârd de corbi iernatici prin văzduh croncănitori.

Ziua scade; iarna vine, vine pe crivăţ călare

Vântul şuieră prin hornuri, răspândind înfiorare.

Boii rag, caii rănchează, cânii latră la un loc,

Omul, trist, cade pe gânduri şi s-apropie de foc.

286

IARNA

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,

Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;

Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi

Răspândind fiori de gheaţă pe ai ţării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară!

Cu o zale argintie se îmbracă mândra ţară;

Soarele rotund şi palid se prevede pintre nori

Ca un vis de tinereţe pintre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare,

Ca fantasme albe plopii înşiraţi se perd în zare,

Şi pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum,

Se văd satele perdute sub clăbuci albii de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare

Străluceşte şi dismiardă oceanul de ninsoare.

Iată-o sanie uşoară care trece peste văi...

În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi.

287

GERUL

Gerul aspru şi sălbatic strânge-n braţe-i cu jălire

Neagra luncă de pe vale care zace-n amorţire;

El ca pe-o mireasă moartă o-ncunună despre ziori

C-un văl alb de promoroacă şi cu ţurţuri lucitori.

Gerul vine de la munte, la fereastră se opreşte,

Şi, privind la focul vesel care-n sobe străluceşte,

El depune flori de iarnă pe cristalul îngheţat,

Crini şi roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu-o suflare pod de gheaţă între maluri,

Pune streşinelor casei o ghirlandă de cristaluri,

Iar pe feţe de copile înfloreşte trandafiri,

Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri.

Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare

Ce se-ntrec pe câmpul luciu, scoţând aburi lungi pe nare.

O! tu, gerule năprasnic, vin', îndeamnă calul meu

Să mă poarte ca săgeata unde el ştie, şi eu!

VISCOLUL

Crivăţul din meazănoapte vâjie prin vijelie,

Spulberând zăpada-n ceruri de pe deal, de pe câmpie.

Valuri albe trec în zare, se aşază-n lung troian,

Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!... Lupii suri ies după pradă,

Alergând, urlând în urmă-i prin potopul de zăpadă.

Turmele tremură; corbii zbor vârtej, răpiţi de vânt,

Şi răchiţile se-ndoaie lovindu-se de pământ.

Zberăt, raget, ţipet, vaiet, mii de glasuri spăimântate,

Se ridică de prin codri, de pe dealuri, de prin sate,

Şi-n departe se aude un nechez răsunător...

Noaptea cade, lupii urlă... Vai de cal şi călător!

Fericit acel ce noaptea rătăcit în viscolire

Stă, aude-n câmp latrare şi zăreşte cu uimire

O căsuţă drăgălaşă cu ferestrele lucind,

Unde dulcea ospeţie îl întâmpină zâmbind!

289

SANIA

Zi cu soare, ger cu stele!... Hai, iubită, la primblare.

Caii muşcă-a lor zăbale, surugiul e călare;

Săniuţa, cuib de iarnă, e cam strimtă pentru doi...

Tu zâmbeşti?... Zâmbirea-ţi zice că e bună pentru noi.

Caii scutură prin aer sunătoarele lor salbe,

Răpind sania uşoară care lasă urme albe.

Surugiul chiuieşte; caii zboară ca doi zmei

Prin o pulbere, de raze, prin un nour de scântei.

Pe câmpia înălbită, netedă, strălucitoare

Se văd insule de codri, s-aud câni la vânătoare,

Iar în lunca pudruită cu mănunt mărgăritar

Saltă-o veveriţă mică pe o creangă de stejar.

Acum trecem prin poiene, acum trecem prin zăvoaie;

Crengile-aninate-n cale ning steluţe şi se-ndoaie.

Iată-o gingaşă mlădiţă cu şirag de mărţişori...

Tu o rupi?... Ea te stropeşte cu fulgi albi răcoritori,

290

MEZUL IERNEI

În păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit

Stelele par îngheţate, cerul pare oţelit,

Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare

Pare-un lan de diamanturi ce scârţie sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios

Ca înaltele coloane unui templu maiestos,

Şi pe ele se aşează bolta cerului senină,

Unde luna îşi aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreţ, fantastic!... Mii de stele argintii

În nemărginitul templu ard ca vecinice făclii.

Munţii sunt a lui altare, codrii — organe sonoare

Unde crivăţul pătrunde, scoţând note-ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără viaţă, fără glas;

Niciun zbor în atmosferă, pe zăpadă — niciun pas

Dar ce văd?... în raza lunei o fantasmă se arată...

E un lup ce se alungă după prada-i spăimântată!

291

LA GURA SOBEI

Aşezat la gura sobei noaptea pe când viscoleşte
Privesc focul, scump tovarăş, care vesel pâlpâieşte,
Şi prin flacăra albastră vreascurilor de aluni
Văd trecând în zbor fantastic a poveştilor minuni.
Iată-o pasere măiastră prinsă-n luptă c-un balaur;
Iată cerbi cu stele-n frunte carii trec pe punţi de aur;
Iată cai ce fug ca gândul; iată zmei înaripaţi
Care-ascund în mari palaturi mândre fete de-mpăraţi.
Iată pajuri năzdrăvane care vin din neagra lume,
Aducând pe lumea albă feţi-frumoşi cu falnic nume;
Iată-n lacul cel de lapte toate zânele din rai...
Nu departe stă Pepelea, tupilat în flori de mai.
Dar pe mine ce m-atrage, dar pe mine ce mă-ncântă
E Ileana Cosânzeana!... în cosiţă floarea-i cântă.
Până-n ziuă stau pe gânduri şi la ea privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!

292

BRADUL

Sus pe culme bradul verde

Sub zăpada albicioasă

Pintre negură se perde

Ca o fantasmă geroasă,

Şi priveşte cu-ntristare

Cum se primblă prin răstoace

Iarna pe un urs călare,

Iarna cu şepte cojoace.

El se scutură şi zice:

„În zădar, tu, vrăjitoare,

Aduci viforul pe-aice,

Aduci zile fără soare.

În zădar îngheţi părnântul,

Ucizi florile şi stupii

Şi trimiţi moartea cu vântul

Şi trimiţi foamea cu lupii.

În zădar a ta suflare

Apa-n râuri o încheagă,

Şterge urma pe cărare

Şi de mine ţurţuri leagă.

În zădar aduci cu tine

Corbul negru şi prădalnic,

Şi din codrii cu jivine

Faci să iasă urlet jalnic.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

293

În zădar, urgie crudă,

Lungeşti noaptea-ntunecoasă

Şi, râzând de-a lumei trudă,

Scurtezi ziua luminoasă.

În zădar îmi pui povară

De zăpadă şi de gheaţă.

Fie iarnă, fie vară,

Eu păstrez a mea verdeaţă!“

294

SFÂRŞITUL IERNEI

S-a dus zăpada albă de pe întinsul ţării,

S-au dus zilele Babei şi nopţile vegherii.

Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ

Se-ntind cărări uscate de-al primăverii vânt.

Lumina e mai caldă şi-n inimă pătrunde;

Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.

Pâraiele umflate curg iute şopotind,

Şi mugurii pe creangă se văd îmbobocind.

O, Doamne! iată-un flutur ce prin văzduh se perde!

În câmpul veşted iată un fir de iarbă verde

Pe care-ncet se urcă un galbin gândăcel,

Şi sub a lui povară îl pleacă-ncetinel.

Un fir de iarbă verde, o rază-ncălzitoare,

Un gândăcel, un flutur, un clopoţel în floare,

După o iarnă lungă ş-un dor nemărginit,

Aprind un soare dulce în sufletul uimit!

295

OASPEŢII PRIMĂVERII

În fund, pe cer albastru, în zarea depărtată,

La răsărit, sub soare, un negru punt s-arată!

E cocostârcul tainic în lume călător,

Al primăverii dulce iubit prevestitor.

El vine, se înalţă, în cercuri line zboară

Şi, răpide ca gândul, la cuibu-i se coboară;

Iar copilaşii veseli, cu peptul dezgolit,

Aleargă, sar în cale-i şi-i zic: „Bine-ai sosit!“

În aer ciocârlia, pe casă rândunele,

Pe crengile pădurii un roi de păsărele

Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc

Şi pe deasupra bălţii nagâţii se-nvârtesc.

Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeaţă!

În lume-i veselie, amor, sperare, viaţă,

Şi cerul şi pământul preschimbă sărutări

Prin raze aurite şi vesele cântări!

296

CUCOARELE

Din cea zare luminoasă vine-un lung şir de cucoare

Aducând pe-aripi întinse calde raze de la soare;

Iată-le deasupra noastră, iată-le colo sub nor,

În văzduh călăuzite de-un pilot, bătrân cocor.

Ele vin din fundul lumii, de prin clime înfocate,

De la India Brahmină, unde fearele-ncruntate,

Pardoşi, tigri, şerpi gigantici stau în jungli tupilaţi,

Pândind noaptea elefanţii cu lungi trombe înarmaţi.

Fericite călătoare! zburând iute pe sub ceruri,

Au văzut în răpigiune ale Africei misteruri,

Lacul Cead şi munţii Lunii, cu Pustiu-ngrozitor,

Nilul Alb cărui se-nchină un cumplit negru popor.

Călătoare scumpe mie!... Au lăsat în a lor cale

Asia cu-a sale râuri, Caşemirul cu-a sa vale,

Au lăsat chiar Ceylanul, mândra insula din rai,

Şi revin cu fericire pe al ţării dulce plai!

297

NOAPTEA

Noaptea-i dulce-n primăvară, liniştită, răcoroasă,

Ca-ntr-un suflet cu durere o gândire mângăioasă.

Ici, colo, cerul dispare sub mari insule de nori,

Scuturând din a lui poale lungi şi rapizi meteori.

Pe un deal în depărtare un foc tainic străluceşte

Ca un ochi roş de balaur care-adoarme şi clipeşte.

Sunt păstori în şezătoare sau vreo ceată de voinici?

E vro tabără de care sau un rond de tricolici?

Către munţi pin întuneric un lung bucium se aude.

El aminte suvenirul celor timpuri negre, crude,

Când din culme-n culme noaptea buciumele răsunau

Şi la lupte sângeroase pe români îi deşteptau.

Acum însă viaţa-i lină; ţara doarme-n nepăsare!

Când şi când, un câne latră la o umbră ce-i apare,

Şi-ntr-o baltă mii de broaşte în lung hor orăcăiesc,

Holbând ochii cu ţintire la luceafărul ceresc!

DIMINEAŢA

Ziori de ziuă se revarsă peste vesela natură,

Prevestind un soare dulce cu lumină şi căldură,

În curând şi el apare pe-orizonul aurit,

Sorbind roua dimineţii de pe câmpul înverzit.

El se-nalţă de trei suliţi pe cerească mândră scară

Şi cu raze vii sărută june flori de primăvară,

Dediţei şi viorele, brebenei şi toporaşi

Ce răzbat prin frunzi uscate şi s-arată drăgălaşi.

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă.

Păsărelele-şi dreg glasul prin huceagul de sub luncă,

În grădini, în câmpi, pe dealuri, prin poiene şi prin vii

Ard movili buruienoase, scoţând fumuri cenuşii.

Caii zburdă prin ceairuri; turma zbeară la păşune;

Mieii sprinteni pe colnice fug grămadă-n răpigiune,

Şi o blândă copiliţă, torcând lâna din fuior,

Paşte bobocei de aur lâng-un limpede izvor.

299

TUNETUL

Pe lanul lung şi verde, cu grâul răsărit,

O umbră călătoare se-ntinde-ncet şi trece,

Precum un râu de munte când gheaţa s-a topit

Se varsă peste maluri, câmpiile să-nece.

E umbra unor nouri albii, uşori, mănunţi

Ce lunecă sub soare, clădind un lanţ de munţi;

Ei vin în mezul zilei c-un surd şi tainic sunet

Şi, ca semnal de viaţă, aprind în cer un tunet.

Văzduhul bubuieşte!... pământul desmorţit

Cu mii şi mii de glasuri semnalului răspunde,

Şi de asprimea iernei simţindu-se ferit,

De-o nouă-ntinerire ferice se pătrunde.

La răsărit urare! urare la apus!

Un cârd de vulturi ageri, rotindu-se pe sus,

Se-nalţă ca s-asculte mult vesela fanfară

Ce buciumă prin nouri frumoasa primăvară.

300

FLORIILE

Iată zile-ncălzitoare

După aspre vijelii!

Vin Floriile cu soare

Şi soarele cu Florii.

Primăvara-ncântătoare

Scoate iarba pe câmpii.

Vin Floriile cu soare

Şi soarele cu Florii.

Lumea-i toată-n sărbătoare,

Ceru-i plin de ciocârlii.

Vin Floriile cu soare

Şi soarele cu Florii.

Păcat, zău, de cine moare

Şi ferice de cei vii!

Vin Floriile cu soare

Şi soarele cu Florii.

Copiliţă, nu vrei oare,

Nu vrei cu mine să vii,

Când Floriile-s cu soare

Şi soarele cu Florii?

Să culegem la răcoare

Viorele albăstrii? Hai!

Floriile-s cu soare

Şi soarele cu Florii.

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

301

Eu ţi-oi da de orice floare

Mii de sărutări şi mii.

Hai! Floriile-s cu soare

Şi soarele cu Florii.

Iar tu, dulce zâmbitoare,

T-ei face că te mănii...

Hai! Floriile-s cu soare

Şi soarele cu Florii.

302

PAŞTELE

De Paşti în satul vesel căsuţele-nălbite

Lucesc sub a lor malduri de trestii aurite

Pe care cocostârcii, înfipţi într-un picior,

Dau gâtul peste aripi, tocind din ciocul lor.

Un scrânciob mai la vale pe lângă el adună

Flăcăi şi fete mândre ce râd cu voie bună;

Şi-n sunet de vioare, de cobze şi de nai

Se-ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.

Bătrâni cu feţe stinse, români cu feţe dalbe,

Romance cu ochi negri şi cu ştergare albe

Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,

Iar pe-mpregiur copiii se prind la luptă-n joc.

Şi scrânciobul se-ntoarce, purtând în legănare

Părechi îmbrăţişate cu dulce înfocare,

Ochiri scânteitoare şi gingaşe zâmbiri

Ce viu răspând în aer electrice luciri.

303

PLUGURILE

Noroc bun!... Pe câmpul neted ies românii cu-a lor pluguri!

Boi plăvani în câte şease trag, se opintesc în juguri.

Braţul gol apasă-n coarne; ferul taie brazde lungi

Ce se-nşiră-n bătătură ca lucioase, negre dungi.

Treptat, câmpul se umbreşte sub a brazdelor desime;

El răsună-n mare zgomot de voioasa argăţime,

Iar pe lanul ce în soare se zvântează fumegând,

Cocostârcii cu largi pasuri calcă rar şi meditând.

Acum soarele-i l-ameazi; la pământ omul se-ntinde;

Cârd de fete şi neveste de la sat aduc merinde;

Plugul zace-n lan pe coaste, iar un mândru flăcăoaş

Mână boii la izvoare şi îi paşte la imaş.

Sfântă muncă de la ţară, izvor sacru de rodire,

Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrăţire!...

Dar lumina amurgeşte, şi plugarii către sat,

Haulind pe lângă juguri, se întorc de la arat.

SĂMĂNĂTORII

Sămănătorii harnici, cu sacul subsuoară,

Păşescu-n lungul brazdei pe fragedul pământ;

Pe culme, pe vâlcele se suie şi coboară

Zvârlind în a lor cale seminţa după vânt.

„O mie!“ zice unul menind cu veselie.

„Noroc şi roadă bună!“ adaoge un alt.

„Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!

Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!

Din ziori şi până-n noapte tot grâul să răsară

În el să se ascundă porumbii osteniţi,

Şi când flăcăi şi fete vor secera la vară,

În valuri mari de aur să-noate rătăciţi!“

Sămănătorii veseli spre fund înaintează,

De-a curmezişul brazdei boroanele pornesc,

Şi grapele spinoase de-aproape le urmează,

Îngroapă-ncet seminţa şi câmpul netezesc.

305

RODICA

Purtând cofiţă cu apă rece

Pe ai săi umeri albi, rotunzori,

Juna Rodică voioasă trece

Pe lângă junii sămănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,

Zicând: „Rodică, floare de crin,

În plin să-ţi meargă vrerile tale,

Precum tu, dragă, ne ieşi cu plin!

S-ajungi mireasă, s-ajungi crăiasă!

Calea să-ţi fie numai cu flori,

Şi casa casă, şi masa masă,

Şi sânul leagăn de pruncuşori!“

Cu grâu de aur ei o presoară,

Apoi cofiţa întreagă-o beu.

Copila râde şi-n cale-i zboară,

Scuturând grâul din părul său.

306

LUNCA DIN MIRCEŞTI

Bate vânt de primăvară şi pe muguri îi deschide;

Vântul bate, frunza creşte, şi voioasă lunca râde.

Sub verdeaţa drăgălaşă dispar crengile pe rând,

Şi sub crengile umbroase mierla sare şuierând.

O! minune, farmec dulce! O! putere creatoare!

În oricare zi pe lume iese câte-o nouă floare,

Ş-un nou glas de armonie completează imnul sfânt

Ce se-nalţă către ceruri de pe veselul pământ.

Tot ce simte şi viază, feară, pasere sau plântă

În căldura primăverii naşte, saltă, zboară, cântă.

Omul îşi îndreaptă pasul către desul stejăriş,

Unde umbra cu lumina se alungă sub frunziş.

El se duce după visuri; inima lui creşte plină

De o sacră melodie, melanholică, divină,

De o tainică vibrare, de-un avânt inspirator

Ce-i aduc în pept suspinuri şi-n ochi lacrimi de amor.

Este timpul renvierii, este timpul rennoirei,

Ş-a sperărei zâmbitoare, ş-a plăcerei, ş-a iubirei.

Paserea-şi găteşte cuibul, floarea mândrele-i colori,

Câmpul via sa verdeaţă, lanul scumpele-i comori.

Sus, paingul pe un frasin, urzind pânza-i diafană,

Cu-al său fir de-argint subţire face-o punte-aeriană,

Iar în leagăn de matasă gangurul misterios

Cu privighitoarea dulce se îngână-armonios.

Jos pe la tulpini, la umbră, fluturii, flori zburătoare,

Se-ndrăgesc în părechere pe sân alb de lăcrimioare,

Şi, ca roi de petre scumpe, gândăceii smălţuiţi

Strălucesc, vie comoară, pe sub ierburi tăinuiţi.

O pătrunzătoare şoaptă umple lunca, se ridică.

Ascultaţi!... stejarul mare grăieşte cu iarba mică,

Vulturul cu ciocârlia, soarele cu albul nor,

Fluturul cu plânta, râul cu limpidele izvor.

Şi stejarul zice ierbei: „Mult eşti vie şi gingaşă!“

Fluturaşul zice floarei: „Mult eşti mie drăgălaşă!“

Vulturul uimit ascultă ciocârlia ciripind;

Râu, izvoare, nouri, raze se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! rai frumos al ţării mele,

Mândră-n soare, dulce-n umbră, tainică la foc de stele!

Ca grădinele Armidei, ai un farmec răpitor,

Şi Şiretul te încinge cu-al său braţ dismierdător.

Umbra ta, răcoritoare, adormindă, parfumată,

Stă aproape de lumină, prin poiene tupilată.

Ca o nimfă pânditoare de sub arbori înfloriţi,

Ea la sânul ei atrage călătorii fericiţi.

Şi-i încântă, şi-i îmbată, şi-i aduce la uitare

Prin o magică plăcere de parfum şi de cântare,

Căci în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, grai,

Tot şopteşte de iubire în frumoasa luna mai!

308

MALUL SIRETULUI

Aburii uşori a nopţii ca fantasme se ridică

Şi, plutind deasupra luncii, printre ramuri se despică.

Râul luciu se-ncovoaie sub copaci ca un balaur

Ce în raza dimineţii mişcă solzii lui de aur.

Eu mă duc în faptul zilei, mă aşez pe malu-i verde

Şi privesc cum apa curge şi la cotiri ea se perde,

Cum se schimbă-n vălurele pe prundişul lunecos,

Cum adoarme la bulboace, săpând malul năsipos.

Când o salcie pletoasă lin pe baltă se coboară,

Când o mreană saltă-n aer după-o viespe sprintioară,

Când sălbaticele raţe se abat din zborul lor,

Bătând apa-ntunecată de un nour trecător.

Şi gândirea mea furată se tot duce-ncet la vale

Cu cel râu care-n veci curge, făr-a se opri din cale.

Lunca-n giuru-mi clocoteşte; o şopârlă de smarald

Cată ţintă, lung la mine, părăsind năsipul cald.

309

FLORI DE NUFĂR

Prin trestia din baltă ce-n aer se mlădie

Răsună-n dimineaţă o tainică-armonie.

Sunt zâne ce se scaldă în fragedele ziori?

Nu-s zâne, dar copile, a zânelor surori.

Verginile în apă intrat-au cu sfială,

Ş-acum se joacă vesel în dulcea-i răcoreală,

Şoptind, privind în undă albastrul cer senin,

Umplând cu flori de nufăr cămeşa de la sân.

O rază aurie prin stuhul des pătrunde

Şi gingaş luminează în cuibul ce le-ascunde

Comori de tinereţe, comori de fericiri,

Încântătoare forme de albe năluciri.

Priviţi! cetatea verde se mişcă, se deschide.

O mândră copiliţă apare, iese, râde

Şi lunecă... Deodată, rotunzi şi albiori,

Apar la foc de soare doi nufări plutitori.

310

CONCERTUL ÎN LUNCĂ

În poiana tăinuită unde zbor luciri de lună,

Floarea oaspeţilor luncii cu grăbire se adună,

Ca s-asculte-o cântăreaţă revenită-n primăvară

Din străinătatea neagră, unde-i viaţa mult amară.

Roi de flăcări uşurele, lucioli scânteitoare

Trec în aer stau lipite, de *luminărele-n* floare

Răspândind prin crengi, prin tufe o văpaie albăstrie

Ce măreşte-n mezul nopţii dalba luncii feerie.

Iată, vin pe rând, păreche, şi pătrund cole-n poiană

Bujorelul vioi, rumen, cu năltuţa *odoleană,*

Frăţiori şi *romăniţe* care se aţin la drumuri,

Clopoţei şi *măzărele,* îmbătate de parfumuri.

Iată frageda *sulcină, stelişoare,* blânde *nalbe,*

Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sânuri albe.

Dediţei şi *garofiţe,* pârguite-n foc de soare.

Toporaşi ce se închină gingaşelor *lăcrimioare.*

Vine *cimbrul* de la câmpuri cu *fetica* de la vie,

Nufărul din baltă vine întristat, fără soţie,

Şi cât el apare galbin, oacheşele *viorele*

Se retrag de el departe, râzând vesel între ele.

În poiană mai vin încă elegante floricele,

Unele-n *condurii doamnei* şi-n *rochiţi de rândunele,*

Altele purtând în frunte, înşirate pe o rază,

Picături de rouă dulce care-n umbră scânteiază.

Ele merg, s-adună-n grupe, se feresc de buruiene

Şi privesc sosind prin aer zburători cu mândre pene,

Doine, Lăcrimioare, Pasteluri

311

Dumbrăvenci, ganguri de aur ce au cuiburi de matasă,

Ciocârlii, oaspeţi de soare, rândunele,-oaspeţi de casă.

Mierle vii şuierătoare, cucul plin de îngâmfare,

Gaiţa ce imitează orice sunete bizare,

Stigleţi, presuri, macalendri ce prin tufe se alungă

Şi duioase turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Iată, vin şi gândăceii în hlamide smălţuite;

Iată grieri, iată fluturi cu-aripioare pudruite,

Şi culbeci care fac coarne purtându-şi casa-n spinare...

La ivirea lor poiana clocoteşte-n hohot mare.

Iată-n urmă şi albine aducând în gură miere...

Zburătorii gustă-n grabă dulcele rod cu plăcere,

Apoi sorb limpidea rouă din a florilor potire,

Şoptind florilor în taină blânde şoapte de iubire.

Dar, tăcere!... Sus pe-un frasin un lin freamăt se aude!...

Toţi rămân în aşteptare. Cântăreaţa-ncet prelude.

Vântul tace, frunza deasă stă în aer neclintită...

Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

În a nopţii liniştire o divină melodie

Ca suflarea unui geniu pintre frunzi alin adie,

Şi tot creşte mai sonoră, mai plăcută, mai frumoasă,

Pân' ce umple-ntreaga luncă de-o vibrare-armonioasă.

Gânditoare şi tăcută luna-n cale-i se opreşte.

Sufletul cu voluptate în estaz adânc pluteşte,

Şi se pare că s-aude prin a raiului cântare

Pe-ale îngerilor harpe lunecând mărgăritare.

E privighitoarea dulce care spune cu uimire

Tainele inimei sale, visul ei de fericire...

Lumea-ntreagă stă pătrunsă de-al ei cântic fără nume...

Macul singur, roş la faţă, doarme, dus pe ceea lume!

VÂNĂTORUL

Vânătorul pleacă grabnic la a ziorilor ivire,

Şi pe soare, falnic oaspe, îl salută cu iubire.

Lumea veselă tresare, mii de glasuri sunătoare

Celebrează însoţirea naturei cu mândrul soare.

Valuri limpide de aer, ca o mare nevăzută,

Trec alin pe faţa lumii şi din treacăt o sărută.

Pe câmpia rourată pasul lasă urmă verde,

Ce-n curând sub raza caldă se usucă şi se perde.

Vânătorul soarbe-n cale-i răcoreala dimineţii,

Admirând jocul luminei pe splendoarele verdeţii,

Admirând în umbra caldă florile de prin poiene,

Şi pâraie cristaline, şi vultani cu mândre pene.

Pe colnic, în zarea luncii, un plop mare se ridică,

Cu-a lui frunză argintie făcând umbră pe vălcică.

Vânătorul la tulpină-i cade-n visuri iubitoare...

Două veveriţi pe-o creangă râd de arma-i lucitoare.

313

PUNTEA

Şoapta nopţii se aude suspinând încetişor;

Arborii prin întuneric dau un freamăt sunător,

Şi deodată Aurora se iveşte radioasă,

Ca un ochi ce se deschide sub o geană luminoasă.

Dulce, veselă, rozie, scumpă ca un vis iubit,

Ea-şi ia zborul peste lume de la mândrul răsărit

Şi-ntâlneşte-n a sa cale o copilă cosânzeană

Ce-i scăldată în năvalnic şi-n sân poartă odoleană.

S-a oprit copila tristă pe o punte de stejar,

Plânsu-i lin pe sân îi cade ca un scump mărgăritar;

Iar pârâul de la maluri smulgând floare după floare,

Le depune cu şoptire lângă albele-i picioare.

„De ce plângi?... îi zice-o rază pe-a ei frunte strălucind.

Tu eşti junǎ, eşti menită să trăieşti, să mori iubind;

Pentru tine-orice durere trebuie ca să se curme...

Nouri sunt ce nu fac umbră şi dureri ce nu lasă-urme.“

BALTA

Aerul e viu şi proaspăt!... el trezeşte şi învie

Peptul, inima şi ochii peste carii lin adie.

Balta-n aburi se ascunde sub un văl misterios,

Aşteptând voiosul soare ca pe-un mire luminos.

Ceru-n zare se roşeşte; mii de vrăbii deşteptate

Ciripesc şi se alungă pe girezi netrierate.

Balta vesel clocoteşte de-un concert asurzitor,

Şi din ochiuri se înalţă cârd de raţe ca un nor.

Pintre stuhul ce se mişcă iată-o luntre vânătoare!

Şerpii lungi se-ncolăcează sub a nufărilor floare;

Raţele prin moşunoaie după trestii se ascund,

Şi pe sus nagâţii ţipă, lişiţele dau în fund.

Răspândind fiori de moarte, luntrea cea de arme plină

Când la umbră se doseşte, când s-arată la lumină;

Iar pe mal, în liniştire, un bătlan, păşind încet,

Zice: „Nu-i peirea lumei... vânătorul e poet!“

315

FÂNTÂNA

Pe cărarea înflorită care duce la fântână,

În ştergar şi în catrinţă, merge-o sprintenă română;

Ea la brâu-i poartă furcă şi la sân un pruncuşor,

Cu guriţa lui lipită de al laptelui izvor.

Nevăstuica trece iute, torcând lâna din fuioare

Şi sucind fusul vârtelnic ce-o atinge la picioare.

Păsărelele-mpregiuru-i zbor voioase şi cântând,

Ea zâmbeşte şi tot merge, pruncuşoru-i sărutând.

Iată,-ajunge la fântână, ş-acolo se întâlneşte

C-un drumeţ din lumea-ntreagă, care lung la ea priveşte,

Apoi cumpăna o pleacă, apoi scoate la lumină

Şi vecinei sale-ntinde o cofiţă, albă, plină.

Romăncuţa mulţămeşte, suflă-ncet peste cofiţă

Şi cu apa nencepută udă rumena-i guriţă;

Iar drumeţul după dânsa bea, fugarul îşi adapă

Şi se jură că pe lume nu-i aşa de dulce apă.

SECERIŞUL

Ciocârlia ciripie, fâlfâind din aripioare,

Pe o seară de lumină se coboară de sub soare.

Aerul e-n neclintire, el devine arzător;

Prepeliţa cântă-n grâie, grierul cântă-n mohor.

În cel lan cu spicuri nalte au intrat secerătorii,

Pe când era încă umed de răsuflul aurorii.

Toţi, privindu-i de departe, par că-noată-n galbin râu,

Fetele fără ştergare şi flăcăii fără brâu.

Secerea, crai-nou de moarte, mereu taie, spicul cade.

Prepeliţa îşi ia puii şi se duce; lanul scade.

Iar în urmă, holda mândră, răsturnată prin bucăţi,

Se ridică-n snopi de aur, se clădeşte-n jumătăţi.

Mai departe, lucrând iute, un flăcău ş-o fată mare

De tot snopul îşi dau gingaş o furişă sărutare.

Când o pasere măiastră, peste lan trecând uşor,

Zice: „Dulce-a mai fi pânea de la snopurile lor!“

317

COSITUL

Faptul zilei se aprinde pe a dealurilor frunte,

Ş-un râu falnic de lumină se revarsă peste munte.

Iarba coaptă străluceşte, ea se clatină la vânt,

Ş-a ei umbră lin se mişcă în dungi negre pe pământ.

Iată, vin cosaşii veseli, se pun rând. Sub a lor coasă

Câmpul ras rămâne verde ca o apă luminoasă.

Unii brazdele răstoarnă, în căpiţi alţii le-adună,

Le clădesc apoi în stoguri şi cu stuh le încunună.

Mai devale-n cea dumbravă cu poiana tăinuită,

Unde umbra pare verde şi de flori e-mbalsămită,

Coasele sub teaca udă zinghenesc răsunător.

Din căpiţă în căpiţă dumbrăveanca saltă-n zbor.

Un flăcău, cosind deoparte, lângă-o tufă de sulcină,

Vede iarba încâlcită, frântă pe la rădăcină.

„Ce să fie?... Cuib de feară?... O! minune!“ zice

Şi, zâmbind, se pleacă iute de culege... un cercel!

318

PORTRET

dedicat doamnei X... Y... Z...

Superbă, maiestoasă, te simţi că eşti regină,

Căci fruntea-ţi se înalţă când lumea se înclină,

Şi imnul omenirei, un imn de adorare,

Ajunge pân’ la tine în slabă suspinare.

Ai ochi ca doi luceferi din aspra meazănoapte,

Ce-ngheaţă de departe a inimilor şoapte.

Privirea ta măreaţă de-abia se rătăceşte

Pe turma-ngenuncheată ce-n taină te slăveşte.

Chiar soarele ferbinte, de-ar vrea cu fericire

Să-şi schimbe nemurirea pe-o viaţă de iubire,

Ar stinge-a sale raze pe inima-ţi de gheaţă,

Şi lumea tristă-ar zace sub o eternă ceaţă.

Nicio mândrie mare nu-ntrece-a ta mândrire!

Nici spada nu întrece cumplita-ţi nesimţire!

Nici marmura cioplită albimea ta nu-ntrece...

Ca luna-n mezul iernei frumoasă eşti şi... rece!

319

PORTRET

dedicat princesei Natalia Ghica

Plăcută, simţitoare, în toate graţioasă,

Eşti dulce ca seninul de zi primavaroasă,

Şi ochiul ce oglindă cu drag fiinţa ta

Nimic în astă lume nu-l poate întrista.

Tot sufletul ferice s-apropie de tine

Ca de-o sperare vie, ca de un ceresc bine,

Şi nu vrea să mai zboare, simţind că a găsit

În sufletul tău gingaş un frăţior iubit.

Ai farmecul puternic ce-aprinde-n omenire

Avântul de mari fapte, dorinţi de nemurire.

Tu poţi să dai c-un zâmbet, c-un singur sărutat

O patrie iubită la tristul exilat.

Oricine te zăreşte e mulţămit de viaţă,

Că-ţi râde veselia ş-amorul dulce-n faţă.

Eşti cea mai drăgălaşă minune cu ochi vii.

Eşti cea mai adorată... şi numai tu n-o ştii!

320

PE COASTELE CALABREI

Pe coastele Calabrei vaporu-naintează

În unda luminoasă ce noaptea fosforează;

El taie-o brazdă lungă pe-al mării plai senin,

Şi luna, vas de aur, pluteşte-n ceruri lin.

În dreapta, pe-ntuneric, se-nalţă-un negru munte.

Vulcanul bătrân Etna, cu lava stinsă-n frunte;

Sehastru ce cunoaşte al globului mister,

El pare că din sânu-i azvârle stele-n cer.

În stângă e Carybda sălbatică, stâncie.

Din zare se întinde o punte argintie

Pe care se îndreaptă vaporul legănat,

Ce calcă orizonul cu stele semănat.

Dorm valurile mării sub atmosfera caldă.

În baie azurie Sicilia se scaldă;

Şi-n umbră călătorul, ţintind ochii spre mal,

Aspiră-al Syracusei parfum oriental.

321

LINDA-RAIA

Pe zidul din Alhambra luceşte-n răsărit

Un chioşc în filigrană de marmură-aurie,

Cu stâlpi şi arabescuri de jur împodobit,

Prin care se-ntrevede nălţimea azurie.

Acolo se arată, când ziua-i spre apus,

Frumoasa Linda-Raia, regina de Grenada;

Şi maurii din Vega se jură că pe sus

Se primblă o hurie lucindă ca zăpada.

Minunea admirată de mauri şi creştini,

Ea vine-n chioşc alene, priveşte prin zăbrele,

Şi-i place să arunce a rodiei rubini,

Pe care-i prind în spaţiu voioase păsărele.

Dar iată că şiragul de alb mărgăritar

Alunecă pe braţu-i şi cade-n fund devale.

Don Pedro de Castilia, trecând, îl ia în dar,

Zâmbeşte la regină şi pasă mândru-n cale!

322

CALEA-ROBILOR

Pe cerul nalt luceşte un râu albiu de stele,

Ce curge spre Moldova din tainicul noian;

Ca flotă luminoasă, luceferii prin ele

Cutrieră în umbră cerescul ocean.

Din când în când desprinsă din bolta cea profundă

O stea albastră cade şi-n spaţiu s-acufundă,

Trăgând pe plaiul negru o brazdă argintie,

Ce-n clipă-i trecătoare ca viaţa-n vecinicie!

Sub cerul fără margini, spre mândrul răsărit,

Se-ntinde-n umbra nopţii un câmp nemărginit,

Pustiu şi trist ca golul ce lasă-n urma lor

În inimi iubitoare iubiţii carii mor.

Şi râul cel de stele e călăuzul tainic

Ce duce la Moldova pe rătăcitul cainic;

Şi câmpul e Bugeacul cu orizonuri mari,

Bătut de oameni searbezi ce fug de la tatari.

323

BUCHET

Calul favorit a d-rei Maria Docan

În poveştile frumoase ce se spun la şezătoare

Sunt cai ageri, iuţi ca gândul şi cu darul de cuvânt,

Unul galbin ca porumbul, aurit la foc de soare,

Altul negru ca păcatul... amândoi copii de vânt!

Ei întrec în răpegiune rândunica spăriată:

Peste nouri, peste mare duc vitejii feţi-frumoşi.

Ochii lor aruncă fulgeri carii fearele săgeată,

Şi copita lor ucide mari balauri fioroşi.

Mai sunt cai traşi prin verigă şi cu mintea năzdrăvană,

Mândri ca o nălucire şi ca fluturi de uşori.

Ei, când poartă-n lumea albă pe Ileana Cosânzană,

Fără ca să le îndoaie calcă gingaşele flori.

Eu credeam pe Vânteş, Graur că-s închipuiri visate

În geroase nopţi de iarnă lângă focul de stejar;

Am văzut însă cu ochii în a mea vecinătate

Cal mai mândru decât visul, alb ca un mărgăritar.

Şoimul tău, Mitică dragă, poartă-o zale ninsorie

Ce luceşte de departe sub seninul luminos.

Tu-l iubeşti, el o cunoaşte; e frumos, el încă-o ştie,

Şi ca lebăda pe apă se alintă graţios.

Când te vede, el te-admiră; când te-aude, el nechează

Şi te cheamă, şi îi place să-l dismierzi încetinel.

Glasul tău îl îmblânzeşte, mâna ta îl încordează;

El trăieşte pentru tine, şi tu, dragă, pentru el.

324

Vasile Alecsandri

Amândoi aveţi un suflet, zburând vesel pe câmpie,

Dulce, falnică păreche! tablou viu, încântător!

El pe tine te-mprumută c-un avânt de bărbăţie.

Tu îl împrumuţi pe dânsul cu-al tău farmec răpitor.

Şi oricine vă zăreşte zice-n sine cu-admirare:

„Aşa cal, aşa copilă!... Ea frumoasă, el frumos!

Pare dulcea primăvară lin primblată-n legănare

Pe un snop de crini ce zboară pe sub soarele voios.“

325

MANDARINUL

Mandarinu-n haine scumpe de matasă vişinie,

Cu frumoase flori de aur şi cu nasturi de opal,

Peste coada-i de păr negru poartă-o vânătă chitie

Care-n vârf e-mpodobită c-un bumb galbin de cristal.

Fericit, el locuieşte un măreţ palat de vară

Plin de monştri albi de fildeş şi de jaduri preţioşi.

Mari lanterne transparente, de o formă mult bizară,

Răspând noaptea raze blânde pe balauri fioroşi.

O deschisă galerie, unde-a soarelui lumină

Se strecoară-n arabescuri prin păreţii fini de lac,

Prelungeşte colonada-i pe-o fantastică grădină

Ce mirează flori de lotus în oglinda unui lac.

Ochiul vesel întâlneşte, pe colnice-nverzitoare,

Turnuri nalte şi pagode, unde cântă vechiul bonz

Şi auzul se resimte de vibrări asurzitoare,

De răsunetul metalic al tam-tamului de bronz.

Iată-o joncă aurită pe albastrul apei line,

Cu vântreli de rogojină şi cu vâsle de sandal,

Înlăuntru râde visul fericirilor divine,

Mandarina cu ochi galişi şi cu sânul virginal.

Ea-n grădină se coboară şi-n palat apoi dispare,

Pe nisip călcând alene cu-ale ei picioare mici.

Nor de fluturi zboară-n cale-i şi cu-a lor aripi se pare

C-ar voi s-o mai oprească pintre arborii pitici.

326

Vasile Alecsandri

Ea se duce-n galerie s-o dismierde mandarinul!...

Graţioasă, pânditoare, sub cortelu-i de atlaz,

Îl invită cu ochirea, cu surâsul, cu suspinul,

Ca să guste voluptatea amorosului estaz.

Dar el stă în trândăvie pe-un dragon de porcelană.

La minimele frumoase ce-i zâmbesc — nesimţitor,

Soarbe ceaiul aromatic din o tasă diafană

Şi cu drag se uită-n aer la un zmeu zbârnâitor.

327

PASTEL CHINEZ

dedicat d-lui I.A.C.

Pe-un canal îngust ce curge ca un şerpe cristalin

Se înşiră chioşcuri albe, cu lac luciu smălţuite.

Tot ce-i nobil, avut, mare şi puternic la Pekin

În răcoarea lor plăcută duce zile fericite.

Pe sub nalte coperişuri care-n margini s-albiesc,

Galerii cu mari lanterne şi cu sprintene coloane

Au comori de plânte rare ce la umbră înfloresc

Şi-n ghirlande parfumate se revarsă pe balcoane.

Papagali verzi, roşi şi galbini, iubitori de dismierdări,

Prin zăbrele aurite zbor chemaţi de glasuri dalbe,

Şi pe buze rumeoare, cuib voios de sărutări,

Ei culeg zâmbiri divine, ei culeg migdale albe.

Apoi veseli, cu-a lor pradă, se pun hoţii zburători

Când pe mândre paravane de matasă diafană,

Când pe crengi, când pe basinuri de albastră porcelană,

Unde viu se joacă-n faţă peşti cu solzii lucitori.

Ş-o momiţă strâmbătoare, sărind iute-n urma lor

De pe umerii de fildeş unui zeu grotesc de China,

Cade-n şahul de pe masă şi răstoarnă pe covor

Doi nebuni peste un rege şi un turn peste regina...

Pe canal trei poduri strimte ca trei arcuri se întind;

A lor margini cizelate în şiraguri de inele

Poartă zmei cu ochi fantastici, carii noaptea se aprind,

Şi catarguri poleite, cu lungi flamuri uşurele.

Iar în fund, peste desimea de pagode azurii,

Ca un bloc de porcelană, falnic, sprinten se ridică

Un turn nalt cu şepte rânduri şi cu şepte galerii,

Unde ard în casolete flori de plantă-aromatică.

Pe un pod păşeşte-alene fiica unui mandarin,

Sub cortelul de crep galbin care-l pleacă despre soare,

Ferind peliţa-i de aur şi rotundu-i pept de crin,

Şi guriţa-i cu benghi negru ca un gândăcel pe-o floare.

Umbra ei pe faţa apei, de pe pod uşor plutind,

Cu-o mişcare voluptoasă trece lin şi se opreşte

Pe o joncă unde şede un om tânăr pescuind...

El tresare, nalţă ochii şi cu dragoste zâmbeşte.

Iar colo-n vecinătate, sus, în turn, ca un hurez,

Un bătrân, pândind cu ochiul, taina dulce o surprinde...

El desemnă-ncet tabloul pe hârtie de orez,

Şi se pare că hârtia sub peniţă-i se aprinde!

BARAGANUL

Pe cea câmpie lungă a cărei tristă zare

Sub cer, în fund, departe, misterios dispare,

Nici casă, nici pădure, nici râu răcoritor,

Nimic nu-nveseleşte pe bietul călător.

Pustietatea goală sub arşiţa de soare

În patru părţi a lumei se-ntinde-ngrozitoare,

Cu iarba-i mohorâtă, cu negrul ei pământ,

Cu-a sale mari vârtejuri de colb ce zboară în vânt.

De mii de ani în sânu-i dormind, zace ascunsă

Singurătatea mută, sterilă, nepătrunsă,

Ce-adoarme-n focul verii l-al grierilor hor

Şi iarna se deşteaptă sub crivăţ în fior.

Acolo floarea naşte şi moare-n primăvară,

Acolo pere umbra în zilele de vară,

Şi toamna-i fără roadă, ş-a iernii vijelii

Cutrieră cu zgomot pustiele câmpii.

Pe cea savană-ntinsă şi cu sălbatic nume,

Lung ocean de iarbă necunoscut în lume,

O cumpănă se-nalţă aproape de un puţ,

Şi-n orizon se-ndoaie ca gâtul unui struţ.

Un car cu bivoli negri a stat lângă fântână.

Vro doi români în soare ş-o sprintenă română

Încungiură ceaunul ce ferbe fumegos

Pe foc, şi mai departe un câne roade-un os.

330

Vasile Alecsandri

Pe car un copilandru priveşte-n depărtare...

Zadarnic ochii-i zboară din zare-n altă zare!

Nici casă, nici pădure, nici râu răcoritor,

Nimic nu se arată pe câmpul de mohor!

Din vreme-n vreme numai, lungi şiruri de cocoare

Sub bolta albăstrie zbor tainic călătoare,

Şi vulturi mari, prădalnici, cu gheare înarmaţi,

S-adună, lăsând puii pe vârfuri de Carpaţi.

Ah! dulce, glorioasă şi mult strălucitoare

Va fi ziua de viaţă, când, pe sub mândrul soare,

Trecând în răpegiune, un zmeu cu-aripi de foc

Goni-va trista moarte ce zace-n acest loc!

Mult vesel va fi câmpul când vecinica-i tăcere

Va dispărea deodată la glasul de-nviere

Ce scoate zmeul falnic din gura lui de fer,

Vestind noua răpire a focului din cer!

VALUL LUI TRAIAN

Pe câmpia dunăreană care fuge-n depărtare,

Unde ochii se afundă dintr-o zare-n altă zare

Ca pe sânul fără margini şi pustiu de ocean,

Unind două orizonuri, iată valul lui Traian!

El se-ntinde ca o brazdă ce pe urma-i colosală

A săpat, în primul secul, o triremă ideală,

Sau ca frânghia destinsă a giganticului arc

Ce-l purta, luptând cu Roma, Decebal, falnic monarc.

O! miragi sublim, fantastic!... prin o pulbere de aur

Gândul meu răpit în spaţiu ca pe aripi de balaur

Întrevede legioane deşteptate din mormânt

Călcând, val de năvălire, peste valul de pământ.

Torent lung de umbre-antice, în lumină el apare,

Strălucind sub arme scumpe, sub hlamide consulare.

Şi trezind cu al său vuiet de ostaşi învingători

Iarba câmpului şi codrii munţilor apărători.

Iată-n frunte *sagitarii* şi *veliţii,* limbi străine,

Înarmaţi cu proaste, scuturi şi cu şepte *javeline,*

Ferentarii ce, ca dânşii, au pe capetele lor

Pei de feare-ngrozitoare şi *calige* la picior.

Apoi galii bravi şi veseli ce glumesc pe *celtiberii,*

Şi romanii în cohorte urmăriţi de *cavalerii*

Ce se-mpart în zece *turme,* purtând coiful de oţel

Cu o *cristă* de lungi pene care fâlfâie pe el.

Legioanele conduse pe a Daciei câmpie

De *tribuni* şi de *centurii* înarmaţi cu vergi de vie

Sunt urmate de trofee, de sclavi mulţi, de şefii daci

Şi de care mari cu aur ce-s mânate de *saraci.*

Cornuri, buciume şi tube sună falnice fanfare!

Lungul val de năvălire pe-ale Daciei hotare

E menit să se iezească contra altor năvăliri...

Dar ce vis! în care timpuri se perd tristele-mi gândiri?

Pe colnicul rotund, verde, al vânturilor şuier.

Cântă-n umbra lui Murgilă un păstor din al său fluier.

Lângă dânsul doarme-un câne; pe sus zboară un vultan,

Şi o turmă de oi blânde pasc pe valul lui Traian!

TABEL CRONOLOGIC

1821 – Vasile Alecsandri se naşte la Bacău, la 21 iulie. Părinţii, sulgerul Vasile Alecsandri, om cu stare, şi Elena, născută Cozoni, vor asigura celor trei copii, Catinca, Vasile şi Iancu, o creştere aleasă.

1827 – După ce familia se stabileşte la Iaşi, viitorul poet studiază în particular cu Gherman Vida, un împătimit cărturar de origine maramureşană.

1828 – Vasile Alecsandri-tatăl cumpără moşia Mirceşti în lunca Siretului, spaţiu imortalizat de poet în *Pasteluri*.

1828-1834 – Continuă învăţătura în pensionul Cuénim din Iaşi, unde este coleg cu Mihail Kogălniceanu.

1834 – Împreună cu alţi tineri boieri moldoveni, printre care viitorul domn Al. I. Cuza şi pictorul Negulici, este trimis la studii la Paris, unde îşi dă bacalaureatul în anul 1835.

1837 – Pregăteşte un bacalaureat în ştiinţe, urmând cursurile Facultăţii de inginerie, pe care n-o termină.

1838 – Apar primele încercări literare în limba franceză: *Zunarilla, Marie, Les brigands.*

1839 – Vine în ţară şi ocupă un post în administraţie până în 1846. Împreună cu C. Negri face o călătorie în Italia, care devine

motiv de inspiraţie pentru nuvela romantică *Buchetiera de la Florenţa*.

1840 – Apare la Iaşi revista „Dacia lierară“, unde Alecsandri îşi publică *Buchetiera de la Florenţa*.

Este numit, împreună cu C. Negri şi M. Kogălniceanu, director al teatrului din Iaşi. Din pricina lipsei unui repertoriu naţional, Alecsandri începe să scrie piese de teatru. *Farmazonul din Hârlău* şi *Cinovnicul şi modista* se joacă pe scenă chiar în acel an.

1842 – În urma unei „călătorii în munţi“, poetul descoperă „comorile poeziei populare“, sub a căror influenţă îşi aşterne pe hârtie primele poezii în limba română – *Doinele.*

1843-1844 – Străbate satele şi munţii Moldovei cu scopul de a culege folclor chiar din gura ţăranilor.

1844 – Apare revista „Propăşirea. Foaie ştiinţifică şi literară“, condusă de V. Alecsandri, M. Kogălniceanu şi Ion Ghica.

Aici poetul publică o parte din *Doinele* sale, precum şi fragmente de proză.

Tot din acest an datează *Jurnalul călătoriei la Viena*, publicat

mulţi ani mai târziu.

Are loc reprezentaţia piesei *Iorgu de la Sadagura*.

1845 – Se îndrăgosteşte de Elena Negri, sora prietenului său, căreia îi dedică mai multe poeme.

1846 – Vizitează mănăstirile din Moldova împreună cu Iancu, fratele său, cu Alecu Russo, Costache Negri şi alţii.

1846-1847 – Din motive de sănătate Elena Negri este nevoită să plece în străinătate pentru a se trata, iar Alecsandri o însoţeşte.

La întoarcerea în ţară, boala Elenei se agravează şi aceasta se stinge din viaţă pe vapor, la intrarea în Constantinopol.

Poezia *Steluţa* este scrisă în această perioadă.

1848 – Scrie poezia *Către români*, care mai târziu se va numi *Deşteptarea României.*

Este unul dintre fruntaşii mişcării revoluţionare din Moldova, redactând împreună cu Mihail Kogălniceanu şi Costache Negri *Dorinţele partidei naţionale din Moldova*, principalul manifest al revoluţionarilor moldoveni. După înfrângerea mişcării, exilat, călătoreşte prin Austria şi Germania. Se stabileşte la Paris, unde se întâlneşte cu alţi militanţi munteni. Din perioada exilului datează poeziile *Adio Moldovei* şi *Sentinela romană*.

1849 – Redactează studiul *Românii şi poezia lor*, publicat în mai multe numere ale revistei „Bucovina“.

1850 – După o absenţă de aproape doi ani, Vasile Alecsandri se

întoarce în ţară. Publică în revista „Bucovina“ poeziile

populare *Toma Alimoş*, *Blestemul*, *Mihu copilul* etc.

1852 – Apare volumul *Poezii poporale. Balade (cântice bătrâneşti) adunate şi îndreptate de V. Alecsandri.*

Tipăreşte *Repertoriul dramatic*, primul volum de teatru care

conţine piesele *Iorgu de la Sadagura, Iaşii în carnaval, Peatra*

din casă, Chiriţa la Iaşi, Chiriţa în provincie.

Moare la Palermo Nicolae Bălcescu, prietenul lui V.

Alecsandri.

1853 – Apare volumul *Poezii populare. Balade (cântice bătrâneşti) adunate şi îndreptate de V. Alecsandri,* partea a doua.

I se publică la Paris primul volum de poezii originale: *Doine*

şi lăcrimioare.

Tabel cronologic

335

Spre sfârşitul anului vizitează sudul Franţei, Spania şi

nordul Africii. Relatările acestei călătorii sunt cuprinse în

volumul *Călătorie în Africa.*

1854 – Moare tatăl său. După ce îşi preia moştenirea, Alecsandri eliberează ţiganii robi de pe pământurile sale.

Apare sub conducerea sa „România literară“, revista la care au colaborat moldovenii C. Negruzzi, M. Kogălniceanu, Al. Russo, dar şi muntenii Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, Al. Odobescu. Revista este suspendată de cenzură după numărul 47, din 3 decembrie 1855.

1856 – Alecsandri se dedică luptei pentru Unire alături de M. Kogălniceanu, C. Negri şi alţii.

La 9 iunie apare poezia *Hora Unirii* în ziarul „Steaua Dunării“, aflat sub conducerea lui M. Kogălniceanu.

1857 – Apare culegerea de proză *Salba literară*, conţinând, pe lângă povestiri şi impresii de călătorie, şi câteva scrieri dramatice.

Face o călătorie în Franţa pentru a aduce la cunoştinţa Europei doleanţele Principatelor. La întoarcere e numit ministru în guvernul provizoriu.

1859 – Este numit de domnitorul Al. I. Cuza ministru al afacerilor externe şi este trimis în Franţa, Anglia şi Piemont pentru a pleda în scopul recunoaşterii Unirii.

1860 – Se stabileşte la Mircești până la sfârşitul vieţii, chiar dacă

lungi perioade de timp este plecat din ţară în misiuni

diplomatice.

1863 – Ia naştere la Iaşi „Societatea Junimea“, al cărei membru onorific a fost până la sfârşitul vieţii.

Apare la Iaşi ediţia a doua a volumului *Doine şi lăcrimioare*,

întregit cu ciclul *Mărgăritărele.*

1866 – Apare într-un volum întreaga colecţie a *Poeziilor poporale.*

1867 – Este ales membru al Societăţii Academice Române (viitoarea

Academie Română) şi în această calitate îi combate pe latinişti

şi susţine principiul fonetic în scriere.

În revista „Convorbiri literare“ îi apar primele *Pasteluri.*

1871 – Îşi dă demisia din Societatea Academică, după ce aceasta

hotărâse să adopte principiul etimologic în scriere şi să

publice dicţionarul lui Laurian şi Massim.

Cu ocazia serbărilor de la Putna, poetul trimite două

cântece care însufleţesc masa de oameni: *Imn lui Ştefan cel*

Mare şi *Imn religios*.

1872 – Scrie *Dumbrava Roşie*, pe care o citeşte la o şedinţă a Junimii.

Cu acest poem, Alecsandri inaugurează în creaţia sa ciclul

Legendelor.

Vasile Alecsandri

1874 – Publică *Boieri şi ciocoi*, una dintre cele mai importante come-dii, o frescă socială de dimensiuni considerabile.

1875-1876 - La editura „Socec“ apar opt volume din seria *Operelor complete*, cu o prefaţă a autorului. Ele cuprind creaţia dramatică, poeziile şi proza de până atunci.

1877 – 9 mai. Proclamarea Independenţei ţării în parlament. Cu ocazia acestui eveniment Alecsandri scrie poezia *Balcanul şi Carpatul*, cu care inaugurează ciclul *Ostaşii noştri*.

1878 – I se decernează premiul Societăţii Limbilor Romanice din Montpellier pentru poezia *Cântecul gintei latine.*

Apare volumul *Ostaşii noştri*.

1878-1879 – Citeşte drama istorică *Despot-Vodă* la o şedinţă a „Junimii“.

Este invitat să-şi reia locul la Academie şi să participe la lucrările anuale, fiind ales în comisia pentru modificarea ortografiei.

1880 – Apare cel de-al IX lea volum din seria *Operelor complete*, cuprinzând *Legende nouă şi Ostaşii noştri*.

Scrie feeria naţională *Sânziana şi Pepelea*.

1881 – I se decernează „Marele premiu Năsturel-Herăscu“ al

Academiei Române pentru volumele *Despot-Vodă* şi *Poezii.*

1883 – Într-o şedinţă a „Junimii“ citeşte piesa *Fântâna Blanduziei*, care este reprezentată un an mai târziu pe scena Teatrului

Naţional din Bucureşti.

1884 – Scrie piesa *Ovidiu*, care se reprezintă la începutul anului următor.

1885 – Este numit ministru plenipotenţiar al României la Paris,

post pe care-l va deţine până la moarte.

1886 – Rescrie piesa *Ovidiu.*

1890 – 22 august. Vasile Alecsandri se stinge din viaţă după o lungă suferinţă, fiind înmormântat cu tot onorul în curtea

conacului său de la Mirceşti.

GLOSAR

A

alcyon, s. f. – pescăruş albastru

arnăut, s. m. – soldat din garda domnească din ţările române

avan, adj. – barbar, aprig, nemilos

Bbenghi, s. n. – aluniţă naturală sau artificială

bersalier, s. m. – soldat din armata italiană, corespunzător vână-

torilor de la noi

biulbiulină, s. f. – privighetoare

bonz, s. m. – preot sau călugăr budist

boroană, s. f. – (reg.) grapă, greblă

buhnă, s. f. – bufnă, bufniţă

burcă, s. f. – (reg.) cojoc lung făcut din piei de oi, cu lână în afară

Ccadână, s. f. – sclavă în haremurile turceşti; turcoaică

caftan, s. n. – (înv.) manta orientală, albă, lungă şi largă, împodobită cu fire de aur sau de mătase, pe care o

purtau domnitorii şi boierii români

cainic, adj. – (înv.) vrednic de plâns; nenorocit

catrinţă, s. f. – obiect de îmbrăcăminte din portul naţional al fe-

meilor române, care serveşte ca fustă, alcătuită

din două bucăţi

ceair, s. n. – (înv. şi reg.) teren, de regulă împrejmuit, din apropi-erea unei ape, folosit pentru păşunat

chitie, s. f. – tichie, căciuliţă, scufiţă

cobză, s. f. – instrument muzical cu coarde, asemănător cu

chitara, având cutia de rezonanţă foarte bombată,

folosit mai ales la acompaniament (prin ciupirea

coardelor)

cofă, s. f. – vas în care se ţine la ţară apa de băut

colnic, s. n. – colină, deal

comanac/comănac, s. n. – acoperământ al capului purtat de călugări

şi de călugăriţe

cortel, s. n. – (reg.) loc de rămas peste noapte, casă, locuinţă

corvetă, s. f. – corabie de război cu trei catarge

cuşmă, s. f. – (reg.) căciulă

D

doină, s. f. – poezie lirică specifică folclorului românesc, care exprimă un sentiment de dor, jale, revoltă, dragoste etc., însoţită, de obicei, de o melodie adecvată

drăgănele, s. f. pl.– (pop.) soi de cireşe mari, cărnoase, dulci

durdă, s. f. – (înv., reg.) puşcă, flintă

E, F

elcovan, s. m. – (înv.) pasăre de mare, cu zborul repede; pasăre

legendară

ferentar, s. m. – soldat din vechea pedestrime uşoară

G

galantom, adj. – mărinimos

geamie, s. f. – moschee

geniu, s. n. – (mitol.) spirit protector, duh (bun sau rău); var. *gin* **ghioagă**, s. f. – armă veche de luptă, alcătuită dintr-un fel de cio-mag de lemn sau de fier, cu capătul bombat

gireadă, s. f. – (reg.) grămadă înaltă (de paie, fân sau coceni) în formă de prismă; stog

giubea, s. f. – (arh.) haină de postav, lungă şi largă, purtată în trecut de boieri

gondolină, s. f. – diminutiv de la *gondolă*

H

hamger, s. n. – hanger, pumnal mare, cu lama încovoiată

hidră, s. f. – monstru marin; (fig.) nenorocire, rău care creşte inevitabil

huceag, s. n. – (reg.) pădure mică, tânără şi deasă

hurez, s. m. – (reg.) huhurez, pasăre asemănătoare cu bufniţa; (în expr.) *a sta ca un huhurez* = a sta singur, părăsit

hurie, s. f. – (în religia musulmană) fecioară deosebit de frumoasă promisă de Mohamed credincioşilor în paradis

I imaş, s. n. – teren necultivat pe care creşte iarbă, folosit pentru păşunat

irmilic, s. m. – monedă turcească de argint, mai rar de aur, care a circulat şi la noi (mai ales în Maldova), în prima jumătate a sec. al XIX – lea; icosar

Jjavelină, s. f. – suliţă lungă şi subţire

joncă, s. f. – ambarcaţiune chineză cu pânze prinse orizontal

pe catarge, folosită pentru transport şi pescuit

L, M

lele, s. f. – (în expr.) *fecior sau fiu de lele* = om şmecher, ticălos
mărgărele/mărgăritărele, s. f. pl.– (bot.) mărgăritărele, lăcrămioare

metanii/mătănii, s. f. pl. – (în unele practici religioase) şirag de

mărgele de

os, de lemn etc., pe care călugării sau credincioşii

mireni socotesc rugăciunile rostite

moaşte,s. f. pl. – (în religia creştină) rămăşiţele mumificate din

corpul unei persoane considerată sfântă

mohor, s. n. – rogoz, mei păsăresc

N

naramză, s. f. – fructul naramzului; portocală amară

nefer, s. m. – soldat care făcea parte dintr-o poteră, poteraş,

arnăut

nemeş, s. m. – denumire dată în Moldova, în Evul Mediu, stăpâ-

nilor de pământ fără titluri nobiliare

O

odolean, s. f. – valeriană, folosită de fetele de la ţară pentru a

deveni atrăgătoare

odor, s. n. – fiinţă iubită

Ppagodă, s. f. – templu, edificiu religios budist, hindus ori brahman

paing, s. m. – păianjen

pală, s. f. – (înv.) paloş

plăsea, s. f. – placă de metal, de os sau de lemn, care acoperă

mânerul unui cuţit sau pumnal

proască, s. f. – (pop.) stropitoare

prundiş, s. n. – îngrămădire de pietriş şi nisip în albia unei ape

R

rasă, s. f. – haină de postav, largă şi lungă până la călcâie, pe care o poartă preoţii, călugării şi călugăriţele pe

deasupra îmbrăcămintei

răstoacă, s. f. – gârlă

rediu, s. n. – (reg.) pădure mică şi tânără

S, Ş

sagitar, s. m. – (rar) arcaş din armata romană

sandal, s. n. – (înv. şi reg.) luntre lungă pentru transportat mărfuri
seguidilă, s. f. – vechi dans popular spaniol, cu caracter vioi şi

ritm variat, cu acompaniament de castaniete sau

de chitară

sirep, adj. – (despre cai) iute, greu de stăpânit

stog, s. n. – grămadă mare de fân, snopi de grâu sau alte

păioase

strigoi, s. m. şi f. – (în superstiţii) sufletul unui om (mort sau viu) care s-ar transforma în timpul nopţii într-un animal

sau într-o apariţie fantomatică, pricinuind neajun-

suri celor pe care îi întâlneşte

sulcină, s. f. – numele a două plante erbacee cu flori plăcut

mirositoare, galbene sau albe

surugiu, s. m. – birjar

şarg, adj. – (despre cai) gălbui

T, Ţ

tăiuş, s. n. – lamă de cuţit; pumnal

tasă, s. f. – (rar) ceaşcă

tricolici, s. m. – (pop.) om posedat, lunatic; om prefăcut în lup

sau în altă fiară

triremă, s. f. – (ant.) galeră cu trei rânduri de lopeţi; trieră

ţurcă, s. f. – căciulă mare miţoasă, confecţionată din blană

de oaie

U

urdie, s. f. – (înv.) ordie, hoardă, oaste (turcească sau tătară) **ursit**, s. m. şi f. – persoană predestinată să devină soţul sau soţia

cuiva

V, Z

vârcolac, s. m. – (în superstiţii) fiinţă fabuloasă, care mănâncă Luna şi Soarele

velit, s. m. – soldat roman care stătea în fruntea legiunilor

vultan, s. m. – vultur

zapciu, s. m. – (înv.) agent de poliţie însărcinat cu strângerea

dărilor

NOTE

1Fiară-Verde, Sânge-Roş şi Hraconit – stihii potrivnice omului

2haiduc originar din Seaca, judeţul Dolj

3pădure în care se adăposteau cetele de hoţi

4erou din basme

5(în mitologia populară) fiinţă fantastică închipuită ca un spirit rău,

care chinuie noaptea în somn fetele şi femeile

6oraş în Asia, pe malul Bosforului

7carte sacră a religiei musulmane, care conţine prezentarea dogmelor

şi a tezelor acesteia, precum şi diferite precepte religioase, etice şi

juridice, legende, mituri

8Tiziano Vecelli sau Tiziano Vecellio (1485-1576), cunoscut sub numele de Tiţian, este cel mai vestit pictor al şcolii veneţiene din renaşterea italiană (sec. al XVI-lea)

9corabie de festivităţi a dogilor veneţieni. Era folosită în fiecare an de Ziua Înălţării până în anul 1798, pentru a-l duce pe dogele Veneţiei în Marea Adriatică, unde se desfăşura ceremonia de unire a Veneţiei cu marea

10insulă lângă Veneţia, în faţa Palatului Dogilor

11vânt puternic, uscat şi fierbinte, care bate dinspre Sahara spre ţările mediteraneene

12râu din Moldova

13regiune paradisiacă, în care ajungeau după moarte, spune legenda, eroii şi oamenii virtuoşi greci şi romani

14Alhambra din Granada este unul dintre cele mai importante monumente de arhitectură islamică. Cuvântul Alhambra provine de la Al Hamra, care în arabă înseamnă „roşu “, datorită culorii stâncilor pe care este construit palatul

15Abu ’ abd-Allah Muhammad XII (1460-1533), cunoscut sub numele de Boabdil, a fost ultimul sultan maur din Granada

16El R’ baa – cal de cinci ani, cal ciucar (lb. arabă în orig.)

17Nu este alt Dumnezeu decât Allah, şi Mahomed este profetul său!

18Mecca – cetate sfântă în peninsula Arabia. Pelerinajul la Mecca este obligatoriu pentru orice musulman cel puţin o dată în viaţă

19peninsula Crimeea

20este vorba despre Ştefăniţă Vodă (1524-1527), nepotul lui Ştefan cel Mare. Este eroul dramei *Viforul* de B. Şt. Delavrancea

21O! Sfântă Fecioară! (it. în orig.)

Indicele alfabetic al poeziilor

1 Mai, 222

8 Mart, 88

A

Adevărul şi minciuna, 142

Adio, 119

Adio, 223

Adio Moldovei, 146

Altarul monastirei Putna, 30

Andrii-Popa, 32

Anul 1855, 207

Aşteptarea, 103

BBaba Cloanţa, 13

Balta, 314

Banul Mărăcină, 212

Baraganul, 329

Barcarolă veneţiană, 108

Biondineta, 110

Biserica risipită, 180

Bosforul, 158

Bradul, 292

Buchet (calul favorit al d-rei Maria Docan), 323

C

Calea-robilor, 322

Cântic de fericire, 99

Cântic haiducesc, 48

Cântic ostăşesc, 61

Cântice de lume, 225

Cântice şi sărutări, 209

Cânticul Mărgaritei, 184

Canţonetă napolitană, 116

343

Ce gândeşti, o! Margarită, 193

Ceasul rău, 43

Cinel-cinel, 57

Concertul în luncă, 310

Corona vieţei (dedicată damelor italiene), 255

Cositul, 317

Crai-nou, 22

Crinul, 266

Cristos a înviat, 267

Cucoarele, 296

Curcile (Fabulă), 140

D

De crezi în poezie..., 92

Despărţirea, 96

Desrobirea ţiganilor, 137

Deşteptarea României (1848), 165

Dimineaţa, 298

Doina, 11

Doina iubirei, 63

Dor de călătorie, 157

Dorul (Cântic de lume), 62

Dorul de mare, 240

Dorul românceі, 59

Dragoş, 218

Dridri, 152

Dulce înger, 98

EEl R’baa (Cântic arăpesc), 202

Emmi, 232

FFântâna, 315

Făt-Logofăt, 50

Floarea oceanului, 188

Flori de nufăr, 309

Floriile, 300

Frumoasă copiliţă, 141

G

Gerul, 287

Gondola trece, 254

Gondoleta, 114

Groza, 35

H

Hora, 52

Hora unirei (1857), 245

Hoţul şi domniţa, 191

I, Î

Iahtul, 195

Iarna, 286

Înşiră-te, mărgărite (Legendă), 268

Întoarcerea în ţară, 149

LLa gura sobei, 291

La Magenta, 253

La moartea lui P. Cazimir, 151

La mormântul lui Gr. Romalo, 148

La Palestro, 251

La poeţii români, 262

La Sevastopol, 216

La Veneţia mult duioasă, 126

Lacul de Como (Sonet), 264

Lăcrimioare, 87

Linda-Raia, 321

Lunca din Mirceşti, 306

M

Maghiara, 26

Maiorului Iancu Bran, 136

Malul Siretului, 308

Mandarinul, 325

Mândruliţa de munte, 58

Mărioara, Florioara (Legendă), 65

Mezul iernei, 290

Moldova în 1857, 234

Muntele de foc (Legendă din Munţii Apenini), 189

Indice alfabetic

345

N

N. Bălcescu murind, 205

Noaptea, 297

Noaptea Sfântului Andrii, 237

O

O noapte la Alhambra, 197

O noapte la ţară, 93

O seară la Lido, 112

Oaspeţii primăverii, 295

Odă către Bahlui, 138

PPastel chinez (dedicat lui I. A. C.), 327

Paştele, 302

Păsărica mării, 186

Păsărică, 134

Păscarul Bosforului, 101

Pe albumul d-rei Ida Vegezzi Ruscalla, 248

Pe coastele Calabrei, 320

Pe malul mării, 132

Pe marea, 121

Pe un album, 144

Pilotul (Contelui Cavur), 249

Plugurile, 303

Portret (dedicat doamnei X... Y... Z...), 318

Portret (dedicat princesei Natalia Ghica), 319

Presimţire, 247

Puntea, 313

R

Rodica, 305

Romanţă, 145

Romanţă, 265

SSania, 289

Sămănătorii, 304

Sburătorul, 54

Secerişul, 316

346

Vasile Alecsandri

Seguidilă (Cântic poporal spaniol), 201

Sentinela romană (Poem istoric), 167

Serile la Mirceşti, 283

Sfârşit de toamnă, 285

Sfârşitul iernei, 294

Sora şi hoţul, 19

Steaua ţării, 243

Stelele (Doină), 204

Steluţa (dedicaţie E.N.), 85

Strigoiul, 40

Strofe lui C. Negri, 160

Strunga, 46

Surorii mele, 242

TTatarul (Cântic vechi), 56

Tunetul, 299

U

Umbrei lui Nicu Ghica, 155

Ursita mea, 123

Ursiţii, 37

V, Z

Valul lui Traian, 331

Vânătorul, 312

Veneţia, 105

Vezi tu vulturul..., 95

Vis de poet, 176

Viscolul, 288

Visul, 129

Visul lui Petru Rareş (Legendă), 227

Visurile, 117

Zimbrul şi vulpea, 139

CUPRINS

Repere critice 5

Doine (1842-1852)

Doina 11

Baba Cloanţa 13

Sora şi hoţul 19

Crai-nou 22

Maghiara 26

Altarul monastirei Putna 30

Andrii-Popa 32

Groza 35

Ursiţii 37

Strigoiul 40

Ceasul rău 43

Strunga 46

Cântic haiducesc 48

Făt-Logofăt 50

Hora 52

Sburătorul 54

Tatarul (Cântic vechi) 56

Cinel-cinel 57

Mândruliţa de munte 58

Dorul romîncei 59

Cântic ostăşesc 61

Dorul (Cântic de lume) 62

Doina iubirei 63

Mărioara, Florioara (Legendă) 65

Lăcrimioare

Steluţa (dedicaţie E.N.) 85

Lăcrimioare 87

8 Mart 88

De crezi în poezie 92

O noapte la ţară 93

Vezi tu vulturul... 95

Despărţirea 96

Dulce înger 98

Cântic de fericire 99

Păscarul Bosforului 101

Aşteptarea 103

Veneţia 105

Barcarolă veneţiană 108

Biondineta 110

O seară la Lido 112

Gondoleta 114

Canţonetă napolitană 116

Visurile 117

Adio 119

Pe marea 121

Ursita mea 123

La Veneţia mult duioasă 126

Suvenire

Visul 129

Pe malul mărei 132

Păsărica 134

Maiorului Iancu Bran 136

Desrobirea ţiganilor 137

Odă cătră Bahlui 138

Zimbrul şi vulpea (Fabulă) 139

Curcile (Fabulă) 140

Frumoasă copiliţă 141

Adevărul şi minciuna 142

Pe un album 144

Romanţă 145

Adio Moldovei 146

La mormântul lui Gr. Romalo 148

Întoarcerea în ţară 149

La moartea lui P. Cazimir 151

Dridri 152

Umbrei lui Nicu Ghica 155

Dor de călătorie 157

Bosforul 158

Strofe lui C. Negri 160

Mărgăritărele (1852-1862)

Deşteptarea României (1848) 165

Sentinela română (Poem istoric) 167

Vis de poet 176

Biserica risipită (Legendă) 180

Cânticul Mărgaritei 184

Păsărica mării 186

Floarea oceanului 188

Muntele de foc (Legendă din Munţii Apenini) 189

Hoţul şi domniţa 191

Ce gândeşti, o! Margarită 193

Iahtul 195

O noapte la Alhambra 197

Seguidilă (Cântic poporal spaniol) 201

El R'baa (Cântic arăpesc) 202

Stelele (Doină) 204

N. Bălcescu murind 205

Anul 1855 207

Cântice şi sărutări 209

Banul Mărăcină 212

La Sevastopol 216

Dragoş 218

1 Mai 222

Adio 223

Cântice de lume 225

Visul lui Petru Rareş (Legendă) 227

Emmi 232

Moldova în 1857 234

Noaptea Sfântului Andrii 237

Dorul de mare 240

Surorii mele 242

Steaua ţării 243

Hora unirei (1857) 245

Presimţire 247

Pe albumul d-rei Ida Vegezzi Ruscalla 248

Pilotul (Contelui Cavur) 249

La Palestro 251

La Magenta 253

Gondola trece 254

Corona vieţei (dedicată damelor italiene) 255

La poeţii români 262

Lacul de Como (Sonet) 264

Romanţă 265

Crinul 266

Cristos a înviat 267

Înşiră-te, mărgărite (Legendă) 268

Pasteluri (1862-187...)

Serile la Mirceşti 283

Sfârşit de toamnă 285

Iarna 286

Gerul 287

Viscolul 288

Sania 289

Mezul iernei 290

La gura sobei 291

Bradul 292

Sfârşitul iernei 294

Oaspeţii primăverii 295

Cucoarele 296

Noaptea 297

Dimineaţa 298

Tunetul 299

Floriile 300

Paştele 302

Plugurile 303

Sămănătorii 304

Rodica 305

Lunca din Mirceşti 306

Malul Siretului 308

Flori de nufăr 309

Concertul în luncă 310

Vânătorul 312

Puntea 313

Balta 314

Fântâna 315

Secerişul 316

Cositul 317

Portret (dedicat doamnei X... Y... Z...) 318

Portret (dedicat princesei Natalia Ghica) 319

Pe coastele Calabrei 320

Linda-Raia 321

Calea-robilor 322

Buchet (calul favorit al d-rei Maria Docan) 323

Mandarinul 325

Pastel chinez (dedicat lui I. A. C.) 327

Baraganul 329

Valul lui Traian 331

Tabel cronologic 333

Glosar 337

Note 341

Indicele alfabetic al poeziilor 342

În colecţia **Cartea de acasă** au apărut:

1. Ion Creangă, *Amintiri din copilărie. Poveşti. Povestiri*

2. Garabet Ibrăileanu, *Adela*

3. Ioan Slavici, *Moara cu noroc şi alte nuvele*

4. Duiliu Zamfirescu, *Viaţa la ţară*

5. Mihai Eminescu, *Poezii*, vol. I

6. Mihai Eminescu, *Poezii*, vol. II

7. Ion Luca Caragiale, *Momente şi schiţe*

8. Ion Luca Caragiale, *Teatru*

9. Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi şi noi*

10. Duiliu Zamfirescu, *Tănase Scatiu*

11. Gib Mihăescu, *Donna Alba*, vol. I

12. Gib Mihăescu, *Donna Alba*, vol. II

13. Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Hagi Tudose. Nuvele*

14. Emil Gârleanu, *Din lumea celor care nu cuvântă. Povestiri*

15. Panait Istrati, *Chira Chiralina. Povestiri*

16. Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Ursita. Micuţa*

17. George Coşbuc, *Balade şi idile. Cântece de vitejie*

18. Costache Negruzzi, *Nuvele*

19. Alexandru Macedonski, *Thalassa. Nuvele*

20. Mihai Eminescu, *Poezii*, vol. III

21. Anton Holban, *O moarte care nu dovedeşte nimic*

22. Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Fanta Cella. Nuvele*

23. George Coşbuc, *Fire de tort. Ziarul unui pierde-vară*

24. Calistrat Hogaş, *Pe drumuri de munte*

25. Jean Bart, *Europolis*

26. Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Teatru*

27. Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*, vol. I

28. Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*, vol. II

29. Panait Istrati, *Neranţula*. *Codin*

Document Outline

- Coperta Alecsandri
- interior Alecsandri